

**ARMUTLU – KAPAKLI KÖYÜ GELENEKSEL
KONUT MİMARİSİ VE KORUMA SORUNLARI
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

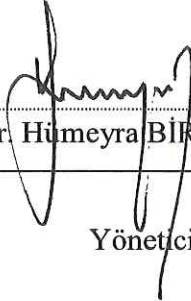
**Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon Programı**

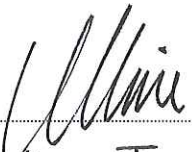
Burak KAYNAK

**Mart, 2014
İZMİR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

BURAK KAYNAK, tarafından **DOÇ. DR. HÜMEYRA BİROL AKKURT** yönetiminde hazırlanan “**ARMUTLU – KAPAKLI KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ VE KORUMA SORUNLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. HümeYra BİROL AKKURT
Yönetici

Doç. Dr. Mine Tanrıç Zeren

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Deniz Özkut

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Ayşe OKUR

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

Bu tezin oluşturulmasında gösterdiği yakın ilgi ve yardımları için Sayın Hocam Doç. Dr. Hümeýra BİROL AKKURT' a, tez çalışmalarımın ilk bölümünde tez danışmanlığımı yapan değerli Hocam Doç. Dr. Mine TANAÇ ZEREN' e, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca emeği geçen tüm hocalarım ile maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan başta babam Mehmet KAYNAK, annem Hafize KAYNAK ve kardeşim Büşra KAYNAK olmak üzere tüm yakınlarıma, ayrıca bu çalışmada bana kapılarını açan ve beni bilgilendiren Kapaklı köyü sakinlerine, çalışmalarım sırasında bana her türlü kolaylığı sağlayan Bursa Vakıflar Bölge Müdürlüğü personeline sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Burak KAYNAK

ARMUTLU – KAPAKLI KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ VE KORUMA SORUNLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

ÖZ

Kültürel mirasımızın önemli bir parçası olan geleneksel konut dokularının yaşatılarak gelecek kuşaklara aktarılması, koruma disiplininin önemli sorumluluklardan biridir. Ne yazık ki, geleneksel konutlar ve konut dokuları, eskime, köhneleşme gibi nedenlerle değerlerini yitirmekte ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu konutların ve dokuların yok olmalarındaki öncelikli etken, değişen yaşam kültürüne yanıt verememesi ve kullanıcıların değişen ihtiyaçlarını karşılayamamalarıdır. Bu durum, kültürel miras niteliğinde olan bu çevrelerin yaşatılması ve gelecek nesillere aktarımındaki temel sorundur .

Ülkemizde sıklıkla rastlanan ve geleneksel konut dokularını konu alan bu olumsuzlukların önüne geçilebilmesi ve yapıların öznel niteliklerini sürdürerek yaşatılabilmeleri için değişim süreçlerinin araştırılması, bu değişimin konutlarda yarattığı sonuçların değerlendirilmesi bu çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Konu, söz konusu sorunların gözlendiği Yalova ili Armutlu ilçesine bağlı Kapaklı köyünde yer alan geleneksel konut örnekleri üzerinden ele alınmıştır. Bu doğrultuda çalışma alanında yer alan nitelikli geleneksel konutlar incelenmiş, koruma sorunları ortaya konulmuş ve çağdaş yaşam koşullarına uyum sağlamada yaşanan problemler irdelenmiştir.

Bu yaklaşımla kurgulanan çalışma beş ana bölümden oluşturulmuştur. Çalışmada kullanılan materyal ve yöntemin aktarıldığı giriş bölümünden sonra yer alan ikinci bölümde Armutlu ilçesinin konumu, fiziksel özellikleri ve tarihsel gelişimi tanımlanmış, ilçeye bağlı yerleşimlerle ilgili genel bilgiler verilmiş, Kapaklı Köyü’nün fiziksel, sosyal ve tarihi özellikleri ile detaylı bilgiler sunulmuştur. Üçüncü bölümde ilk olarak Kapaklı Köyü geleneksel konut alanının doku özellikleri değerlendirilmiş, ardından alan içinde konumlanan geleneksel konut örneklerinin detaylı analizlerine yer verilmiş, mimari nitelikleri ortaya konmuş, yapıların güncel

durumları ve koruma sorunları tanımlanmıştır. Dördüncü bölüm de ise alanda gerçekleştirilen tespitler değerlendirilmiş ve Kapaklı köyü geleneksel konut mimari karakteri oraya konulmuştur. Beşinci ve son bölümde ise incelenen doku ve yapıların değişim süreçleri, çağdaş yaşam koşullarına uyum süreçlerinde ortaya çıkan sorunlar ve kullanıcılar tarafından getirilen çözümler irdelenmiş, bu sorunların çözümü için doku ve yapı ölçeğinde öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kapaklı Köyü, geleneksel konut, koruma

**A RESEARCH ON THE CONSERVATION PROBLEMS OF THE
TRADITIONAL HOUSING ARCHITECTURE OF KAPAKLI VILLAGE -
ARMUTLU**

ABSTRACT

The rehabilitation of traditional urban settlements and providing their sustainability is one of the main concerns of conservation science. Traditional houses and housing patterns, regrettably loses their value and faces the risk of vanishment due to deterioration and neglect. The main reason for this decline is their lack of capacity to answer the needs emerging from contemporary life style and the evolving requirements of the users. This is the main obstacle in rehabilitation and sustainability of those sites which inherit the qualities of cultural heritage.

This study first discusses the strategies for prevention of the frequently encountered difficulties which are mentioned above, related with traditional housing patterns, then investigates the transformation processes of those structures in order to keep their intricit qualities, and finally evaluates the impacts of this transformation on the built environment. For further evaluation of this concept, the traditional housing in Kapaklı village, located in Yalova-Armutlu province, is chosen as the case study. In this context, the traditional houses with required qualities are examined, conservation problems are identified, and problems in competence of those settlements with requirements of contemporary life style is evaluated.

With these approaches the study composed in five main parts. After introduction part that given material and method for studying, second part of research gives us information about location, physical properties and historical evolution of Armutlu town and its settlements. Physical, social and historical properties presented as information for Kapaklı village. In third section first of all traditional settling properties of Kapaklı village examined within borders of study than detailed analysis of traditional housing samples given, architectural characteristics determined and clarified todays situations, problems of preservations. In fourth section architectural

characteristic put forth by examining housing units of Kapaklı village and examined preservation and utilization properties. In fifth part study transformation processes and effects of transformation over examined pattern and buildings, pointed out for process of unison of modern life circumstances and problems and the solutions found by users and given suggestions which faced in housings.

Keywords: Kapaklı village, traditional housing, conservation

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ SONUÇ FORMU	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
TABLolar LİSTESİ	..xiv

BÖLÜM BİR – GİRİŞ 1

BÖLÜM İKİ- ARMUTLU-KAPAKLI KÖYÜ FİZİKSEL, SOSYAL VE TARİHSEL ÖZELLİKLERİ 7

2.1 Kapaklı Köyü Fiziksel, Sosyal ve Tarihsel Özellikleri.....	11
2.2 Kapaklı Köyü Tarihi Yapı Stoku	14

BÖLÜM ÜÇ– KAPAKLI KÖYÜ GELENEKSEL KONUT ALANI..... 18

3.1 Kapaklı Geleneksel Konut Alanı	18
3.2 Kapaklı Köyü Geleneksel Konut Yapıları	26
3.3 Kapaklı Köyü Geleneksel Konut Örnekleri	28
3.3.1 K-1 Yapı Numaralı Konut.....	29
3.3.2 K-2 Yapı Numaralı Konut.....	34
3.3.3 K-3 Yapı Numaralı Konut.....	39
3.3.4 K-4 Yapı Numaralı Konut.....	43
3.3.5 K-5 Yapı Numaralı Konut.....	48
3.3.6 K-6 Yapı Numaralı Konut.....	51
3.3.7 K-7 Yapı Numaralı Konut.....	56
3.3.8 K-8 Yapı Numaralı Konut.....	60
3.3.9 K-9 Yapı Numaralı Konut.....	65

3.3.10 K-10 Yapı Numaralı Konut.....	70
3.3.11 K-11 Yapı Numaralı Konut.....	75
3.3.12 K-12 Yapı Numaralı Konut.....	80
3.3.13 K-13 Yapı Numaralı Konut.....	84

BÖLÜM DÖRT – KAPAKLI KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ 89

4.1 Parsel Kullanımları.....	89
4.2 Kütle Biçimlenmeleri	92
4.3 Mekan Organizasyonları	94
4.4 Cephe Organizasyonu ve Cephe Elemanları.....	101
4.5 Yapım Sistemi ve Malzeme	108
4.6 Koruma ve Kullanım Durumları	115

BÖLÜM BEŞ– DEĞERLENDİRME VE SONUÇ..... 120

5.1 Kapaklı Geleneksel Konutlarının Çağdaş Yaşama Uyum Problemleri	120
5.2 Öneriler	124

KAYNAKLAR..... 131

EKLER..... 134

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 Armutlu ilçe sınırları ve ilçeye bağlı yerleşimler.....	7
Şekil 2.2 Fıstıklı köyü yerleşiminin konumu	10
Şekil 2.3 Fıstıklı köyü yerleşimi.....	10
Şekil 2.4 Kapaklı köyü yerleşiminin konumu	12
Şekil 2.5 Kapaklı köyü kuzey yapılaşma bölgesi.....	13
Şekil 2.6 Kapaklı köyü güney yapılaşma bölgesi.....	13
Şekil 2.7 Geleneksel konut alanının (ilk dönem yapılaşma bölgesi) yerleşim bütünündeki tanımı	14
Şekil 2.8 Kapaklı köyü yerleşim durumu	15
Şekil 2.9 Kapaklı köyü hamamı (dış görünüm)	16
Şekil 2.10 Kapaklı köyü hamamı (iç görünüm)	16
Şekil 2.11 Kapaklı köyü çeşmesi	17
Şekil 3.1 Kapaklı köyü kuzey yerleşimi ve çalışma alanı sınırı.....	18
Şekil 3.2 Kapaklı köyü kuzeybatı- güneydoğu aksı arazi kesiti.....	19
Şekil 3.3 Topografya- sokak ilişkisi.....	20
Şekil 3.4 Kapaklı köyü geleneksel konut alanını	21
Şekil 3.5 Sokak dokusu	22
Şekil 3.6 Toplanma alanları ve meydan oluşumları	23
Şekil 3.7. Toplanma alanları.....	23
Şekil 3.8 Yapı türleri	24
Şekil 3.9 Farklı yapı türlerinin bir arada bulunduğu meydan.....	24
Şekil 3.10 Kapaklı köyü geleneksel yerleşimde konutların yapım sistemleri.....	25
Şekil 3.11 Geleneksel ve çağdaş yapım sistemi ile üretilmiş konut örnekleri	26
Şekil 3.12 İncelenen konutların mimari biçimlenmeleri	27
Şekil 3.13 Geleneksel mimari biçimlenme göstermeyen konut örnekleri.....	27
Şekil 3.14 Çalışma kapsamında incelenen geleneksel konut örnekleri.....	28
Şekil 3.15 Geleneksel konut örnekleri	29
Şekil 3.16 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	30
Şekil 3.17 Günümüz mekan kurgusu	31
Şekil 3.18 Cephe görünümleri.....	32

Şekil 3.19 Yapım sistemi ve malzeme	32
Şekil 3.20 Koruma sorunları	33
Şekil 3.21 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	35
Şekil 3.22 Günümüz mekan kurgusu	36
Şekil 3.23 Cephe görünümleri.....	36
Şekil 3.24 Yapım sistemi ve malzeme	37
Şekil 3.25 Koruma sorunları	38
Şekil 3.26 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	40
Şekil 3.27 Günümüz mekan kurgusu	41
Şekil 3.28 Cephe görünümleri.....	41
Şekil 3.29 Yapım sistemi ve malzeme	42
Şekil 3.30 Koruma sorunları	43
Şekil 3.31 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	44
Şekil 3.32 Günümüz mekan kurgusu	45
Şekil 3.33 Cephe görünümleri.....	45
Şekil 3.34 Yapım sistemi ve malzeme	46
Şekil 3.35 Koruma sorunları	47
Şekil 3.36 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	48
Şekil 3.37 Günümüz mekan kurgusu	49
Şekil 3.38 Cephe görünümleri.....	50
Şekil 3.39 Yapım sistemi ve malzeme	50
Şekil 3.40 Yorum sorunları	51
Şekil 3.41 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	52
Şekil 3.42 Günümüz mekan kurgusu	53
Şekil 3.43 Cephe görünümleri.....	54
Şekil 3.44 Yapım sistemi ve malzeme	55
Şekil 3.45 Koruma sorunları	55
Şekil 3.46 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	57
Şekil 3.47 Günümüz mekan kurgusu	57
Şekil 3.48 Cephe görünümleri.....	58
Şekil 3.49 Yapım sistemi ve malzeme	59
Şekil 3.50 Koruma sorunları	59

Şekil 3.51 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	61
Şekil 3.52 Günümüz mekan kurgusu	62
Şekil 3.53 Cephe görünümleri.....	63
Şekil 3.54 Yapım sistemi ve malzeme	64
Şekil 3.55 Koruma sorunları	65
Şekil 3.56 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	66
Şekil 3.57 Günümüz mekan kurgusu	67
Şekil 3.58 Cephe görünümleri.....	68
Şekil 3.59 Yapım sistemi ve malzeme	69
Şekil 3.60 Koruma sorunları	70
Şekil 3.61 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	71
Şekil 3.62 Günümüz mekan kurgusu	72
Şekil 3.63 Cephe görünümleri.....	73
Şekil 3.64 Yapım sistemi ve malzeme	74
Şekil 3.65 Koruma sorunları	75
Şekil 3.66 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	76
Şekil 3.67 Günümüz mekan kurgusu	77
Şekil 3.68 Cephe görünümleri.....	78
Şekil 3.69 Yapım sistemi ve malzeme	78
Şekil 3.70 Koruma sorunları	79
Şekil 3.71 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	81
Şekil 3.72 Günümüz mekan kurgusu	81
Şekil 3.73 Cephe görünümleri.....	82
Şekil 3.74 Yapım sistemi ve malzeme	83
Şekil 3.75 Koruma sorunları	84
Şekil 3.76 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi.....	85
Şekil 3.77 Günümüz mekan kurgusu	86
Şekil 3.78 Cephe görünümleri.....	87
Şekil 3.79 Yapım sistemi ve malzeme	87
Şekil 3.80 Koruma sorunları	88
Şekil 4.1 Kütle-topografya ilişkisi.....	90
Şekil 4.2 Konut-bahçe-sokak ilişkisi.....	91

Şekil 4.3 İncelenen geleneksel konutların kat adetleri analizi	92
Şekil 4.4 Ana kütleden ayrıışan ıslak hacim kütlesi	93
Şekil 4.5 Hayat mekanı elemanları.....	95
Şekil 4.6 Sedat hakkı eldem' in türk evi plan tipleri	96
Şekil 4.7 Kapaklı geleneksel konutları dış sofalı plan tipolojileri	97
Şekil 4.8 İç mekan elemanları	98
Şekil 4.9 İç mekan elemanları	98
Şekil 4.10 Islak hacim örnekleri.....	99
Şekil 4.11 Düşey sirkülasyon elemanları	101
Şekil 4.12 Cephe elemanları.....	103
Şekil 4.13 Cephe elemanları.....	104
Şekil 4.14 Sırasıyla k-6, k-5, k-10 ve k-2 envanter numaralı yapılara ait farklı özellikteki çıkma örnekleri.....	105
Şekil 4.15 Sırasıyla k-6, k-8 ve k-7 envanter numaralı evlere ait konsol elemanı örnekleri	106
Şekil 4.16 Kapaklı köyü geleneksel konutları balkon bölümleri	107
Şekil 4.17 Kapaklı konut örnekleri çatı saçak altı kaplama detayı	108
Şekil 4.18 Ahşap karkas sistemle üretilmiş konut: k-2	109
Şekil 4.19 Kapaklı geleneksel konutları ahşap taşıyıcı sistem elemanları	110
Şekil 4.20 Bahçe duvarlarının moloz taş duvar örgüsü	112
Şekil 4.21 Özgün sokak zemin kaplaması örnekleri	113
Şekil 4.22 Çamur harç bağlayıcılı, sıvasız delikli harman tuğla duvar örgüsü	114
Şekil 4.23 Farklı kaplama malzemelerinin bir arada gözlendiği konut: k8.....	114
Şekil 4.24 Kullanım durumu	116
Şekil 4.25 Kullanım durumu	117
Şekil 4.26 Yapısal korunmuşluk durumları.....	119

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1 Armutlu ilçe merkezi ve köy nüfusunu	8
--	---

BÖLÜM BİR

GİRİŞ

Yüzyıllardır, insanoğlunun temel ihtiyaçlarının başında barınma ihtiyacı gelmektedir. İnsanlar bu ihtiyacı, kendi alışkanlıkları ve gereklilikleri doğrultusunda şekillendirdikleri konutlar ile karşılamaktadır. Geleneksel konutlar, sosyal ve kültürel zenginliğin aktarıcısı olması sebebiyle barınma kültüründe önemli bir yere sahiptir. Geleneksel konutların kullanıcılarının yaşam tarzı ve alışkanlıkları paralelinde tasarlanmış olmaları kullanıcılarının konuttan beklentilerinin anlaşılmasını sağlamakta, öte yandan kullanıcıların değişen ihtiyaçlarına sunulan çözümleri ile gelişen barınma kültürü hakkında somut veriler sunmaktadır.

Çağdaş yaşamın tüketilebilen nesnelere dönüştürdüğü konutların kullanım süreleri, kullanıcılarının yaşam biçimlerinin uygunluğuna ve uyumuna bağlı olarak değişmektedir. Bu değişim, özellikle günümüzden farklı bir yaşam biçimine göre tasarlanmış olan geleneksel konut yapılarını etkilediği görülmektedir. Bu durum geleneksel konutların kullanım sürelerini ve değerlerini tehdit eder düzeye gelmiştir. Bununla birlikte, geleneksel konutların öznel niteliklerini sürdürebilmesi ve bu nitelikler üzerinden sahip olduğu değerlerin farkına varılması gereklidir. Bu sebeplerle çalışma, mimari korumanın önemli tartışma alanlarından biri olan, geleneksel konutların güncel yaşama uyum sorunsalı üzerine odaklanmaktadır. Bu doğrultuda, geleneksel konutların tarihsel değerlerinin ve öznel niteliklerinin saptanması, bu değerlerini yitirmelerine neden olan etkenlerin belirlenmesi, değer kaybının durdurulabilmesi ve çağdaş yaşama uyum sağlayabilmeleri için ortaya çıkan ihtiyaçların belirlenmesi, koruma ve sürdürülebilirlik ilişkilerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Öte yandan, geleneksel konutların çağdaş yaşamın kullanım taleplerine karşılık verebilmeleri için gerekli olan yapısal ve mekansal müdahale yöntemleri de tartışılmaktadır.

Geleneksel nitelikli konutlar, günümüzden farklı bir yaşam biçimine, aile yapısına ve üretim şekillerine göre tasarlanmış yapılardır. Zaman içerisinde değişkenlik gösteren kullanıcı- konut ilişkileri konutlarda ve özellikle geleneksel konutlarda

çeşitli değişimlere sebep olmuş, uygulamalarda yaşanan olumsuzluklar konutların ömürlerini ve değerlerini tehdit eder düzeye gelmiştir. Çağdaş yaşama uyumun sağlanamadığı durumlarda ise konutun yaşayan bir yapı olmaktan çıkarak işlevsiz kaldığı görülmekte, bu durumun yapının ömrünün kısalmasına neden olduğu bilinmektedir.

Anadolu’da, yerleşimin coğrafi, kültürel ve toplumsal niteliği doğrultusunda üretilmiş birçok farklı geleneksel konut örneği bulunmaktadır. Konutların farklı nitelikleri, ortaya çıkan koruma sorunların farklılaşmasına neden olmaktadır. Literatürde, farklı bölgelerde yer alan geleneksel konutların nitelikleri ve koruma sorunlarını konu alan birçok çalışma bulunmaktadır (Günay, 2003, Alioğlu, 2000, Saatçi, 2009, Gültekin, 2010). Bu çalışmalarda görüldüğü üzere, geleneksel konutların içinde bulundukları bağlama göre değişen nitelikleri ve sorunları bulunmakla birlikte, bazı sorunların yoğunlukla gözlemlendiği belirtilebilir. Bu sorunlar; zaman içerisinde aile yapısında yaşanan değişim, geleneksel konut alanlarında yer alan sosyal donatı ve alt yapı yetersizlikleri, yerel nüfusun istihdam yetersizliği sebebiyle alanı terk etmesi, konut kullanıcılarının modern konuta ve modern yaşam alanına geçme istekleri, konutta zamanla farklılaşan mekan ihtiyaçları, konutlara yapılan niteliksiz müdahaleler, ve mülkiyet problemleri şeklinde sıralanabilir.

Ahunbay’ a göre geleneksel nitelikli konutları ve konut alanlarını korumanın başta gelen sorunlarından biri değişen dünya ve yaşam koşullarına karşı, tarihi sürekliliği sağlamaktır (Ahunbay, 2004). Ancak geleneksel konutlar bugün yapılan benzerlerinin konfor koşullarını sunmaktan uzak oldukları için işlevsel olarak eskimekte, standart altı kalmakta ve güncelleştirme yapılmadığında terk edilerek harap olmaktadır. Tarihsel süreklilik; kullanım dışı kalmış yapıların işlevsel olarak verimli hale getirilmesi, bu yapıların çağdaş yaşam koşul ve konforuna tekrardan ulaşması veya özgün işlevinden farklılaştırılarak yeniden işlevlendirilmesi ile sağlanabilmektedir. Fakat özgün işlevin sürdürülebilirliği korumanın öncelikli hedefi durumundadır. Çünkü koruma sadece yapı için değil, alanda yaşayan insanların kendi kent kimliğiyle uygun ortamda yaşamasını devam ettirmek için de gereklidir.

Gündekin'e (2007) göre geleneksel konutların sürdürülebilirliğini sağlamada temel koşul, geleneksel konut ve içinde bulunduğu dokunun özgün işlevini yaşatmaları, bununla birlikte çağdaş yaşamın gerektirdiği konfor ve alt yapı niteliklerine sahip olmalarıdır. Bu nedenle, yaşam kalitesi ve koruma, kullanma dengeleri açısından kullanılabilirliğin ortak koşul haline gelmektedir. Kaldı ki Özcan ve Gündekin (2005) geleneksel konutların ve konut dokusunun, bugünün ve gelecekteki gereksinimleri karşılama performansı ya da yetersizliklerinin ve böylece özgün işlevini yaşanabilirlik düzeyinde sürdürme potansiyelinin, yapının fonksiyonel performansı ile birlikte davranışsal performansına eşdeyişle kullanılabilirlik düzeyine bağlı olduğuna işaret etmektedir.

Geleneksel konutların çağdaş yaşamla bütünleştirilmesi hedefi bağlamında koruma sadece konutlarla sınırlı değil konut alanının tüm uygulamalarını kapsamaktadır. Hasol bu doğrultuda; tarihsel ya da sanatsal değer taşıyan yapıların, yaşamlarını veya doğal değerlerinin, sürdürebilmeleri için gerekli tüm önlemleri almak gerektiğini ifade etmekte, Turan; toplumların kültür değerlerini yansıtan fiziksel yapıların günümüzün değişen toplumsal ve ekonomik koşulları altında yok olmasına engel olabilmek için, çağdaş gelişmelerle bütünleştirerek yaşamasını sağlaması gerektiğine işaret etmektedir (Hasol, 1995), (Turan, 2009). Kuban ise, tarihi çevreyi ve tarihi yapıyı korumanın karşısına çıkan en önemli engelin, çağdaş konfor imgesi olduğunu ancak tarihi çevreyi ve yapıyı koruma isteğinin bu imgelerle çelişmediğinin ve yenilemeye engel olmadığını savunmaktadır (Kuban, 2000).

Günümüz koruma disiplini, koruma olgusunun sadece yapıların değil, alan kullanıcılarının da kentsel kimliklerini sürdürebilmeleri için gerekli olduğunu benimsemektedir. Bu nedenle, kent kültürünün ve kent kimliğinin önemli bir parçası olan geleneksel konut dokularının gelecek kuşaklara aktarılması koruma disiplininin önemli sorumluluklardan biridir. Ne yazık ki, geleneksel konut dokuları, kent içerisinde zamanla eskime, köhneleşme gibi nedenlerle değerlerini yitirmekte ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, kültürel miras niteliğinde olan bu çevrelerin yaşatılmasını ve gelecek nesillere aktarımındaki temel sorundur(Tuncer, 2004).

Ülkemizde sıklıkla rastlanan ve geleneksel konut dokularını konu alan bu olumsuzlukların önüne geçilebilmesi ve yapıların eski değerlerini, özelliklerini tekrardan kazanarak yaşayabilmeleri için değişim süreçlerinin araştırılması ve bu değişimin konutta yarattığı sonuçların değerlendirilmesi bu çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Konu, geleneksel konut dokularının hemen hepsinde rastladığımız çağdaş yaşama uyum problemlerinin sıkça görüldüğü Yalova iline bağlı Armutlu ilçesi Kapaklı Köyü'nde yer alan geleneksel sivil mimarlık örnekleri üzerinden ele alınmıştır. Çalışma alanı olarak Kapaklı'nın seçilme sebeplerinden ilki, hiç bir koruma önlemi almadan günümüze kadar ulaşabilmiş geleneksel konut yapılarının kullanım ömürlerini doldurmalarıyla birlikte hızlı bir şekilde yok olmaya başlamaları ve bu durumun önüne geçilebilmesinin istenmiş olmasıdır. Bir diğer sebep ise, nitelikli geleneksel konut örneklerine sahip yerleşime dair bugüne kadar herhangi bir bilimsel çalışmanın yapılmamış olmasıdır. Bu doğrultuda çalışma alanında yer alan nitelikli geleneksel konutların günümüzdeki durumlarının incelenmesi, koruma sorunlarının ortaya konulması ve çağdaş yaşam koşullarına uyum sağlamada yaşanan problemlerinin irdelenmesi hedeflenmiştir.

Tez kapsamında ele alınan geleneksel konut örneklerinin kullanım dışı kalarak yok olmaları sorunsal çerçevesinde çalışmanın temel hedefleri; daha önce üzerinde bilimsel bir çalışma yapılmamış olan Kapaklı geleneksel konutlarının niteliklerinin tespiti, sorunlarının belirlenerek çözüme veri sağlanması ve söz konusu yapıların kültürel değerlerini gündeme getirilmesidir. Gerçekleştirilen bu çalışma ile incelenen konutlara ait koruma sorunları belirlenmekte ve yapıların sağlıklılaştırılarak kullanılabilmesi için gerekli çözümlerin geliştirilmesine yönelik veri kaynağı oluşturulmaktadır.

Gerçekleştirilen çalışmada Kapaklı Köyü'nün Armutlu- Gemlik otoyolunun kuzeyinde konumlanan bölümü ele alınmıştır. Çalışkanın bu alan üzerinden geliştirilmesinin temel nedeni Kapaklı Köyü geleneksel konut alanının bu bölgede yer almasıdır. Tanımlanan çalışma alanı sınırları içerisinde doku ve yapı ölçeğinde

alışmalar gerçekleştirilmiş, bu kapsamda, alanın topografik durumu, yerleşim özellikleri, yapı türleri ve mimari biçimlenmeleri analiz edilerek incelenmiştir.

Alanda yer alan nitelikli geleneksel konutlar ve konut alanı sorunlarının koruma ve sürdürülebilirlik kapsamında incelendiği bu çalışma iki temel adımda ele alınmıştır. İlk adım literatür bilgilerinin ve konuya dair belgelerin incelenmesi, alanda gerçekleştirilen tespitler, kullanıcılardan alınan bilgi ve yorumlar üzerinden geliştirilmiştir. Elde edilen kadastro planları doğrultusunda, geleneksel konut niteliğini koruyan ve inceleme imkanı bulunabilen onüç adet geleneksel konut rneği tespit edilmiştir. İkinci adımda belirlenen bu onüç geleneksel konut örnekleri üzerinde detaylı analizler gerçekleştirilmiş ve yapı kimlik kartları oluşturulmuştur. Yapılan bu incelemeler üzerinden yapıların özgün kurgu tespitleri yapılmış ve mimari kurgudaki değişimler belirlenmiştir. Son olarak, incelenen örneklerin koruma sorunları ve ağdaş yaşam olanaklarına uyum sağlamak üzere yapılan müdahaleler tespit edilmiş, ortaya çıkan koruma sorunlarına m yöntemleri aranmıştır.

Bu amaç ve kapsam dahilinde çalışma beş ana bölümden oluşturulmuştur. Çalışmada kullanılan materyal ve yöntemin verildiği giriş bölümünden sonra yer alan ikinci bölümde Armutlu ilçesinin konumu, fiziksel özellikleri ve tarihsel gelişimi tanımlanmış, ilçeye bağlı yerleşimlerle ilgili genel bilgiler verilmiştir. Bu yerleşimlerden Kapaklı Köyü yerleşiminin fiziksel, sosyal ve tarihi özelliklerine dair detaylı bilgiler ikinci bölüm kapsamında sunulmuştur. nc bölümde ilk olarak Kapaklı Köyü geleneksel konut alanının doku özellikleri değerlendirilmiş, ardından alan içinde konumlanan geleneksel konut örneklerinin detaylı analizlerine yer verilmiş, mimari nitelikleri ortaya konmuş, yapıların güncel durumları ve koruma sorunları tanımlanmıştır. Dördüncü bölümde ise nc bölümün sonuçları aktarılmış ve incelenen konutların genel bir değerlendirmesi yapılarak Kapaklı Köyü geleneksel konut mimari karakteri oraya konulmuş, bu konutların koruma ve kullanım özellikleri değerlendirilmiştir. Beşinci ve son bölümde ise çalışma alanındaki yapıların değişim süreçleri ve bu değişimin konutlar üzerindeki etkileri değerlendirilmiş, ağdaş yaşam koşullarına uyum süreçlerinde ortaya çıkan sorunlar

ve kullanıcılar tarafından bu sorunlara getirilen çözümler irdelenmiş, konutlarda yaşanan problemlerin çözümüne ilişkin öneriler geliştirilmiştir.

BÖLÜM İKİ

ARMUTLU-KAPAKLI KÖYÜ FİZİKSEL, SOSYAL VE TARİHSEL ÖZELLİKLERİ

Armutlu, Marmara Denizi'nin doğusunda Gemlik Körfezinin kuzeyinde Yalova iline bağlı bir yerleşim merkezidir. Güneydoğudan Gemlik, doğudan Orhangazi, kuzeydoğudan Yalova ili ile güneybatı ve kuzeyden deniz ile çevrilmiştir. Armutlu'da merkez ilçe haricinde Selimiye, Hayriye, Fıstıklı, Mecidiye ve Kapaklı olmak üzere beş adet köy bulunmaktadır (Şekil 2.1). Gemlik'e 37 km lik, Yalova'ya 55 km lik karayolu ile bağlı olan Armutlu 16 km. lik bir sahil şeridinde sahiptir.

Şekil 2.1 Armutlu ilçe sınırları ve ilçeye bağlı yerleşimler

Armutlu, Cumhuriyetin ilk yıllarıyla birlikte Bursa'nın Gemlik ilçesine bağlı bir belde olarak yönetilmiştir. 1995 yılında o zamana kadar İstanbul'un ilçesi durumundaki Yalova'nın il yapılmasıyla birlikte Armutlu; 5 Haziran 1995 tarih ve 550 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Yalova iline bağlanarak ilçe yapılmıştır (Akyol, 2003).

Merkez ilçe ve beş köyden oluşan Armutlu nüfus dağılımı olarak Yalova'nın en küçük ikinci ilçe nüfusuna sahiptir. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu, adrese

dayalı nüfus kayıt 2009 yılı sonuçlarına göre bölgeler arası nüfus dağılımı tabloda gösterilmiştir (Tablo 2.1). Ancak özellikle yaz aylarında bölgede turizm sezonu canlanmakta ve bölgede mevsimsel olarak nüfus artışı yaşanmaktadır. Nüfusun büyük bir bölümünün bölgenin Osmanlı hakimiyetine geçmesi ile birlikte Mudanya ve Tirilye'den gelen Osmanlı beyliği Müslüman tebaalarından ve Birinci Dünya Savaşı sırasında yaşanan Rus istilasında Gürcistan ve çevresinden gelip bölgeye yerleşen Osmanlı Devleti tebaalarından oluşmaktadır (Kültür ve Turizm Envanteri, 2010).

Tablo 2.1 Armutlu İlçe Merkezi ve Köy nüfusu ,(Armutlu Kaymakamlığı, 2011)

ARMUTLU	TOPLAM	ERKEK	KADIN
MERKEZ	5233	2599	2624
YERLEŞİM			
FISTIKLI	1486	760	726
HAYRİYE	120	61	59
KAPAKLI	839	438	401
MECİDİYE	269	132	137
SELİMİYE	88	47	41
KÖY TOPLAMI	2802	1438	1364
İLÇE TOPLAMI	8025	4037	3988

Çok eski tarihlerden bu yana yerleşim alanı olan Armutlu, MÖ. V.yüzyıllarda Brithynia Krallığı'nın sınırları içerisinde yer almış, MÖ. I. yüzyıldan sonra Roma egemenliğine girmiştir. Roma'nın ikiye ayrılmasının ardından Bizanslıların hâkimiyetine girmiş, Bizanslılar ile Selçuklular arasında sürekli el değiştirmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşunun ardından, 1320 yılında, Orhan Gazi döneminde Osmanlı topraklarına dahil olmuş, Türkiye Cumhuriyetinin ilanı ile bugünkü idari yapısına kavuşmuştur.

Tarihin çeşitli dönemlerinde farklı kültürlerle ve topluluklara ev sahipliği yapmış olan Armutlu; konumu, doğal güzellikleri ve kaplıcaları sebebiyle tarih boyunca özellikli bir yerleşim alanı olmuştur. Ancak, zaman içerisinde yaşanan savaş, yangın ve doğal afet gibi nedenlerle yerleşim sınırları içinde konumlanan birçok eser yok

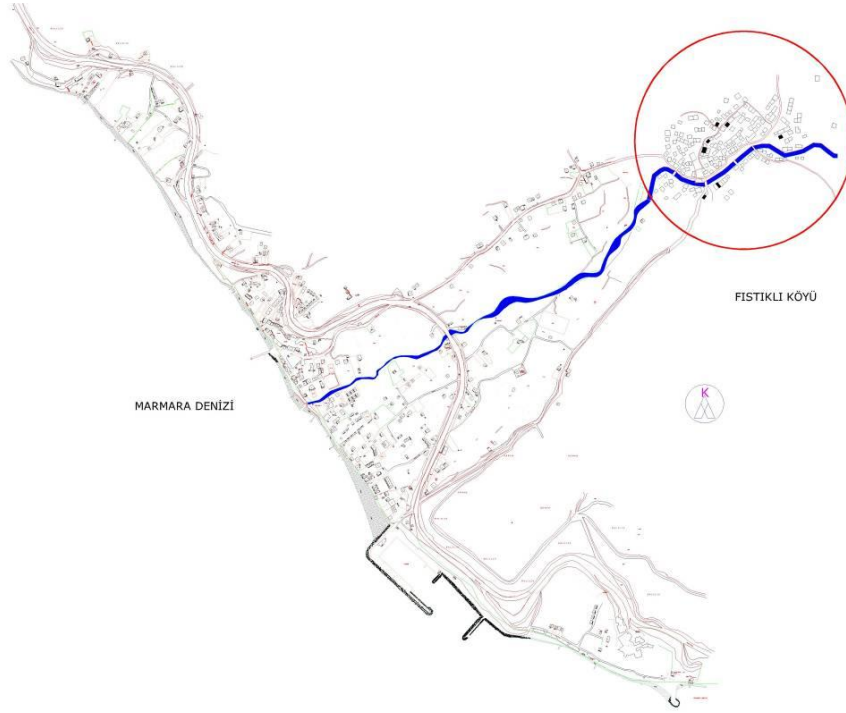
olmuş, günümüze az sayıda anıt ve sivil mimari örneği ulaşabilmiştir. Bu yapıların bir bölümü tescillenerek koruma ve kayıt altına alınmış olsa da, bir bölümü henüz tescillenmemiş durumdadır.

Armutlu ilçesi bütününde yapılan incelemede, Armutlu ilçe merkezinde yirmi dört adet sivil mimarlık örneğiyle birlikte, bir adet köprü, iki adet Osmanlı hamamı, iki adet çeşme ve iki adet de caminin tescil kaydının bulunduğu görülmüştür. Ayrıca, Armutlu ilçesine bağlı yerleşimler olan Fıstıklı ve Kapaklı Köylerinde de tescil kaydı bulunmamasına rağmen nitelikli sivil mimarlık örnekleri ve hamamların bulunduğu tespit edilmiştir. İlçede çok sayıda kullanım dışı kalmış özgün geleneksel konut örnekleri yer almaktadır. Ancak bu yapıların en önemli sorunlarından biri, kullanım dışı olmaları nedeni ile özgün niteliklerini kaybetme riski ile karşı karşıya olmalarıdır. Armutlu' nun; 1995 yılında belde durumundan ilçe durumuna gelmiş olması ve eş zamanlı olarak turizm sektörünün gelişmesi gibi etkenler yerleşimin kırsal niteliğini kaybederek kentsel nitelik kazanmasına neden olmuştur. Bu durum özgün dokunun bozulmasında ve bölgede yeni yapılaşmaların artmasında etkin rol oynamıştır.

Armutlu' da nitelikli sivil mimarlık örneklerine rastladığımız bir diğer yerleşim olan Fıstıklı Köyü, geçmişi 1400'lü yıllara dayanan eski bir yerleşimdir. Köy adını bölgede bolca yetişen lezzetli fıstıklarından aldığı bilinmektedir. Fıstıklı; Gemlik Körfezinin kuzeyinde, Gemlik' in kuzeybatısında yer alır. Doğusunda Kapaklı Köyü, Kuzeybatısında Armutlu ilçe merkezi, Kuzeyinde Mecidiye Köyü ve Samanlı Dağları ile çevrilidir. Armutlu ilçe merkezine 8 km, Gemlik ilçe merkezine 35 km, Yalova il merkezine ise 65 km civarı uzaklıktadır(Şekil 2.2). Köyün yerleşim merkezi, denizden 1.2 km içeride, Gemlik – Armutlu otoyolunun kuzeydoğu kısmında yer almaktadır (Şekil 2.3).

Şekil 2.2 Fıstıklı köyü yerleşiminin konumunu

Şekil 2.3 Fıstıklı köyü yerleşimi

Köyde yaklaşık 2500 kişi yaşamakta, yaz aylarında ise bu rakam artış göstermektedir. Köy 1923 yılında Yunan işgaline uğramış ve çevre köyler gibi işgalde büyük hasara uğramıştır. Bununla birlikte köyde 20. yy.'in ilk yarısının sonlarında büyük bir yangın afeti yaşamıştır. Yaşanan yangında köydeki sivil mimarlık örneklerinin büyük bir bölümü yanarak yok olmuştur. Bu sebeple bölgede

özgün konut örneklerinin bir doku niteliği göstermedikleri ve sayılarının çok az kaldığı görülmüştür.

Armutlu ilçesine bağlı bir diğer köy olan Kapaklı Köyü ise, Fıstıklı köyü ve Armutlu ilçe merkezi arasında ve deniz çeperinde konumlanmaktadır. Köyün ilk yerleşim alanı denizden 400 metre içeride başlayıp zamanla deniz çeperine doğru genişlediği görülmektedir. Bu durum bölgedeki geleneksel konutların diğer bölgelere oranla daha toplu bir alan içerisinde konumlanmasına ve dış etkilerden daha az etkilenmelerine sebep olduğu düşünülmektedir. Armutlu ilçesinin diğer köylerinden farklı olarak Kapaklı köyü'nde daha çok sayıda ve doku niteliği gösteren sivil mimarlık örneklerinin tespit edilmesi ve bu yapılar üzerine herhangi bir bilimsel çalışma bulunmaması nedeniyle bu çalışmanın Kapaklı Köyü geleneksel konutları üzerinden sürdürülmesine karar verilmiştir. Söz konusu sivil mimarlık örneklerine ait tescil kaydı bulunmaması ve günümüzde kullanım dışı kalmaları nedeniyle hızla özgün niteliklerini kaybetme riski altında olmaları da çalışmaya konu olmalarında etken olmuştur.

2.1 Kapaklı Köyü Fiziksel, Sosyal ve Tarihsel Özellikleri

Yaklaşık 400 yıl önce kurulduğu düşünülen, eski adı Kabaklı olan yerleşim, Armutlu' ya 18 km. Gemlik'e ise 25 km. uzaklıktadır. Kabaklı Köyü, Marmara Denizi'nin güney doğusunda, Gemlik Körfezi'nin kuzeyinde Yalova iline bağlı bir yerleşim merkezidir. Konum olarak Armutlu ilçesinin en güney ucunda yer almakla birlikte komşu ilçe Gemlik'le sınır komşusudur (Şekil 2.4). Bölgeye ulaşım Armutlu-Gemlik kara yoluyla sağlanmaktadır. Köyün içinden kuzeybatı-güneybatı aksında konumlanarak geçen Yaman deresi, köyün güneybatısında denize dökülmektedir.

Şekil 2.4 Kapaklı köyü yerleşiminin konumunu

Köyde yaklaşık 1000 kişi yaşamakta ancak bu sayı yazın 2000'e ulaşmaktadır. Köyde yerleşik olan nüfusun yüzde 99 'u geçimlerini balıkçılıkla sağlamaktadır. Ancak zaman içerisinde deniz turizminin değer kazanmasıyla, köyün doğası dikkat çekmiş ve bölgede deniz turizminin tercih edilen rotaları arasında yer almıştır. Bu durum, bölgenin geçim kaynaklarının çeşitliliğine de katkı sağlamıştır.

Köy 1923 yılında Yunan işgaline uğramış ve çevre köyler gibi işgalde büyük hasar görmüştür. Köy halkından edinilen bilgiye göre; işgal sırasında öldürülen köylülerin, köyün güneybatı bölümünde konumlanan ve ortasında eski bir incir ağacı olan meydanda toplandıkları anlatılmaktadır. Köy, çevre yerleşimlerle birlikte 23 Nisan 1923 tarihinde işgalden kurtulmuştur.

Kapaklı köyünün ilk yerleşim bölgesi, denizden 400 metre içeride, Gemlik – Armutlu otoyolunun ve Yaman deresinin kuzey kısmında yer almaktadır. Bu bölgede ikamet eden nüfusun yaş ortalaması oldukça yüksektir. Bunun nedeni olarak, gençlerin ilçe ve şehir merkezlerine göç etmesi, yerleşimde kalanların da yaşamlarını denizden kazanmaları sebebiyle denize yakın alanlara yerleşmeleri gösterilebilir. Ayrıca zaman içerisinde denize ve deniz turizmine olan ilginin artması ile yeni yerleşim deniz kıyısında yoğunlaşmıştır. Böylelikle köydeki yeni yapılaşma güney

batı bölgesinde yoğunlaşmış, köyün yapılı çevresi geleneksel ve yeni konut alanı olarak iki farklı yerleşim alanına ayrılmıştır (Şekil 2.5-2.6).

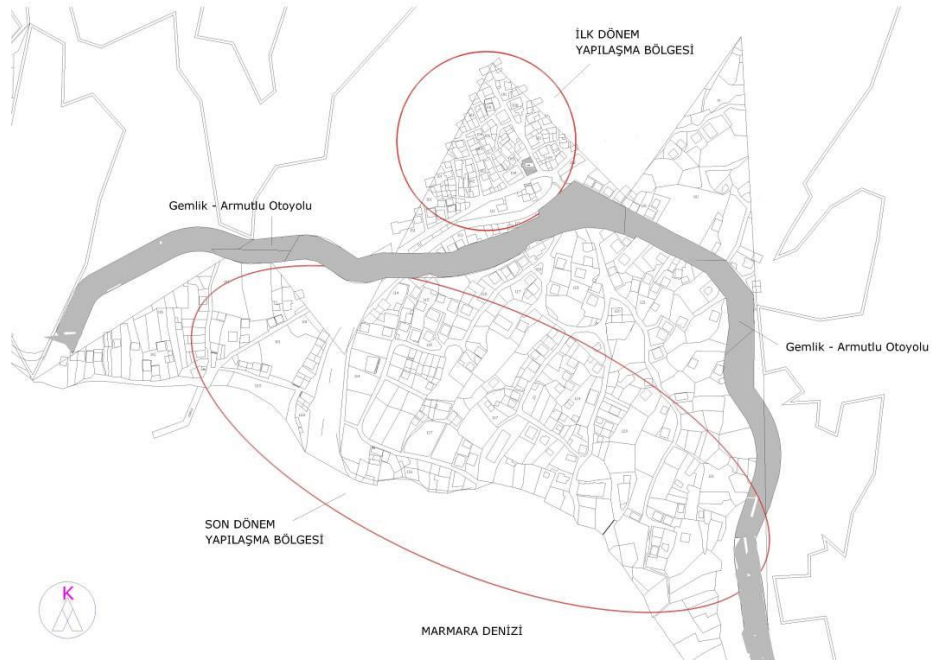

Şekil 2.5 Kapaklı köyü kuzey yapılaşma bölgesi

Şekil 2.6 Kapaklı köyü güney yapılaşma bölgesi

Geleneksel konut örneklerini odak alan bu çalışma Kapaklı köyünün Gemlik – Armutlu otoyolu ve Yaman deresi ile yerleşimin ayrıldığı kuzey yerleşimi (ilk dönem yapılaşma bölgesi) üzerinde yapılmıştır (Şekil 2.7).

Şekil 2.7 Geleneksel konut alanının (İlk dönem yapılaşma bölgesi) yerleşim bütünündeki tanımı

2.2 Kapaklı Köyü Tarihi Yapı Stoku

Köyün ilk yerleşim alanı denizden 400 metre içeride eğimli bir arazi üzerine kurulmuştur. Yapılaşma zaman içerisinde kuzeydoğudan güney batı yönüne yani deniz kenarına doğru ilerlemiştir. Bu sebeple geleneksel yerleşim alanı aynı zamanda ilk yerleşim alanı olan kuzeybatı bölümünde yer almaktadır (Şekil 2.8). Bu doğrultuda tespit edilen nitelikli geleneksel konut yapılarının tamamının yerleşimin kuzeybatı bölümünde konumlandığını söylemek mümkündür. Kapaklı geleneksel konut alanı ve bu alanda konumlanan geleneksel konut örnekleri çalışmanın üçüncü bölümünde detaylı olarak aktarılmaktadır.

Şekil 2.8 Kapaklı Köyü yerleşim durumu

Kapaklı Köyü sınırları içinde, çok sayıda geleneksel konut örneğinin yanı sıra, bir adet tarihi hamam kalıntısı ve bir adet tarihi çeşmen yer almaktadır. Hamam yapısı, köy merkezinde yer alan Kapaklı Köyü Camii'nin kuzeydoğusunda yer almaktadır. Hamama ait herhangi bir tescil kaydına rastlanmamış, yapım tarihine ilişkin bilgi bulunamamıştır. Hamama güneybatı yönünden alçak ve kemerli bir kapı üzerinden giriş verilmiştir. Kullanıcıların giyindikleri bölüm olan ve soğukluk olarak kullanılan giriş mekanı, sıcaklık olarak değerlendirilen iki ayrı mekana geçiş vermektedir. Geçiş kemerli kapılar ile sağlanmaktadır. Mekanların üzeri sivri kemerlere oturtulmuş kubbeler ve tonozlarla kapatılmıştır. Kubbe ve tonoz kasnaklarında demir gergilerin kullanıldığı görülmektedir. Yığma yapım tekniğiyle yapılmış olan hamamın dış duvarlarının moloz taş ve harman tuğlasından almalı duvar tekniği ile oluşturulduğu, iç mekan bölücü duvarlarının ise harman tuğlası ile örüldüğü görülmektedir. Özgün kullanımda dış mekanın sıvasız, iç mekanların ise sıvalı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Hamam cephelerinin sağır duvarlardan oluştuğu, sadece kuzeydoğu cephesinde sıcaklık kısmına açılan kemerli bir pencere boşluğunun olduğu görülmüştür. Yapının aydınlanması, kubbe tonozlarında yer alan ışıklıklar ile

sağlanmaktadır. Hamam, uzun süredir kullanım dışıdır. Günümüzde hamamın korumasız durumda olması nedeni ile iç mekan döşemeleri kazılmış ve iç duvarlarının bir bölümü yıkılmış durumdadır. Yapının üst örtüsünde bitkilenmeler gözlenmekte, kapı ve pencerelerinin söküldüğü, iç sıvaların yer yer döküldüğü, yapı beden duvarları üzerinde büyük malzeme kayıpları ve bozulmaların olduğu tespit edilmektedir(Şekil 2.9-2.10).

Şekil 2.9 Kapaklı köyü hamamı (Dış Görünüm)

Şekil 2.10 Kapaklı köyü hamamı (İç Görünüm)

Köy çeşmesi, köyün kuzeydoğusunda yer alan yapılaşma bölgesinin kuzeydoğu bölümünde konumlanmaktadır. Yapım tarihi ve kim tarafından yapıldığına dair herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Çeşmeye ait herhangi bir tescil kaydı da bulunmamaktadır. Köy eşrafınca yapıldığı düşünülen bu çeşme günümüzde kullanılmamaktadır. Moloz taş duvardan oluşan çeşmenin sıvalı olduğu, aynalık kısmı ile suyun döküldüğü bölümün mermerden yapıldığı görülmektedir. Yapısal olarak kötü durumda olan çeşmenin moloz taş duvar örgülerinde boşalmaların

olduğu, sıvalarının döküldüğü, bitkilenme ve yosunlanmalar olduğu, çeşme ağzının yok olduğu tespit edilmiştir (Şekil 2.11).

Şekil 2.11 Kapaklı köyü çeşmesi

Kapaklı köyü az sayıda anıtsal eser bulundursa da yerleşime geleneksel niteliğini kazandıran temel unsur üzerinde yer alan nitelikli geleneksel konut örnekleridir.

BÖLÜM ÜÇ

KAPAKLI KÖYÜ GELENEKSEL KONUT ALANI

Kapaklı Köyü geleneksel konut alanı, yerleşimin kuzeybatı bölümünde konumlanmaktadır. Bu alan gerek doku oluşumu, gerekse içinde barındırdığı nitelikli konut örnekleri ile dikkat çekicidir. Bu nedenle Kapaklı köyü geleneksel konutlarını odak alan çalışmalar bu bölgede gerçekleştirilmiştir.

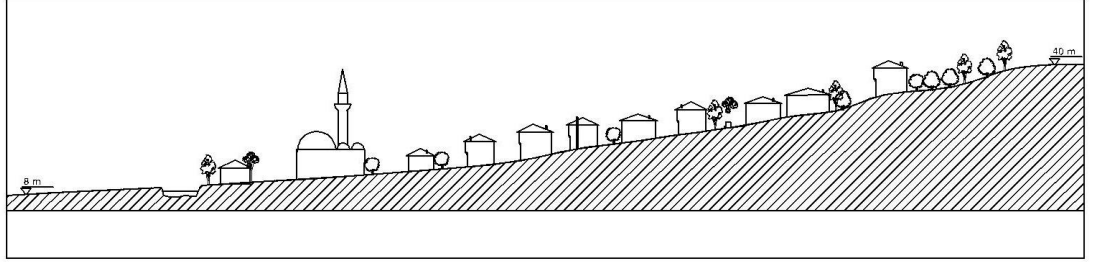
3.1 Kapaklı Geleneksel Konut Alanı

Kapaklı Köyü geleneksel konutlarına ilişkin verilerin toplandığı çalışma alanı sınırları kuzeyde Yaman dağının doğal arazi eğimlerinin fazlaştığı bölgeleri ve güneyde Gemlik-Armutlu karayolu ile Yaman deresi olarak belirlenmiştir (Şekil 3.1). Güneyden kuzeye arazi eğiminin arttığı bu alanda, topografyanın konut alanının sınırlarını belirlediği görülmektedir. Öte yandan topografyanın yapıların kütleli oluşumları ve yapılaşma yoğunluğuna da etkisi olduğu gözlemlenmektedir. Arazi eğiminin arttığı bölgelerde yapı yoğunluğunun azaldığı, eğimin azaldığı bölgelerde ise yapı yoğunluğunun arttığı ve aralarındaki mesafelerin azaldığı görülmektedir.

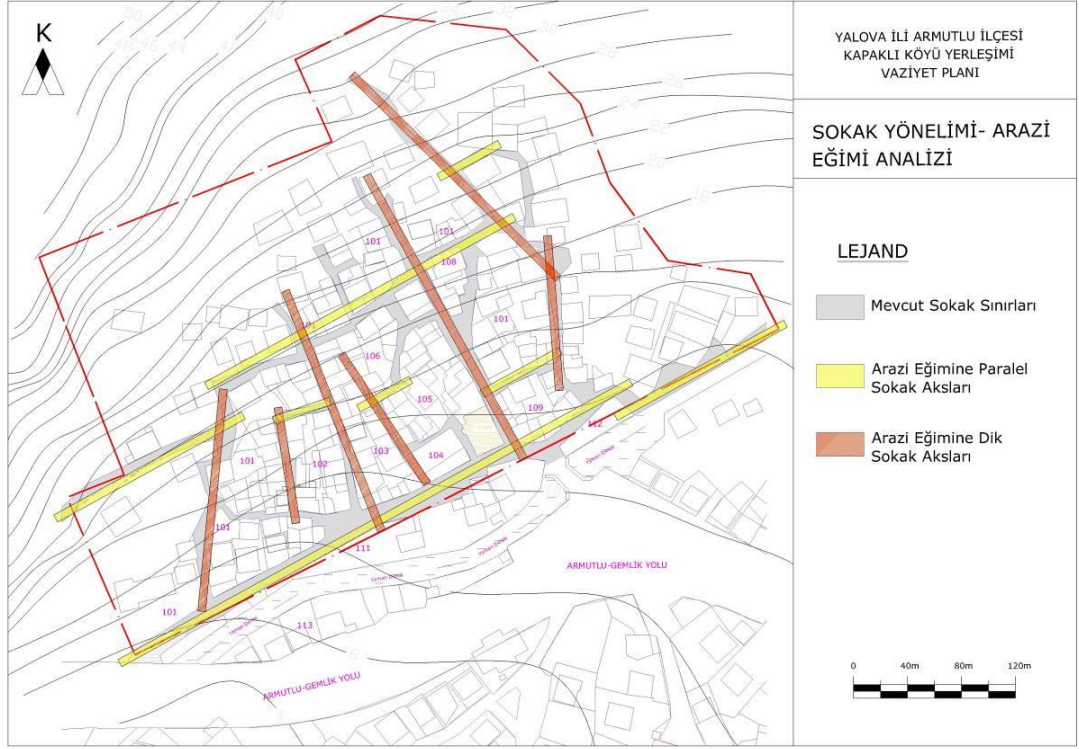
Şekil 3.1 Kapaklı köyü kuzey yerleşimi ve çalışma alanı sınırı

Kapaklı geleneksel konut alanında yer alan yapıların konumlandıkları arazi üzerinde, deniz ile görsel iletişim kurulabilme çabaları dikkat çekicidir. Arazi eğiminin fazla olması sebebiyle, deniz ile görsel iletişimini kapatmamaya çabalayan konut yapıları, karşıdan birbiri üzerinde yükselen, ama birbirinin görüntüsünü kapatmayan bir görüntü vermektedir. Ancak bu görüntü zaman içerisinde alanda inşa edilen yeni yapılarla kısmen bozulmuştur(Şekil. 3.2).

Şekil 3.2 Kapaklı köyü kuzey yerleşimi kuzeybatı- güneydoğu aksı arazi kesiti

Topografya, yerleşim üzerindeki sokak oluşumlarında da etkin rol oynamıştır. Özellikle güneydoğu- kuzey batı aksında uzanan arazi eğim çizgileri, sokak oluşumlarıyla paralellik göstermektedir. Doğal eğime paralel uzanan bu sokaklar, arazi eğimine dik şekilde uzanan sokaklarla bağlanmaktadır. Sokak oluşumunda gözlenen bu durum her ne kadar arazi üzerinde gridal bir görüntü sunsa da, topografyanın yere göre değişen yapısı ve arazinin doğal engebeleri nedeniyle sokakların bir araya gelişi organik yapıdadır (Şekil 3.3).

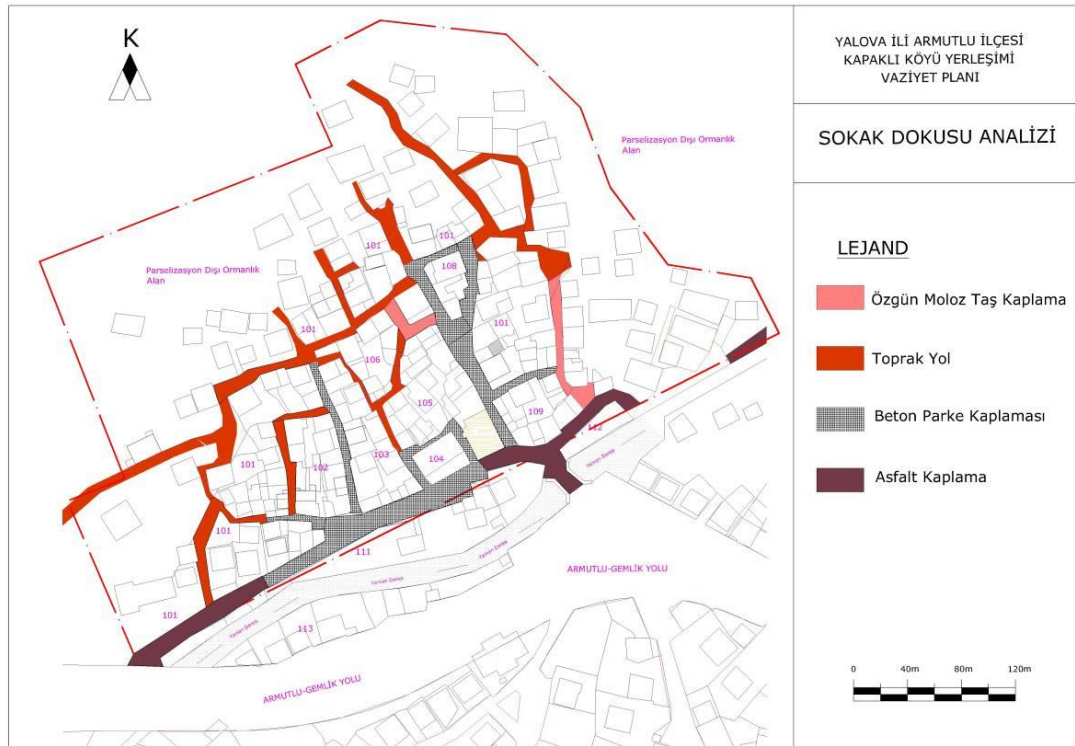
Şekil 3.3 Topografya- sokak ilişkisi

Çalışma alanında konumlanan dar sokaklar, yapıların bahçe duvarları ve/veya yapı beden duvarlarıyla sınırlanmaktadır. Sokak ile parseller arasında oluşturulan kot farkı da bir diğer sınırlama biçimidir. Sokakların genişliği çoğunlukla insan ya da yüklü bir hayvan kullanımına göre tasarlanmıştır. Bu sebeple dar ve kıvrımlıdır. Dar ve kıvrılarak ilerleyen sokaklar ve bu sokaklar üzerine yer yer çıkmalarla taşan konutlar değişik perspektifler yaratmaktadır(Şekil 3.4). Sokaklarda yer alan telefon direkleri ve aydınlatma elemanları da sokak perspektiflerine etki eden yapı elemanları arasındadır.

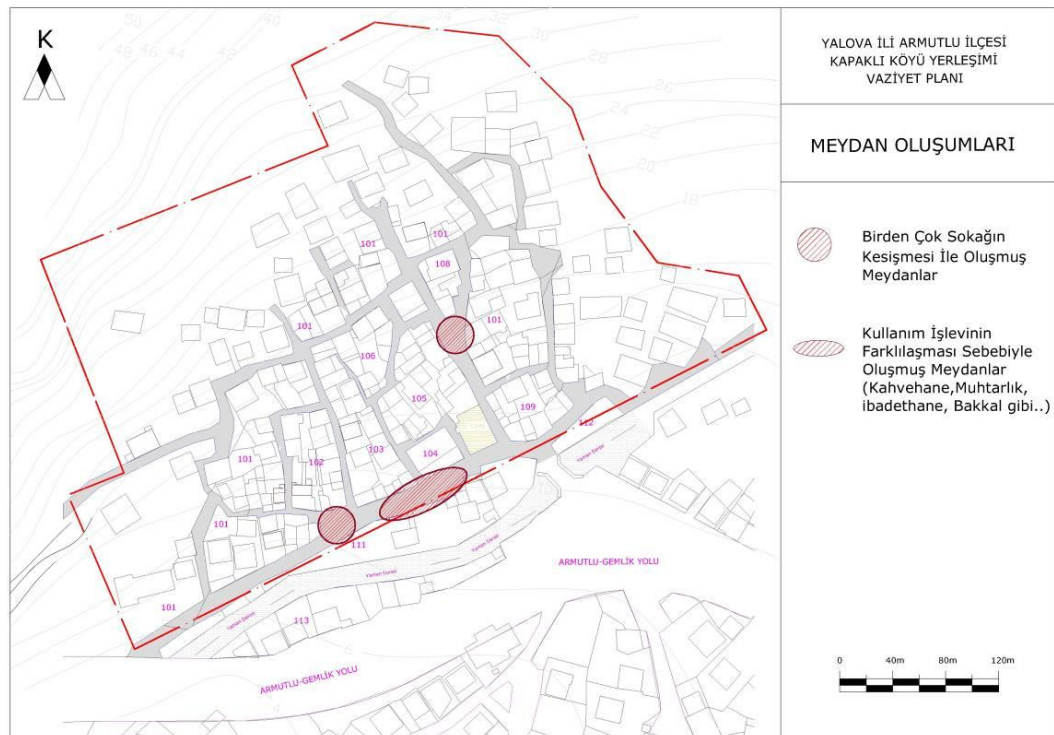

Şekil 3.4 Kapaklı Köyü geleneksel konut alanı

Kapaklı Köyü Geleneksel Konut alanında tespit edilen özgün sokak döşemesi moloz taştır. Ancak, moloz kaplı sokak döşemelerinin köyün bazı sokaklarında korunarak günümüze kadar taşınabildiği görülmektedir. Zaman içerisinde köyün işlek kullanılan meydanlarının ve ana arter görevindeki sokaklarının beton parke ile kaplanarak özgün niteliklerini kaybettikleri anlaşılmaktadır. Özellikle kullanıcı ve yapı yoğunluğunun azaldığı sokaklarda ise döşeme kaplaması kullanılmamış, bu sokaklar toprak olarak bırakılmıştır (Şekil 3.5).

Çalışma alanı içerisinde, sokakların kesiştikleri bölgelerde geniş boşluklar ve meydanlar yarattıkları görülmektedir. Oluşan bu alanların, yerleşimin kullanıcıları tarafından toplanma ve bir arada zaman geçirme alanları olarak değerlendirildikleri gözlenmiştir. Bununla birlikte çalışma alanı içerisinde karma kullanıma hizmet veren yapılarla sınırlanan bir meydan oluşumundan da söz etmek mümkündür(Şekil 3.6). Köy halkının idari, ticari, sosyal ve dini etkinliklerini karşıladıkları bu alan hem fiziksel hem de işlevsel olarak meydan karakterini yansıtmaktadır. Bu nedenle köy kullanıcıları tarafından köy meydanı olarak adlandırılmaktadır (Şekil 3.7).

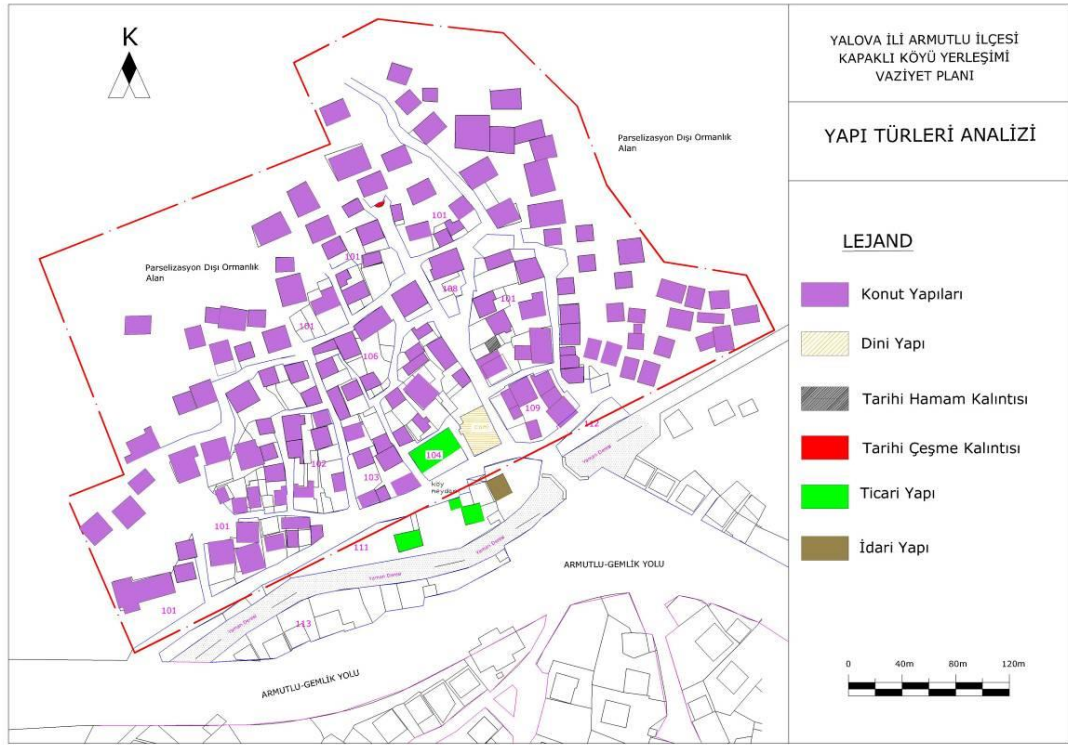

Şekil 3.6 Toplanma alanları ve meydan oluşumları

Şekil 3.7 Toplanma alanları

Kapaklı Köyü'nün kuzey bölgesini oluşturan çalışma alanında geleneksel konut örneklerinin yanı sıra farklı yapı türleri de yer almaktadır(Şekil 3.8). Çalışma alanında tespit edilen farklı yapı kullanımları; konutlar, ticaret yapıları(kahvehane, bakkal, balıkçı barınağı vs.), dini yapı (cami), köy yönetimi için tahsis edilmiş idari yapı (muhtarlık), tarihi hamam yapısı ve çeşme yapısıdır (Şekil 3.9).

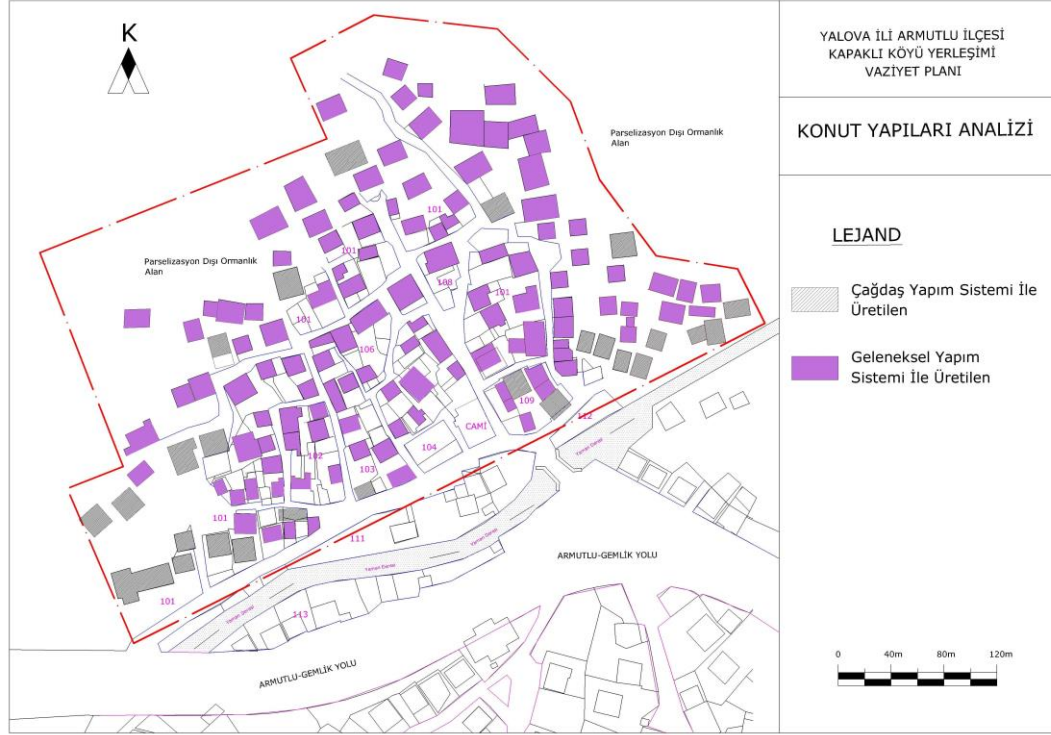
Şekil 3.8 Yapı türleri

Şekil 3.9 Farklı yapı türlerinin bir arada bulunduğu meydan

Çalışma alanında yer alan ve hakim dokuyu oluşturan konut örneklerinin farklı dönemlerde yapıldıkları ve buna bağlı olarak farklı yapıım sistemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışma alanında geleneksel yapıım sistemi ile oluşturulmuş konut örnekleri ile beraber; yakın dönemde, modern malzeme ve teknikler kullanılarak

üretilmiş konut örneklerinin de bulunduğu görülmektedir (Şekil 3.10-3.11). Bununla birlikte halen yapılmakta olan yeni inşaatların olması sebebiyle yeni yapılaşmanın artmakta olduğu görülmektedir.

Şekil 3.10 Kapaklı köyü geleneksel yerleşimde konutların yapım sistemleri

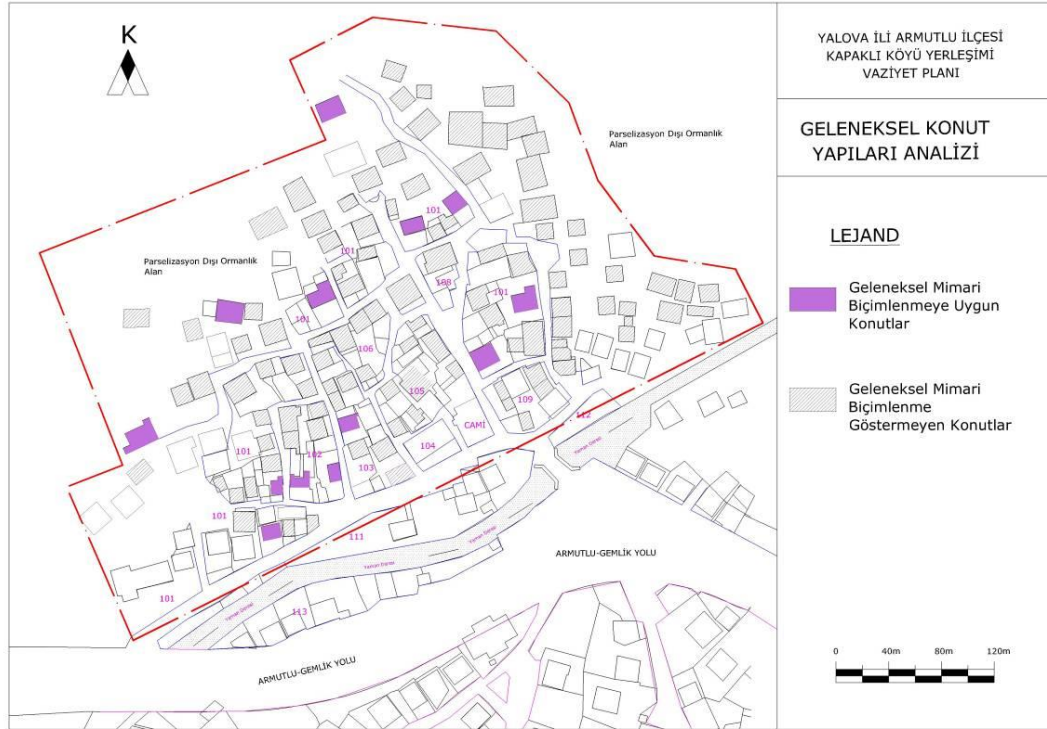

Şekil 3.11 Geleneksel ve çağdaş yapım sistemi ile üretilmiş konut örnekleri

3.2 Kapaklı Köyü Geleneksel Konut Yapıları

Yapılan incelemelerde, Kapaklı Köyü geleneksel konut alanında yüz altı adet konutun geleneksel yapım tekniği ile üretildiği belirlenmiştir. Bu yapıları konu alan herhangi bir literatür çalışması ve yapılara ait tescil kaydı bulunmamaktadır. Ancak, alanda yer alan konutların tamamına yakını geleneksel yapı malzemeleri ve tekniği ile üretilmiş olsa da, bir çok örnekte geleneksel mimari biçimlenmenin gözlenmediği ve plan kurgularının kullanıcı ihtiyaçları paralelinde gelişmiş güzel olarak üretilmiş olduğu tespit edilmiştir(Şekil 3.12). Bu nedenle, söz konusu örneklerin geleneksel konut örneği olarak tanımlanması mümkün değildir. Öte yandan, bazı örnekler yapım teknolojisi, malzeme kullanımı, mekan ve cephe kurgusu ile geleneksel nitelikler taşımakla birlikte, kullanıcılarının farklı bölgelerde yaşıyor olması nedeni ile kapsamlı olarak incelenememiştir. Bu girdiler doğrultusunda çalışma kapsamında incelenecek olan yapıların geleneksel malzeme ve teknikle üretilmesinin ötesinde, bölgenin yaşam kültürü ve kullanım alışkanlıklarının şekillendirdiği, kütle

biçimlenişi ve cephe organizasyonu ile benzer bir dil oluşturmuş olmaları dikkate alınmıştır (Şekil 3.13).

Şekil 3.12 İncelenen konutların mimari biçimlenmeleri

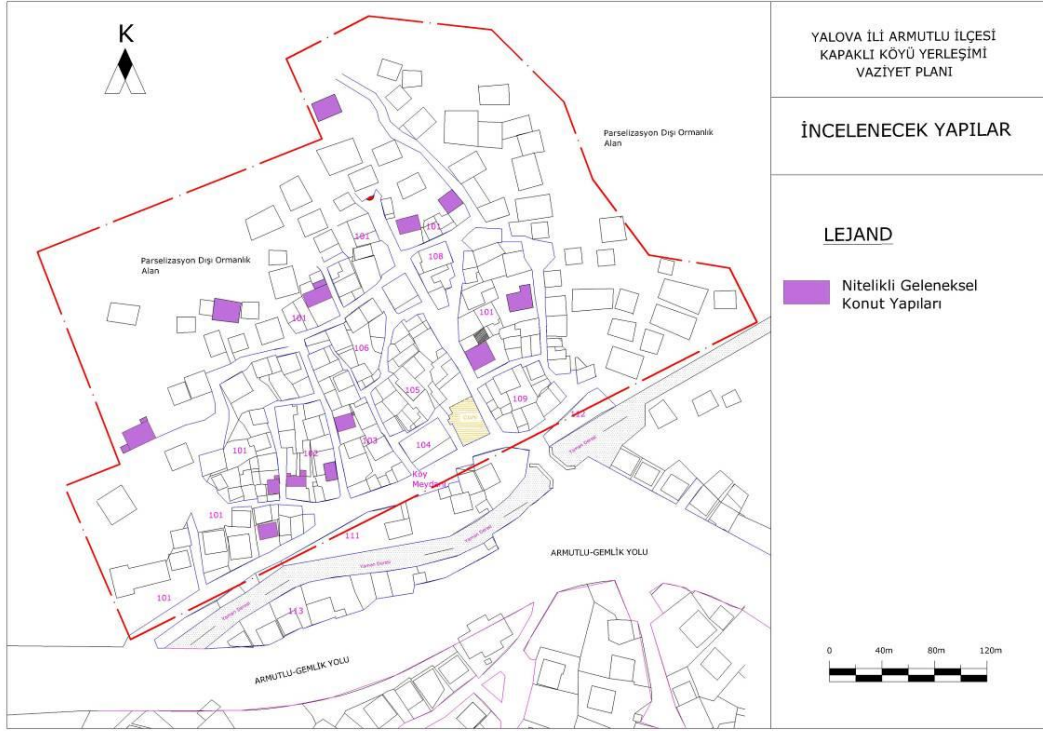
Şekil 3.13 Geleneksel mimari biçimlenme göstermeyen konut örnekleri

Yukarıda ifade edilen tespitler ve kaygılar doğrultusunda, aşağıda belirtilen kriterleri taşıyan konut örnekleri değerlendirme kapsamında incelenmiştir. Bu kriterler:

- Geleneksel malzeme ve teknik ile üretilmiş olması,
- Kütle ve cephe kurgusu ile yerel mimari karakteri yansıtma

-Detaylı inceleme imkanı sunmasıdır.

Bu kriterler çerçevesinde alanda yapılan inceleme sonucu on üç yapı belirlenmiş, çalışma detaylı envanterleri oluşturulan bu yapılar üzerinden sürdürülmüştür (Şekil 3.14).

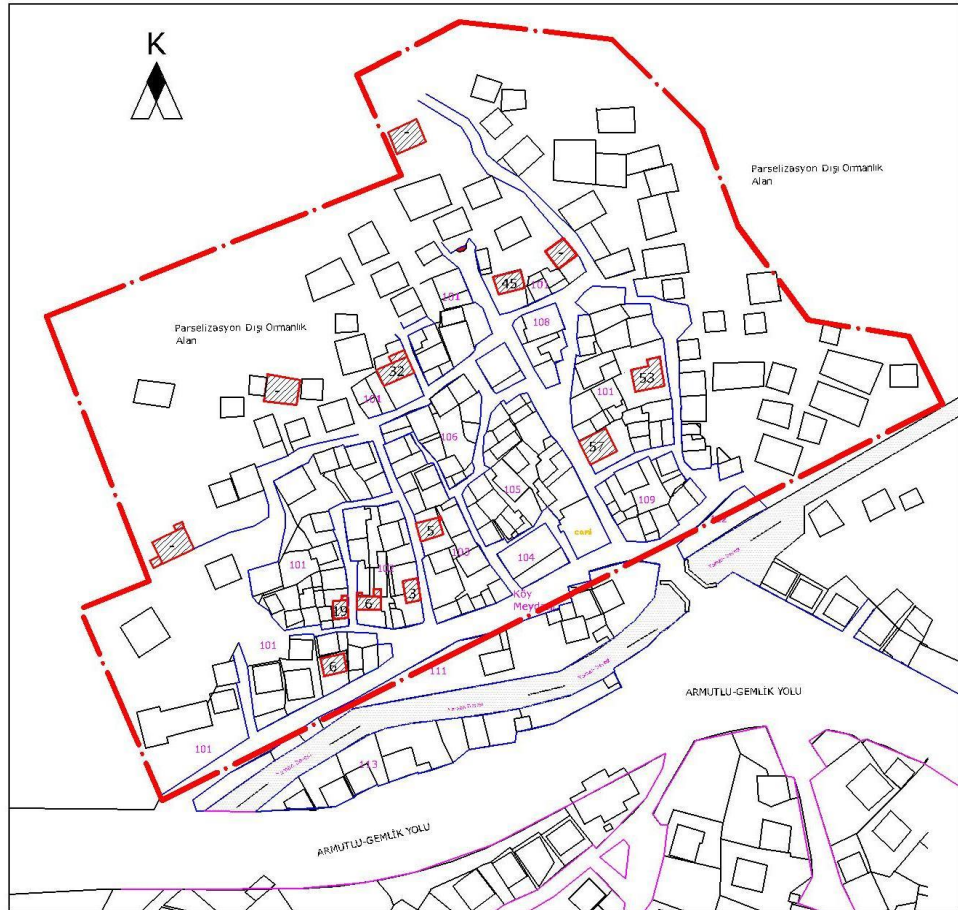
Şekil 3.14 Çalışma kapsamında incelenen geleneksel konut örnekleri

3.3 Kapaklı Geleneksel Konut Örnekleri

Çalışmaya konu olan onüç konut yapısının tamamı özel mülkiyettedir. Kapaklı köyü üzerinde yapılan parselizasyon çalışmalarında, bu yapılardan dokuz tanesinin kadastro durumları belirlenmiştir. Dört yapı ise parselizasyon dışı alanda konumlanmaktadır. Bu nedenle parselizasyon dışı kalan yapıların konumları vaziyet planı üzerinden gösterilirken, yapı tanımları belirlenen numaralar üzerinden verilmiştir.

Çalışma alanı içerisindeki envanter çalışmaları sırasıyla; **101 ada 6, 19, 32, 45, 53, 57** numaralı parseller, **102 ada 3, 6** numaralı parseller ve **103 ada 5** numaralı parsel üzerinden gerçekleştirilmiştir (Şekil 3.15). Parselizasyon dışı olan ve

konumları vaziyet planı üzerinde gösterilen dört yapı ise **K-10, K-11, K-12, K-13** yapı numaraları ile ifade edilmektedir.

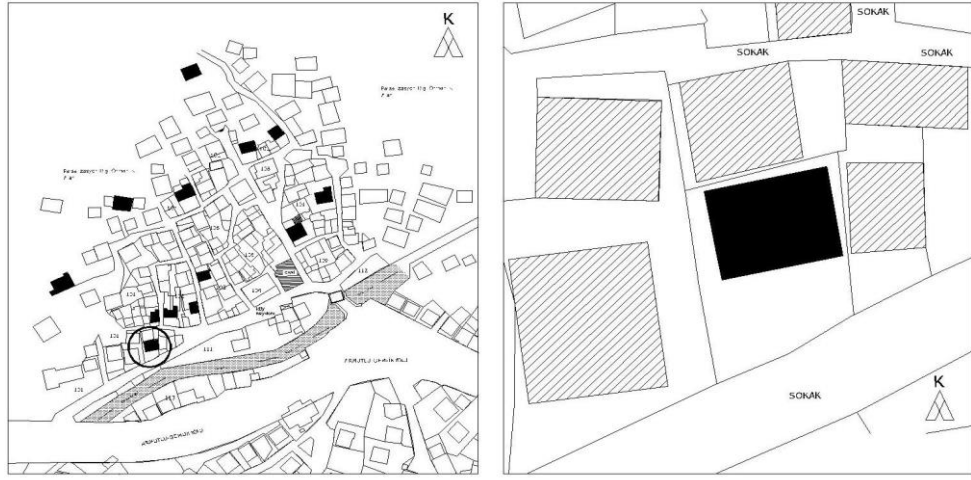
Şekil 3.15 Geleneksel konut örnekleri

3.3.1 K-1 Yapı Numaralı Konut

Çalışma alanının güneybatı bölümünde, 101 ada ve 6 numaralı parsel üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımını yitirmiştir ve günümüzde depo amaçlı kullanılmaktadır. İhsan Bilgin ve Mehmet Bilgin mülkiyetinde olan yapı, Mehmet Bilgin tarafından kullanılmaktadır. Kullanıcıdan edinilen bilgiye göre yapının yaklaşık 80 yıllık olduğu düşünülmektedir.

Deniz seviyesinden yaklaşık sekiz metre yükseklikte, düz bir parsel üzerine oturan üç katlı konut yapısı kübik bir kütleye sahiptir. Parselin kuzeybatı yönünde konumlanan yapının, güneydoğu ve güneybatı yönlerinde bahçe yer almaktadır.

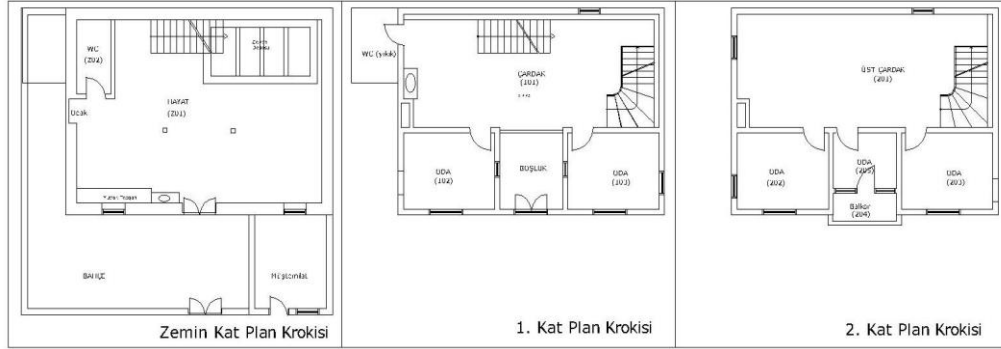
Parsel üzerinde yapıya bitişik tek katlı müştemilat yapısı bulunmaktadır. Konutun içine oturduğu parselin güneybatı, kuzeybatı ve kuzeydoğu yönleri, içlerinde ayrıık nizamda oluşturulmuş konutların olduğu komşu parsellerle, güneydoğu yönü ise sokak ile çevrelenmektedir. Konut parseline erişim, arazi eğimine paralel, güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanan ve yapının güneydoğu yönünde yer alan sokak üzerinden sağlanmaktadır. Konuta erişim ise güneydoğu cephesinde yer alan bahçe üzerinden sağlanmaktadır (Şekil 3.16).

Şekil 3.16 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Konutun zemin katı güneydoğu yönünden giriş alan tek hacimden (Z01) oluşmaktadır. Oluşturulan bütüncül mekan farklı işlevlere hizmet vermektedir. Mekanın güney yönünde sonradan oluşturulmuş mutfak tezgahı ve bu tezgâhın arkasında ocak yer almaktadır. Zemin katın kuzeybatı bölümünde ıslak hacim (Z02), kuzeydoğu bölümünde ise zeytin havuzları yer almaktadır. Üst katlara çıkış girişin hemen karşısında yer alan tek kollu ahşap merdivenle sağlanmaktadır. Bu merdiven birinci katta kullanıcıları arasında “çardak” olarak adlandırılan (101) ortak kullanım alanına açılmaktadır. Birinci kat üzerinde; çardak bölümünden giriş alan, konutun güneydoğu cephesine açılan iki adet oda (102,103) yer almaktadır. Bu odaların arasında alt katta yer alan giriş bölümünün izlenebildiği bir döşeme boşluğu bulunmaktadır. Çardak mekanının batı yönünden ıslak hacme erişim verdiği bilinmekle birlikte, mevcut durumda bu mekânın yıkılmış olduğu görülmüştür. İkinci kata erişim, her iki kat boyunca benzer kurgu ile

oluşturulmuş olan ahşap merdiven ile sağlanmıştır ve bu merdiven “üst çardak” olarak adlandırılan (201) ortak kullanım alanına açılmaktadır. Bu alan konutun güneydoğu cephesine açılan üç adet odaya (202, 203, 204) giriş sağlamaktadır. Ortada yer alan odanın güneydoğu cephesi, yapı kütlesinden konsol çıkan balkon mekânına (204) geçiş vermektedir (Şekil 3.17).

Şekil 3.17 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, cephe boşluklarının form ve oranları ile alanda sıklıkla rastlanan cephe dilinden farklılaşmıştır. Bölgede incelenen geleneksel konut örneklerinde gördüğümüz 80/160 boyutlarındaki pencerelerinin yerine, bu yapının ön cephesinde (güneydoğu cephesi) 160/160 boyutlarında kare pencerelerin kullanıldığı görülmüştür. Yapının ikinci katında oluşturulmuş balkon ve balkon sebebiyle farklılaştırılmış çatı bölümü yapının ön cephesine zenginlik katmış durumdadır. Ancak balkon elemanlarında yaşanmış malzeme kayıpları yapının görsel bütünlüğüne zarar vermiştir. Yapının ön cephesini diğer cephelerinden farklılaştıran bir diğer unsur ise ön cephenin sıvalı ve boyalı oluşudur. Yapının yan ve arka cephelerinin yapım sistemi ve malzemelerini gösterebilecek şekilde sıvanmadan bırakıldığı, ön cephesinin ise ince kıtıklı çamur harç ile sıvanarak üzerinin kireç badana ile boyandığı görülmektedir (Şekil 3.18).

Şekil 3.18 Cephe görünümüleri

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Zemin kat beden duvarları çamur harçlı moloz taş duvardan oluşturulmuştur. Üst katta yer alan çardak mekanı ve odalar, zemin katın ortasında bulunan 10x10 kesitli ahşap dikmeler ile taşınmaktadır. Ahşap dikmeler konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam keresteden üretilmiştir. Yapının üst katları ahşap karkas arası kerpiç dolgu üzeri kırıktık çamur sıvalıdır. Sıvaların üzeri kireç badanalıdır. Bununla birlikte, yapının batı cephesinin kısmen yıkılmış olan bölümünde söz konusu duvar yüzeyinin özgünün sistemden farklı olarak çağdaş malzemelerle onarıldığı gözlenmiştir (Şekil 3.19).

Şekil 3.19 Yapım sistemi ve malzeme

Yapı, kullanım sürecinde birtakım değişikliklere uğrayarak özgün kurgusundan farklılaşmıştır. Bu değişikliklerin büyük bir çoğunluğu zemin katta gözlenmektedir. Bu kapsamda, özgün kurguda birinci katta yer alan ıslak hacim mekânı zemin kata (Z02) alınmış, özgün kullanımda yapı içinde yer almayan mutfak tezgahı, tesisat hattının oluşturulması ile birlikte zemin katta konumlandırılmıştır. Ayrıca zemin kat batı cephesinde meydana gelen strüktürel bozulma nedeniyle bu bölüm çağdaş

malzemeler olan çimento ve blok tuğla kullanılarak yenilenmiştir (Şekil 3.20). İkinci katta yer alan ve balkona açılan oda (205) ile çardak mekanı arasındaki üzeri sıvalı tuğla duvarın, malzeme farklılaşması, özgün kurgudan farklılaşma ve yapıdan gelen izler doğrultusunda sonradan örüldüğü anlaşılmaktadır. Bu müdahale izi, özgün kullanımda bu odanın çardak bölümüne dahil olduğunu, zaman içinde kullanıcı talebi doğrultusunda çardaktan ayrıştırıldığını düşündürmektedir.

Şekil 3.20 Koruma sorunları

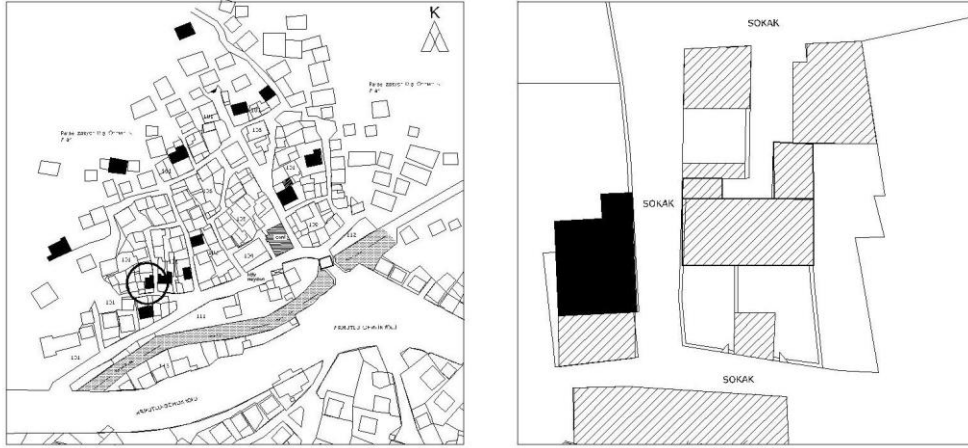
Strüktürel anlamda iyi durumda olduğu düşünülen yapı zaman içerisinde kullanım değiştirmiş, mekansal özelliklerinde, işlevinde ve beraberinde yapı malzemelerinde değişiklikler gerçekleşmiştir. Söz konusu müdahaleler tespit edilen yapısal bozulmalarının temel etkenidir. Yapının mekansal özelliklerinin değişmesi yapıya niteliksiz eklentilerin ve özgün malzemelere zarar verecek müdahalelerin yapılmasına sebep olmuştur. Yapıya getirilen tesisat ve eklenen mutfak tezgahı bu duruma örnek olarak verilebilir. Yapının işlevsel olarak farklılaşması ise yapının ısı dengesinin farklılaşmasına, buna bağlı nem etkisine ve biyolojik bozulmaların

yaşanmasına neden olmuştur. Yeni kullanımla birlikte yapı içinde haşerelenme ve mantarlaşmalar oluşmuştur. Ayrıca yeni kullanımın getirdiği aşırı yük yapı malzemelerinde eğilme ve ayrılmalara sebep olmaktadır. Bununla birlikte özgün kullanımda yapının tek cephesinin sıvanmış olması, yapıda kullanılan ahşap elemanların koruyucu malzeme olmaksızın kullanılışı ve dış cephede kullanılan kireç badananın suya karşı dayanıksız bir malzeme oluşu gibi yapım kültüründen gelen etkenler de yapının fiziksel bozulmalarında etkin rol oynamıştır.

3.3.2 K-2 Yapı Numaralı Konut

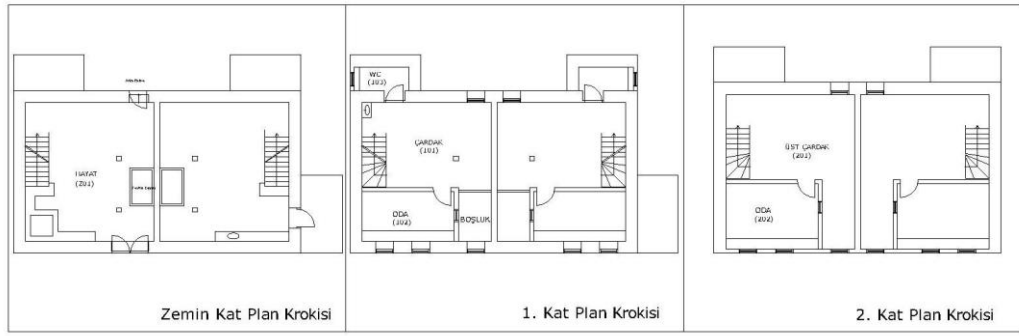
Çalışma alanının güneybatı bölümünde, 101 ada ve 19 numaralı parsel üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımını yitirmiştir ve günümüzde kullanım dışıdır. Yapı zaman içerisinde iki kısma bölünerek kullanılmıştır. Bu sebeple günümüzde her iki bölümün kullanıcıları farklıdır. Yapının sahiplerine ulaşamamıştır. Konutun yapım tarihine ilişkin net bir bilgiye ulaşamamakla birlikte, alandaki benzer örneklerle eş zamanda, 20. yüzyılın başlarında inşa edildiği düşünülmektedir.

Deniz seviyesinden yaklaşık on metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan kübik yapı üç katlıdır. Parselin doğu yönünde konumlanan yapı, arka cephesi ile açıldığı batı yönünde bahçeye sahiptir. Bahçe üzerinde, yapıya kuzey yönünden bitişik tek katlı müstemilat yapısı bulunmaktadır. Konutun içine oturduğu parselin; kuzey, güney ve batı yönlerinde komşu parsellerle, doğu yönünde ise sokak ile çevrelenmektedir. Yapı güney cephesi komşu konutla bitişik nizamda oluşturulmuştur. Konuta erişim, arazi eğimine dik, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan ve yapının doğu yönünde yer alan sokak üzerinden sağlanmaktadır (Şekil 3.21).

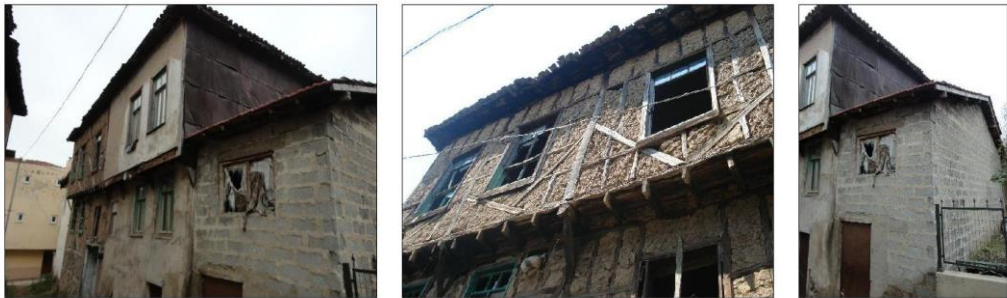
Şekil 3.21 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Kullanım sürecinde simetri aksından ikiye bölünmüştür. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen mekansal tespitler yapının sadece bir bölümü üzerinden yapılabilmektedir. İncelenen bölümün mekan kurgusuna dayanarak hazırlanan özgün konutun mekan kurgusu envanter fişinde verilmektedir. Özgün yapının güney bölümünün günümüz plan kurgusu incelendiğinde, zemin katın doğu yönünden giriş alan ve farklı işlevlere hizmet veren tek hacimden (Z01) oluştuğu görülmektedir. Mekanın güneydoğu yönünde sonradan oluşturulmuş mutfak tezgahı bulunurken, tezgâhın yanında ve giriş kapısının önünde zeytin havuzu yer almaktadır. Mekanın batı cephesinden yapının arka bahçesine erişim sağlanmaktadır. Üst katlara erişim mekanın güney cephesinde yer alan tek kollu ahşap merdivenle sağlanmaktadır. Bu merdiven birinci katta çardak mekanına (101) açılmaktadır. Çardak olarak adlandırılan ortak kullanım alanı, doğu cephesine cephe veren bir odaya (102) ve batı cephesinde beden duvarından bir miktar konsol yaparak oluşturulmuş wc-banyo (102) hacimlerine geçiş sağlamaktadır. İkinci kata erişim benzer şekilde devam eden ahşap merdivenle sağlanılırken erişilen mekan halk arasında “üst çardak” olarak adlandırılan (201) ortak kullanım alanıdır. Bu mekandan yapının doğu cephesine açılan bir odaya (202) geçiş sağlamaktadır (Şekil 3.22).

Şekil 3.22 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, bölgedeki hakim dile uygun biçimde, sade ve süslemeden uzak bir anlayışla oluşturulmuştur. Yapının doğu cephesinde yer alan ve cephe boyunca devam eden çıkmanın ahşap konsol elemanlarla desteklendiği görülmüştür. Ayrıca bu cephenin özgün durumda sıvasız bırakıldığı, yapı strüktürünün ve malzemelerinin dış cephesinden okunduğu görülmektedir. Ancak mevcut durumda yapının ön cephesinin kuzey bölümü çimento esaslı malzeme ile sıvanmış, kuzey cephesi ise metal levha elemanlarla kaplanmıştır. Bu durumun yapının görsel bütünlüğünü zayıflattığı ve yapının iki ayrı yapı gibi algılanmasına sebep olduğu düşünülmektedir (Şekil 3.23).

Şekil 3.23 Cephe görünimleri

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Yapım sistemi olarak zemin kat duvarları ahşap karkas arası moloz taş dolgu olarak, birinci ve ikinci katların ise ahşap karkas arası kerpiç dolgu ile oluşturulduğu görülmüştür. Birinci ve ikinci kat döşemeleri, zemin katın ortasında bulunan ve birinci katta da devam eden 10x10 kesitli ahşap dikmeler ile taşınmaktadır. Ahşap dikmeler konutun

tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam keresteden üretilmiştir (Şekil 3.24). Yapının kuzey cephesinde yer alan müstemilatın yığma yapım tekniğiyle pirket malzeme ile üretildiği görülmektedir.

Şekil 3.24 Yapım sistemi ve malzeme

Yapı özgün durumundan farklı olarak zaman içerisinde birtakım değişikliklere uğramıştır. Bunların başında yapının ortadan ikiye ayrılarak iki farklı kullanıcıya hizmet etmeye başlaması, buna bağlı olarak da bazı yapı elemanlarının yapının diğer kısmına da eklenmesi gösterilebilir. Ayrıca, yapının ikiye bölünmesinin ardından zemin katlara yeni zeytin depolarının eklendiği görülmüştür (Şekil 3.25). Yapı cephesinin bir bölümünde kullanılmış olan çimento sıva da yapının özgün durumundan farklılaşmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte doğu cephesinde bir pencerenin doldurularak kapatıldığı ve üzerinin sıvandığı cephe kurgusundan anlaşılmaktadır.

Şekil 3.25 Koruma sorunları

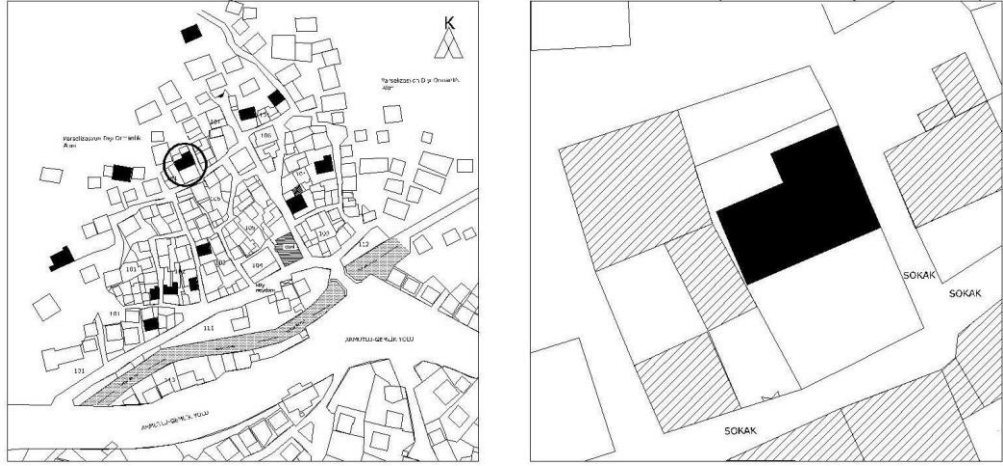
Yapı strüktürel anlamda kötü durumdadır. Geçen süreçte öncelikle kullanım biçiminin değişmesinin, bu kapsamda mekansal ve strüktürel müdahaleler görmesinin, sonrasında kullanım dışı kalmasının, yapıda gözlenen strüktürel bozulmaların temel etkenleri olduğu düşünülmektedir. Yapının mekansal özelliklerinin değişmesi yapıya niteliksiz eklentilerin ve özgün malzemelere zarar verecek müdahalelerin yapılmasına sebep olmuştur. Yapıya getirilen tesisat, eklenen mutfak tezgahı ve düşey sirkülasyon elemanları bu duruma örnek olarak verilebilir. Yapının kullanım dışı kalması ise yapıda biyolojik bozulmaların yaşanmasına neden olmuştur. Yapının eskiyen kısımlarına (çatı, pencere ve kapı gibi) herhangi bir bakımın veya bozulmayı önleyici müdahalelerin yapılmamış olması yapının dış hava koşullarından korunamamasına neden olmuş, yapı içerisinde haşerelenme ve mantarlaşmalar oluşmuştur. Çatının kısmen deforme olması yapının su ve nem etkisine maruz kalmasına neden olmuştur. Bununla birlikte özgün kullanımda yapı cephelerinin sıvasız oluşu, yapıda kullanılan tüm ahşap elemanların koruyucu malzeme olmaksızın kullanılışı ve yapı strüktüründe kullanılan ahşap kirişlemelerin

yetersiz kesit ve düzensiz formda oluşu gibi yapım sisteminden gelen etkenler de yapının fiziksel bozulmalarında etkin rol oynamıştır.

3.3.3 K-3 Yapı Numaralı Konut

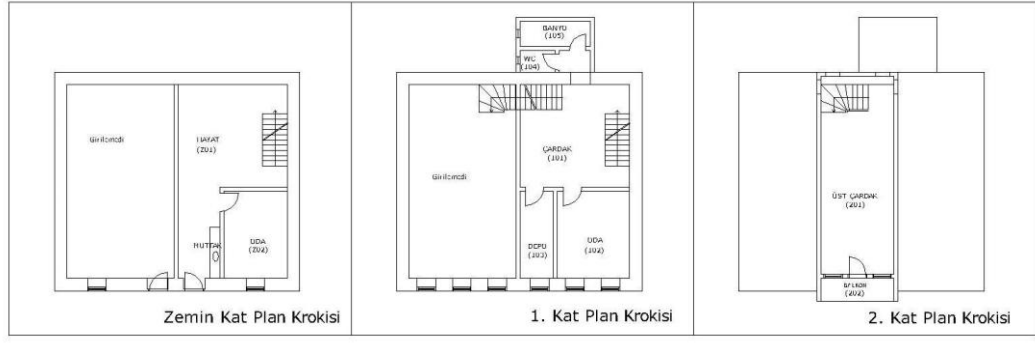
Çalışma alanının kuzey bölümünde, 101 ada ve 32 numaralı parsel üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımı olan konut işleviyle kullanılmaktadır. Yapı zaman içerisinde iki kısma bölünmüştür ve iki ayrı kullanıcıya hizmet vermektedir. Feridun Erdoğan'ın mülkiyetinde olan yapının bir kısmı mülk sahibi tarafından kullanılırken, diğer bölümü kiralanmıştır. Kullanıcıdan edinilen bilgiye göre yapının 20. yüzyılın ilk çeyreğinde inşa edildiği düşünülmektedir.

Deniz seviyesinden yaklaşık on dokuz metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan konut yapısı üç katlıdır. Parselin kuzeybatı yönünde konumlanan yapı, ön cephesi olan güneydoğu yönünde bahçeye sahiptir. Yapı kuzey yönünden kendisine bitişik olan tek katlı müstemilat yapısına sahiptir. Konutun içine oturduğu parselin; kuzeybatı ve güneybatı yönleri komşu parsellerle, güneydoğu ve kuzeydoğu yönleri ise sokak ile çevrelenmektedir. Yapının kuzeydoğu cephesinde yer alan sokak, kuzeybatı-güneydoğu aksında uzanmaktadır ve arazi eğimine dik konumdadır. Konutun güneydoğu yönünde yer alan sokak, arazi eğimine paraleldir ve güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanmaktadır. Yapının güneydoğu yönünde yer alan bu sokak üzerinden konut parseline, güneydoğu cephesinde yer alan bahçe üzerinden de konuta erişim sağlanmaktadır (Şekil 3.26).

Şekil 3.26 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Kullanım sürecinde simetri aksından ikiye bölünmüştür. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen mekansal tespitler yapının sadece bir bölümü üzerinden yapılabilmektedir. İncelenen bölümün mekan kurgusuna dayanarak hazırlanan özgün konutun mekan kurgusu envanter fişinde verilmektedir. Yapının incelenen kuzeydoğu bölümünün zemin katı yan hollü plan şemasına sahiptir. Zemin kat, güneydoğu yönünden giriş alan hol mekanı ve bu mekan üzerinden ulaşılan iki ayrı mekandan oluşmaktadır. Giriş holünün mutfak tezgahı eklenerek mutfak işleviyle kullanıldığı, kuzeydoğu cephesinde sonradan oluşturulmuş mekanın (Z02) oturma odası olarak değerlendirildiği, kuzeybatı bölümünde oluşturulan mekanın (Z01) ise yapının birinci katına ulaşımı sağlayan tek kollu ahşap merdivene erişim sağladığı görülmektedir. Merdiven birinci katta mekânlar arası geçişin sağlandığı çardak mekânına (101) açılmaktadır. Çardak; güneydoğu cephesine bakan iki odaya (102,103), ıslak hacim mekânlarına (104,105) ve ikinci kata ulaşımın sağlandığı tek kollu ahşap merdivene geçiş vermektedir. İkinci kat üst çardak olarak adlandırılan tek hacimden (201) oluşmaktadır. Bu mekân üzerinden yapının güneydoğu cephesinde yer alan balkona (202) geçiş sağlanmaktadır (Şekil 3.27).

Şekil 3.27 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, bölge örneklerden farklı oluşturulmuş ikinci kat mekan organizasyonu sebebiyle rastlanan cephe dilinden farklılaşmıştır. Bölgede incelenen geleneksel konut örneklerinde gördüğümüz ve yapının bütününe kaplayan tek kademeli kırma çatı formu, bu yapıda farklılaşarak iki kademeli olarak oluşturulmuştur. Yapının ikinci katında oluşturulmuş balkon, yapının ön cephesine zenginlik katmış durumdadır. Yapının yan ve arka cephelerinin ikinci katlarında yer alan pencereleri harman tuğla ile doldurularak kapatılmıştır. Yapının tüm cephelerinin çimento esaslı sıva ile sıvalı olduğu, güneydoğu (ön) cephesinin diğer cephelerden farklı olarak kireç badanalı olduğu ve kuzeybatı (arka) cephesinin birinci kattan itibaren metal levha elemanlarla kaplandığı görülmektedir (Şekil 3.28).

Şekil 3.28 Cephe görünümüleri

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Yapım sistemi olarak zemin katın ahşap karkas arası moloz taş dolgu, üst katların ise ahşap karkas arası harman tuğla dolgu ile oluşturulduğu görülmüştür. Birinci katta ve ikinci katta yer alan kat döşemeleri, zemin katın ortasında bulunan 10x10 kesitli ahşap dikmeler ile taşınmaktadır. Ahşap dikmeler konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam

keresteden üretilmiştir (Şekil 3.29). Yapının kuzey cephesinde yer alan müştemilatın ise yığma yapım tekniğiyle harman tuğla malzeme ile üretildiği görülmektedir.

Şekil 3.29 Yapım sistemi ve malzeme

Yapı özgün durumundan farklı olarak zaman içerisinde birtakım değişikliklere uğramıştır. En kapsamlı müdahale, yapının simetri aksından ikiye ayrılarak iki farklı kullanıcıya hizmet etmeye başlaması, buna bağlı olarak oluşturulan ikinci konuta merdiven, giriş kapısı gibi bazı yapı elemanlarının eklenmesidir. Yine bu müdahale kapsamında zemin kata çağdaş malzeme olan blok tuğla ile üretilmiş bir oda eklenmiş, bu oda duvarı üzerine mutfak tezgahı ve tesisat eklenmiştir (Şekil 3.30). Yapı cephesinde kullanılmış çimento sıva da yapının özgün görüntüsünden farklılaşmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte yapının kuzeybatı, kuzeydoğu ve güneybatı cephelerinde yer alan pencerelerin harman tuğla ile doldurularak kapatıldığı, bu durumun özgün cephe kurgusunu bozduğu görülmektedir. Yapının zemin kat ve birinci kat pencere doğramalarının pvc malzemeli doğramalarla yenilenmiş olması da özgün cepheye zarar vermektedir.

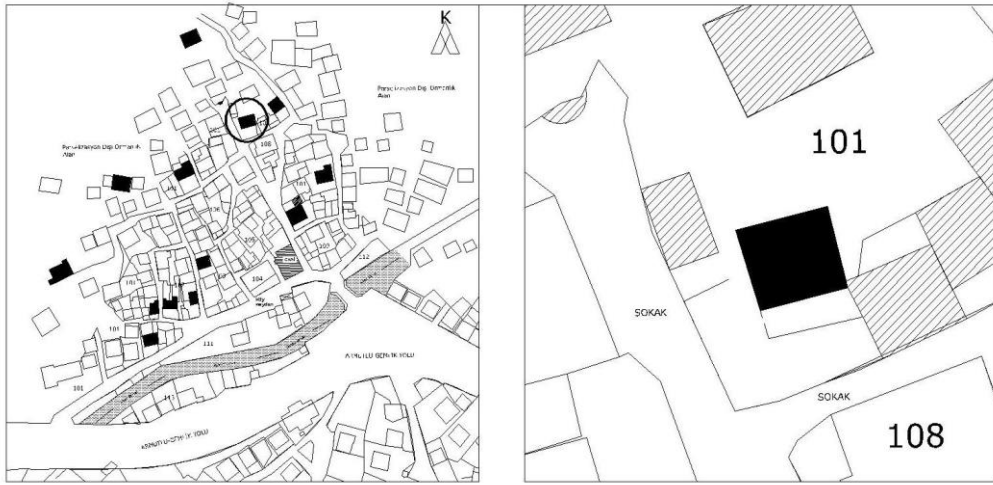
Şekil 3.30 Koruma sorunları

Strüktürel anlamda iyi durumda olduğu düşünülen yapının mekansal özelliklerinin değişmesi, niteliksiz eklentilerin oluşmasına ve özgün malzemelere zarar verecek müdahalelerin yapılmasına sebep olmuştur. Yapıya getirilen tesisat, eklenen mutfak tezgahı, pvc malzemeyle yenilenen pencere doğramaları ve sonradan oluşturulmuş düşey sirkülasyon elemanları bu duruma örnek olarak verilebilir. Yapının kuzeybatı cephesine eklenen ve ıslak hacim olarak kullanılan müstemilat yapısının da, özgün kütle ve cephe kurgusuna zarar verdiği düşünülmektedir. Ancak güncel ihtiyaçları karşılamak amacıyla üretilmiş bu çözümün, yapının özgün işlevini halen sürdürebilmesi ve korunarak günümüze aktarılması anlamında yararlı bir çözüm sunduğu düşünülmektedir.

3.3.4 K-4 Yapı Numaralı Konut

Çalışma alanının kuzey bölümünde, 101 ada ve 45 numaralı parsel üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımı olan konut işleviyle kullanılmaktadır. Mustafa Ülkü'nün mülkiyetinde olan yapı, mülk sahibi tarafından kullanılmaktadır. Yapının bölge örneklerle aynı dönem olan 20. yüzyılın başlarında inşa edildiği düşünülmektedir.

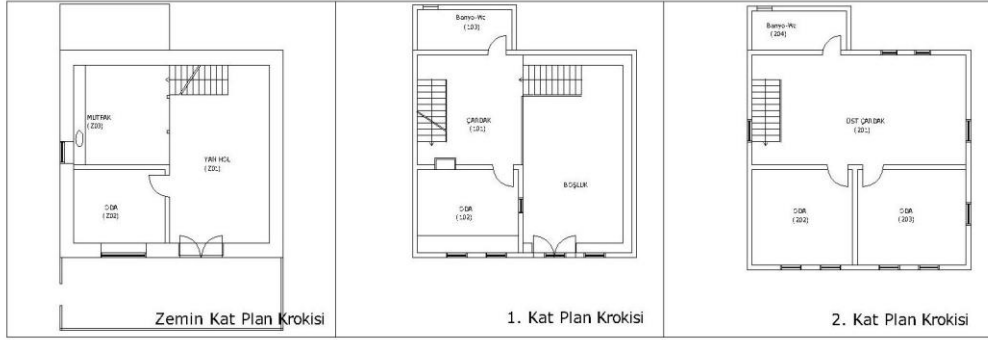
Deniz seviyesinden yaklaşık yirmi bir metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan kübik konut yapısı üç katlıdır. Parselin kuzeybatı yönünde konumlanan yapı, ön cephesi olan güneydoğu yönünde bahçeye sahiptir. Konutun içine oturduğu parselin; güneybatı, kuzeybatı ve kuzeydoğu yönleri komşu parsellerle, güneydoğu yönü ise sokak ile çevrelenmektedir. Sokak arazi eğimine paralel, güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanmaktadır. Yapının güneydoğu yönünde yer alan bu sokak üzerinden konut parseline, güneydoğu cephesinde yer alan bahçe üzerinden de konuta erişim sağlanmaktadır (Şekil 3.31).

Şekil 3.31 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Yapıya güneydoğu cephesinden çift kanatlı demir kapı ile giriş verilmektedir. Zemin kat yan hollü olarak kurgulanmıştır. Yan holden yapının güneydoğu cephesinde oluşturulmuş bir odaya (Z02) ve güneybatı cephesinde konumlanan, süreçte eklenmiş bir mutfak mekanına (Z03) geçiş sağlamaktadır. Birinci kata erişim yan hol üzerinden tek kollu ahşap merdiven ile sağlanmaktadır. Birinci katta ulaşılan alan, oluşturulan döşemede yaratılan boşluk ile zemin kat holünün boydan boya izlenebildiği ve birinci kat mekânlarına geçişin sağlandığı çardak mekânıdır (101). Çardak mekanından, yapının güney cephesine açılan bir adet odaya (102) ve kuzeybatı cephesinde beden duvarından bir miktar konsol yaparak oluşturulmuş ıslak hacim mekânlarına (103) geçiş sağlanmaktadır. İkinci kata çıkış çardak mekanı üzerinde yer alan tek kollu ahşap merdiven ile sağlanmaktadır. İkinci katta ulaşılan alan, üst çardak (201) olarak adlandırılan mekânıdır. Üst çardak, güneydoğu cephesine açılan iki odaya (202, 203) ve kuzeybatı

cephesinde oluşturulmuş ıslak hacim mekânlarına (204) geçiş sağlamaktadır (Şekil 3.32).

Şekil 3.32 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, bölgedeki hakim dile uygun biçimde, sade ve süslemeden uzak bir anlayışla oluşturulmuştur. Yapının güney cephesinde ve kütle boyunca devam eden çıkmanın konsol elemanlarla desteklendiği görülmüştür. Yapının zemin kat penceresinde kullanılan demir korkuluklar, yapı cephe elemanları ve sıvalarında yapılan malzeme değişiklikleri, giriş bölümünde ahşap sundurma elemanlarla oluşturulmuş kamelya bölümü yapının yapının özgün cephe kurgusunu değiştiren unsurlardır (Şekil 3.33).

Şekil 3.33 Cephe görünimleri

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Yapım sistemi olarak zemin katın ahşap karkas arası moloz taş dolgulu üst katların ise ahşap karkas arası harman tuğla dolgu ile oluşturulduğu görülmüştür. Birinci ve ikinci kat döşemeleri zemin katın ortasında bulunan 10x10 kesitli ahşap dikmeler ile taşınmaktadır (Şekil 3.34). Ahşap dikmeler konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu

gibi çam keresteden üretilmiştir. Yapının kuzeybatı cephesinde yer alan ıslak hacim mekanı ise yığma yapım tekniğiyle ve harman tuğla malzeme ile üretilmiştir.

Şekil 3.34 Yapım sistemi ve malzeme

Yapı özgün durumundan farklı olarak zaman içerisinde birtakım değişikliklere uğramıştır. Yapının 2011 yılında yapılan tadilatında iç mekan elemanlarının çağdaş malzemelerle yenilendiği görülmektedir. Bununla birlikte yapıya yeni mekanların eklenmesi, mekansal kurgunun da değişmesine neden olmuştur. Bölgedeki özgün yapı örneklerinden yola çıkarak, yapı zemin katının güney cephesinde yer alan odanın kullanım sürecinde oluşturulduğu düşünülmektedir. Yapının ikinci katında yer alan ıslak hacim mekânının (204) özgün mekansal kurguda yer almasına rağmen çağdaş malzemeler kullanarak yenilendiği görülmektedir. Ayrıca yapının güneydoğusunda yer alan bahçeye, yaklaşık bir metre yükseklikte blok tuğla üzerine ahşap dikmeler eklenerek üzeri ahşap üst örtü ile kapatıldığı, parselin güneydoğusunda yer alan özgün parsel girişinin güneybatı yönüne kaydırıldığı görülmüştür. Öte yandan, yapının cephe sıvalarının çimento esaslı malzemeyle

yenilendiği, zemin ve tavan ahşaplarının değiştirildiği, yapı iç ve dış pencerelerinin ahşap görünümlü pvc esaslı malzemeye yenilendiği görölmüştür (Şekil 3.35).

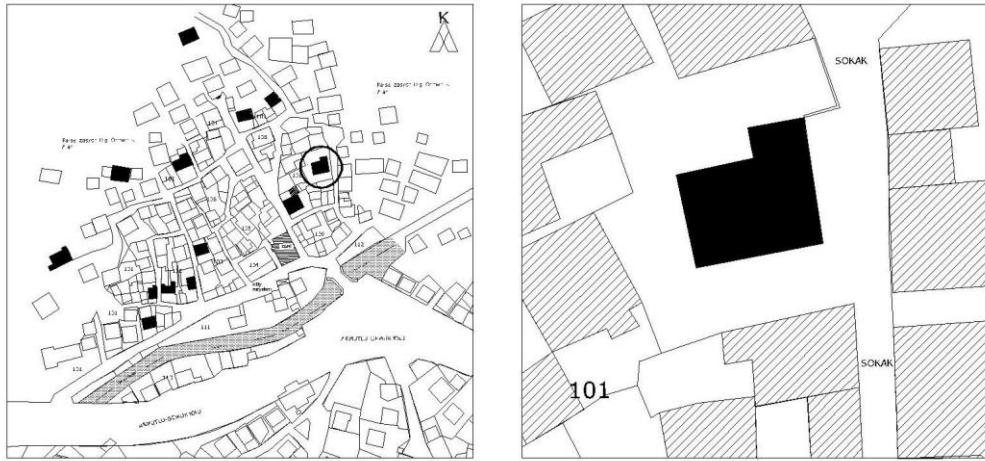
Şekil 3.35 Koruma sorunları

Strüktürel anlamda iyi durumda olduğu düşünölen yapı, zaman içerisinde yapılan tadilatlar sebebiyle özđün kurgusundan farklılaşmıştır. Yapının mekansal özelliklerinin değişmesi, yapıya niteliksiz eklere ve özđün malzemeye zarar veren müdahalelere sebep olmuştur. Yapıya getirilen tesisat, eklenen mutfak tezgahı, kaplanan zemin ve duvar seramikleri, pvc malzemeye yenilenen pencere doğramaları ve sonradan oluşturulmuş ıslak hacim mekanı bu duruma örnek olarak verilebilir. Yapının güneydoğu cephesinde oluşturulmuş kamelya, özđün parsel kurgusu ve özđün cephe karakterine zarar vermektedir. Yapı cephelerinde kullanılan pvc doğramalar, pencere boşluklarında kullanılan söveler ve çimento esaslı cephe sıvası da özđün cephenin bozulmasına neden olmaktadır. Yapılan müdahaleler yapının özđün işleviyle halen kullanılmasına katkı sağlamakla birlikte, yapının özđün kimliğine zarar vermesi sebebiyle olumsuz bulunmaktadır.

3.3.5 K-5 Yapı Numaralı Konut

Çalışma alanının doğu bölümünde, 101 ada ve 53 numaralı parsel üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımını yitirmiştir ve kullanım dışı kalmıştır. Mehmet Özalp mülkiyetinde olan konutun yapım tarihine ilişkin net bir bilgiye ulaşılamamakla birlikte, benzer örneklerle eş zamanda, 20. yüzyılın başlarında inşa edildiği düşünülmektedir.

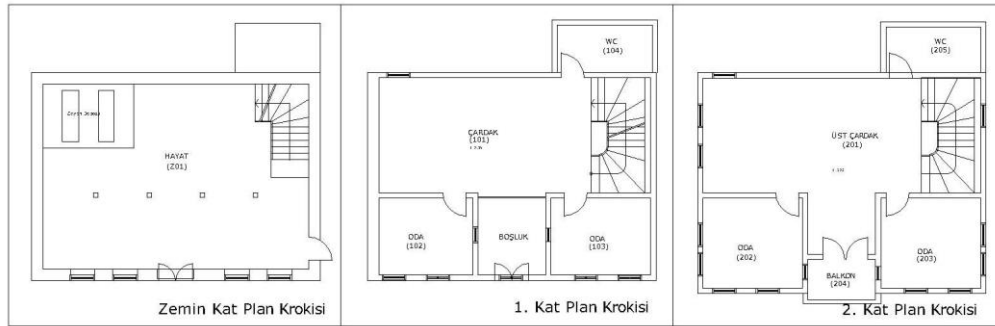
Deniz seviyesinden yaklaşık on beş metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan kübik konut yapısı üç katlıdır. Parselin kuzeybatı yönünde konumlanan yapı, güneydoğu, güneybatı ve kuzeybatı yönlerinde bahçeye sahiptir. Konutun içine oturduğu parselin; güneydoğu, güneybatı ve kuzeybatı yönleri içlerinde ayrık nizamda oluşturulmuş konutların olduğu komşu parsellerle, kuzeydoğu yönü ise sokak ile çevrelenmektedir. Konut parseline erişim, yapının kuzeydoğu yönünde yer alan arazi eğimine dik, kuzey-güney doğrultusunda uzanan sokak üzerinden sağlanmaktadır. Yapıya erişim ise parselin güneydoğusunda yer alan bahçe üzerinden sağlanmaktadır (Şekil 3.36).

Şekil 3.36 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Konutun zemin katı güneydoğu yönünden giriş alan ve farklı işlevlere hizmet veren tek hacimden (Z01) oluşmaktadır. Söz konusu mekanın batı yönünde sonradan oluşturulmuş zeytin havuzları bulunurken, kuzeydoğu cephesinde yer alan iki kollu yarım döner

merdivenle birinci kata erişim sağlanmaktadır. Birinci katta merdiven, güney cephesine açılan iki odaya (102-103) ve kuzeybatı cephesinde beden duvarından bir miktar konsol yaparak oluşturulmuş ıslak hacim mekânlarına (104) geçişin sağlandığı çardak mekânına (101) açılmaktadır. Ayrıca çardakta giriş kısmının da gözlenebildiği bir döşeme boşluğu yer almaktadır. İkinci kata ulaşımı sağlayan merdiven benzer kurguyla “üst çardak” olarak tanımlanan ortak kullanım mekânına (201) açılmaktadır. Ancak bu katta birinci kattan farklı olarak döşeme boşluğu bulunmayarak bu alan üst çardak mekanına dahil edilmiş ve bu bölümden güneydoğu cephesine açılan balkona erişim sağlanmıştır (Şekil 3.37).

Şekil 3.37 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, cephe boşluklarının form ve oranları, üst kat çıkma ve balkonu ile incelenen diğer konutlarla benzer bir dile sahiptir. Yapının ön cephesinin zemin katında 80cm/80cm boyutlarında pencereler kullanılırken, birinci ve ikinci katlarda 80cm/160cm boyutlarında pencerelerin oluşturulduğu görülmektedir. Yapının ikinci katında oluşturulan ve kütle boyunca devam eden çıkma, balkon ve balkon sebebiyle farklılaştırılmış çatı bölümü yapının ön cephesine hareket katan unsurlardır. Ancak balkon elemanlarında gözlenen malzeme kaybı yapının görsel bütünlüğüne zarar vermiştir. Yapı cephelerinde ahşap kat silmeleri kullanıldığı, kullanılan ahşap silmelerin yapı köşelerinde devam ederek yapı sınırlarında kontur oluşturduğu görülmektedir. Özgün kullanımda yapının tüm cepheleri sıvalıdır. Ancak özellikle zemin kat seviyesinde yapı sıvalarının tamamının döküldüğü, üst katlarda ise yer yer dökülmelerin gözlemlendiği, bu durumun yapının görsel bütünlüğüne zarar verdiği görülmektedir. Yapının diğer cepheleri güneydoğu cephesine (ön cephe) göre daha masif ve gösterişsizdir. Buna karşın, ön cephede

kullanılan kat silmeleri bu cephelerde de tekrarlanmıştır (Şekil 3.38). Yapının kuzeybatı cephesinde yer alan ıslak hacim mekanları yapı kütlesinden çıkma yaparak ayrılmaktadır. Söz konusu çıkmanın ana çatıdan bağımsız kendine ait bir çatı örtüsüne sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 3.38 Cephe görüntüleri

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Zemin kat beden duvarları çamur harçlı moloz taş duvardan oluşmaktadır. Birinci ve ikinci kat döşemeleri, zemin katın ortasında bulunan 10x10 kesitli ahşap dikmeler ile taşınmaktadır. Ahşap dikmeler konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam keresteden üretilmiştir. Yapının üst katları ahşap karkas arası harman tuğla dolgulu ve üzeri kırıklı kireç sıvalı, sıvaların üzeri kireç badanalıdır (Şekil 3.39).

Şekil 3.39 Yapım sistemi ve malzeme

Yapı, zemin kata eklenen zeytin havuzları dışında özgün mekan kurgusunu, yapım sistemi ve malzemelerini korumuştur. Buna karşın, yapının strüktürel anlamda kötü

durumda olduğu gözlenmiştir. Yapının zaman içerisinde kullanım dışı kalması, bu nedenle doğa koşullarına karşı korumasız, insan ve hayvan erişimine karşı korumasız durumda olması, yapısal bozulmaları temel etkenleridir. Yapı çatısının belli bölgelerde deforme olduğu, bu sebeple su ve rutubetin yapı içine tesir ettiği görülmüştür. Bununla birlikte yapının pencerelerinin kırılmış olması, iç mekanların dış etkilere açık kalmasına neden olmuş ve yapı malzemelerinin bozulmasında etkili olmuştur. Yapının kullanım dışı kalması ise yapıda biyolojik bozulmaların yaşanmasına imkan sağlamıştır. Dökülen yapı sıvalarının yenilenmemiş olması sebebiyle yapı strüktürünün de zaman içerisinde zarar gördüğü ve malzeme kayıplarına uğradığı görülmektedir (Şekil 3.40). Bununla birlikte konut sahipleriyle yapılan görüşmede yapı mülkiyetinin Mehmet Özalp ile birlikte çok sayıda hissedara pay edildiği öğrenilmiş, yapının kullanılmaması ve bakımlarının yapılmamasında yapı mülkiyetinin çok hisseli oluşu ve kimsenin sorumluk almaması gösterilmiştir.

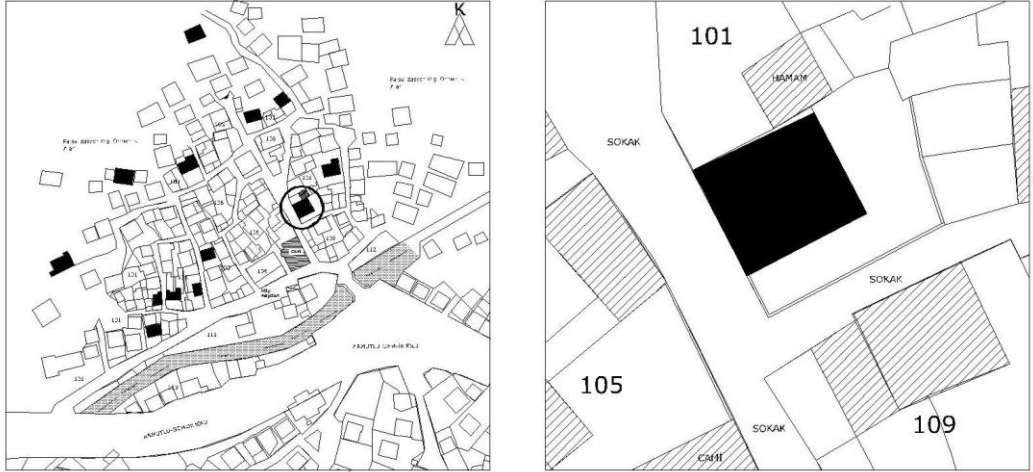

Şekil 3.40 Koruma sorunları

3.3.6 K-6 Yapı Numaralı Konut

Çalışma alanının doğu bölümünde, 101 ada ve 57 numaralı parsel üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımı olan konut işleviyle kullanılmaktadır. Ali Onsekiz'in mülkiyetinde olan yapı, Mehmet Onsekiz isimli mülk sahibi tarafından kullanılmaktadır. Konutun alandaki benzer örneklerle eş zamanda, 20. yüzyılın başlarında inşa edildiği düşünülmektedir.

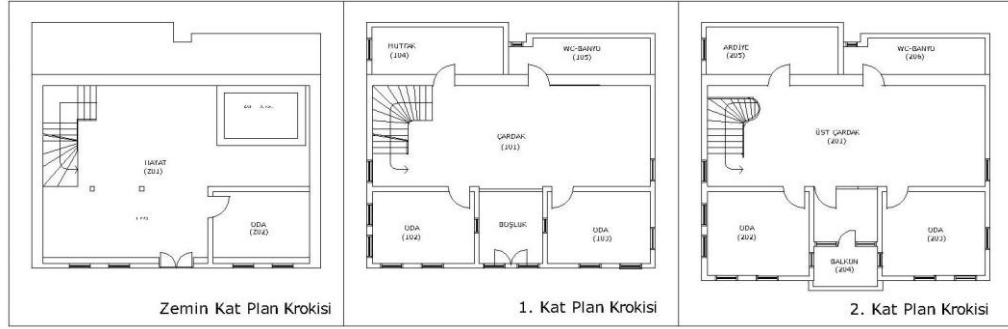
Deniz seviyesinden yaklaşık on üç metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan kübik konut yapısı üç katlıdır. Parselin batı yönünde konumlanan yapı, güneydoğu, ve kuzeydoğu yönlerinde bahçeye sahiptir. Konutun içine oturduğu parselin; kuzeybatı ve kuzeydoğu yönleri komşu parsellerle, güneydoğu ve güneybatı yönleri ise sokak ile çevrelenmektedir. Yapının güneybatı cephesinde yer alan sokak, kuzeybatı-güneydoğu aksında uzanmaktadır ve arazi eğimine dik konumdadır. Konutun güneydoğu yönünde yer alan sokak, arazi eğimine paraleldir ve güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanmaktadır. Yapının güneybatı yönünde yer alan sokak üzerinden konut parseline, güneydoğu cephesinde yer alan bahçe üzerinden de konuta erişim sağlanmaktadır (Şekil 3.41).

Şekil 3.41 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut mevcut durumda yapıya sonradan eklenen kütleler sebebiyle iç sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Özgün kurgu dış sofalıdır. Konutun zemin katı güneydoğu yönünden giriş alan ve farklı işlevlere hizmet veren tek hacimden (Z01) ve tek hacim içerisinde bulunan bir odadan (Z02) oluşmaktadır. Söz konusu ana mekanın kuzey yönünde sonradan oluşturulmuş zeytin havuzları bulunurken, batı cephesinde yer alan “L” şeklinde tek kollu ahşap merdiven ile birinci kata erişim sağlanmaktadır. Birinci kata erişimi sağlayan merdiven, odalara (102,103), mutfığa (104) ve ıslak hacme (105) geçişin sağlandığı, aynı zamanda yaşama mekânı olarak da kullanılan çardak mekânına (101) ulaşmaktadır. Ayrıca iki oda (102, 103) arasında bırakılan

boşluk yardımıyla çardaktan giriş kısmını izlemek mümkündür. İkinci katta da birinci kat mekan kurgusu tekrarlanmıştır. Ancak birinci katta yer alan döşeme boşluğu bu katta oluşturulmamış, bu alan (204) balkona geçişi sağlayan bir ara odaya dönüşmüştür (Şekil 3.42).

Şekil 3.42 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, cephe boşluklarının form ve oranları konsol elemanları ile incelenen diğer konutlarla benzer bir dille sahiptir. Yapı ön cephesinin zemin katında 80cm/80cm boyutlarında pencereler kullanılırken, üst katında 80cm/160cm boyutlarında pencerelerin oluşturulduğu görülmektedir. Yapının ikinci katında yer alan ve kütle boyunca devam eden çıkma, balkon ve balkonun çatı bütününden ayrıştırmış üst örtüsü yapının ön cephesine hareket katan unsurlardır. Balkon ve üst katta yer alan çıkmanın ahşap payandalarla desteklendiği görülmektedir. Yapının kat döşemelerinden geçen hatılların ve yapı köşelerinde kullanılan ahşap dikmelerin yapı ön cephelerine hareket kattığı görülmektedir. Özgün kullanımda yapının tüm cepheleri sıvalıdır. Yapının diğer cepheleri güneydoğu cephesine göre daha masif ve gösterişsizdir. Yapının kuzeybatı cephesinde yer alan ıslak hacim ve mutfak mekanlarını barındıran kütle, yapı kütlmesine bitişik olmakla birlikte düz çatısı sebebiyle görsel olarak özgün kütleden ayrılmaktadır (Şekil 3.43).

Şekil 3.43 Cephe görünümleri ve yapı elemanları

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Zemin kat beden duvarları çamur harçlı moloz taş duvardan oluşmaktadır. Birinci ve ikinci kat döşemeleri, zemin katın ortasında bulunan 10x10 kesitli ahşap dikmeler ile taşınmaktadır (Şekil 3.44). Ahşap dikmeler konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam keresteden üretilmiştir. Ancak mevcut durumda üzerleri yağlı boyalıdır. Yapının üst katları ahşap karkas arası harman tuğla dolgulu ve üzeri kırıklı kireç sıvalıdır. Sıvaların üzeri kireç badanalıdır.

Şekil 3.44 Yapım sistemi ve malzeme

Yapı kuzeybatı cephesine ıslak hacim ve mutfak mekanlarının yer aldığı ek kütle eklenmiş, bu durum yapının özgün mekan ve cephe kurgusunu bozmuştur. Yapı özgün durumda dış sofalı bir planimetriye sahipken, çardak mekanının dış yüzeyine eklenilen mekanlarla iç sofalı planimetriye dönüştürülmüştür (Şekil 3.45). Kullanım sürecinde eklenen bu mekanlara erişim, özgün yapının kuzeybatı cephesine açılan kapılarla sağlanmıştır.

Şekil 3.45 Koruma sorunları

Konut yapısı strüktürel anlamda iyi durumdadır. Bununla birlikte yapının güney cephesi, kullanım ihtiyaçları doğrultusunda eklenen kütle ve bu amaçla cephe üzerinde açılan boşluklar sebebiyle zarar görmüştür. Ayrıca yapı cephelerinin çimento esaslı sıva ile sıvanması özgün yapı malzemelerine zarar vermiştir. Yapının güncel kullanımda ihtiyaç duyduğu mekanların yeni bir kütlede oluşturularak yapıya dahil edilmesi, yapının özgün mekan kurgusunu, cephe kurgusunu ve kütle biçimlenmesini değiştirmekle birlikte, yapının özgün işleviyle kullanımına olanak sağladığı düşünülmektedir.

3.3.7 K-7 Yapı Numaralı Konut

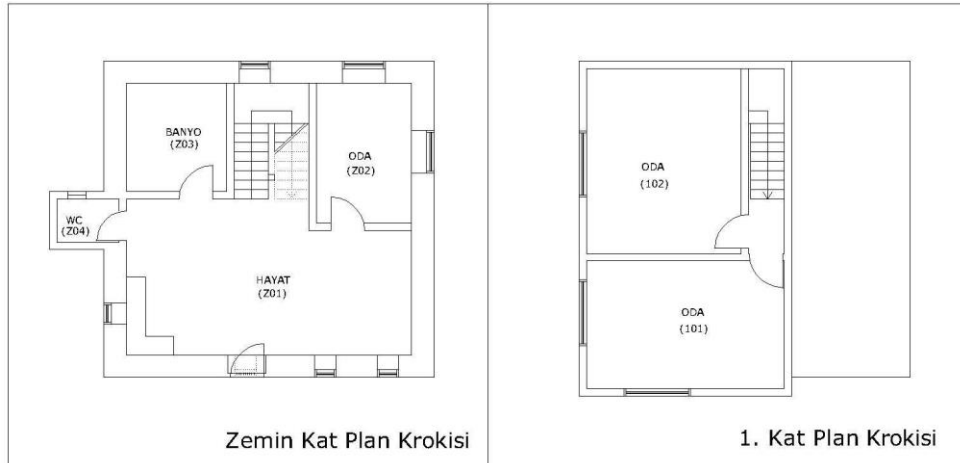
Çalışma alanının güneybatı bölümünde, 102 ada ve 3 numaralı parsel üzerinde yer alan konut yapısı günümüzde kullanım dışıdır. Yapının kullanımı sürerken ikiye bölünerek kullanıldığı, ancak zaman içerisinde yapının üst katlarının yıkıldığı görülmektedir. Yapının sahiplerine ulaşılamamış, ancak köy halkından edinilen bilgilere göre mülkiyetin Hasan Reis'e ait olduğu öğrenilmiştir. Konutun yapım tarihine ilişkin net bir bilgiye ulaşılamamakla birlikte, mimari nitelikleri ve yerleşimdeki benzer örneklerle dayanarak 20. yüzyılın başında inşa edildiği düşünülmektedir.

Deniz seviyesinden yaklaşık on bir metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan konut yapısı iki katlıdır. Parselin güney yönünde konumlanan yapı, yan cephesinin açıldığı kuzey yönünde bahçeye sahiptir. Konutun içine oturduğu parsel; kuzey, güney ve batı yönleri komşu parsellerle, doğu yönü ise sokak ile çevrelenmektedir. Konut erişim, arazi eğimine dik, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan ve yapının doğu yönünde yer alan sokak üzerinden sağlanmaktadır (Şekil 3.46).

Şekil 3.46 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Kullanım sürecinde simetri aksından ikiye bölünmüştür. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen mekansal tespitler yapının sadece bir bölümü üzerinden yapılabilmektedir. İncelenen bölümün mekan kurgusuna dayanarak hazırlanan özgün konutun mekan kurgusu envanter fişinde verilmektedir. Özgün yapının güney bölümünün günümüz plan kurgusu incelendiğinde, zemin kata doğu yönünden tek kanatlı demir kapı ile giriş verilmiştir. Giriş mekanı (Z01), sonradan oluşturulmuş ıslak hacim (Z03,Z04) ve oda işleviyle kullanılan mekanlara (Z02) geçiş sağlamakla birlikte güney yönünde mutfak tezgahına da sahiptir. Birinci kata çıkış girişin hemen karşısından iki kollu ve orta sahanlıklı ahşap merdiven ile sağlanmaktadır. Birinci kat küçük bir hol ve bu hol üzerinden erişilen iki oda (101, 102) yer almaktadır (Şekil 3.47).

Şekil 3.47 Günümüz mekan kurgusu

Yapının üst katının yıkılmış olması sebebiyle özgün cephe organizasyonu okunamamaktadır. Ancak yapının eski fotoğraflarından üst katta kütle boyunca devam eden bir çıkma olduğu, bu çıkmanın ahşap konsol elemanlarıyla desteklendiği görülmektedir. Yapının üst kat pencere oranlarının çalışma alanında incelenen konut örneklerinden farklı ve daha büyük olduğu görülmekte, bu sebeple kullanım sürecinde değiştirildiği anlaşılmaktadır. Alt kat ön cephesinde ise 50/70 boyutlarındaki pencerelerle zemin katın aydınlatıldığı görülmektedir. Yapının tüm cephelerinin sıvalı durumda olduğu, sıvaların üzerinin kireç badana ile boyandığı görülmektedir. Bununla birlikte yapıya sonradan eklendiği düşünülen demir kapsı özgün cephe karakterini bozmaktadır (Şekil 3.48).

Şekil 3.48 Cephe görünimleri

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Zemin kat ahşap karkas arası moloz taş dolgulu olarak, birinci katın ise ahşap karkas arası kerpiç dolgu ile oluşturulduğu görülmüştür (Şekil 3.49). Yapının güney cephesinde yer alan ıslak hacim mekanı ise yığma yapım tekniği ve blok tuğla malzeme ile yapılmıştır.

Şekil 3.49 Yapım sistemi ve malzeme

Yapının iki bölüme ayrılması, özgün kurguya merdiven, ıslak hacim mekanları (Z03, Z04) ve oda (Z02) eklenmesine, üst katta bölücü duvarlar eklenerek yeni odalar (101, 102) oluşturulmasına sebep olmuştur (Şekil 3.50). Sonrasında üst katın yıkılması, yapının özgün kütle, cephe ve mekan kurgusunun tamamen yitimine neden olmuş yapı mevcut durumuyla özgün kimliğini tamamen kaybetmiştir.

Şekil 3.50 Koruma sorunları

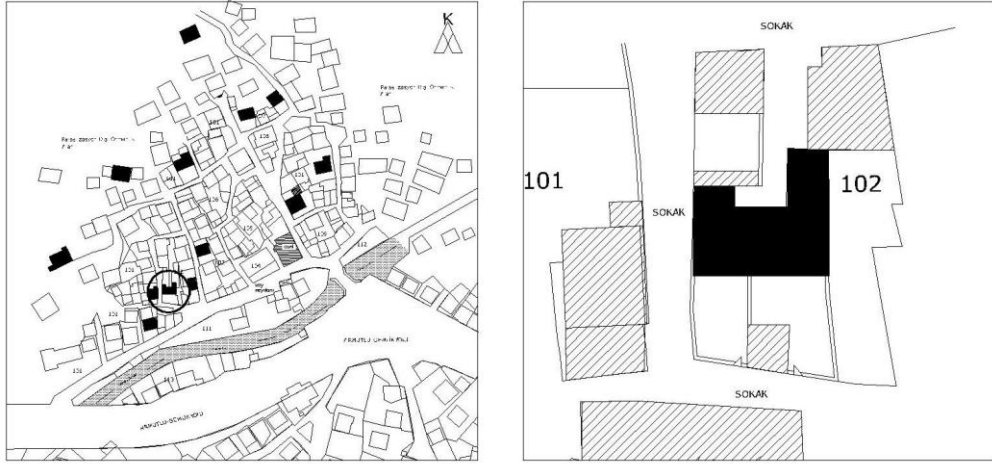
Yapı strüktürel anlamda kötü durumdadır. Geçen süreçte öncelikle kullanım biçiminin değişmesinin, bu kapsamda mekansal ve strüktürel müdahaleler görmesinin, sonrasında kullanım dışı kalmasının, yapıda gözlenen strüktürel bozulmaların temel etkenleri olduğu düşünülmektedir. Yapının mekansal özelliklerinin değişmesi yapıya niteliksiz eklentilerin ve özgün malzemelere zarar verecek müdahalelerin yapılmasına sebep olmuştur. Yapıya getirilen tesisat, eklenen mutfak tezgahı ve düşey sirkülasyon elemanları bu duruma örnek olarak verilebilir. Yapının kullanım dışı kalması ise yapıda biyolojik bozulmaların yaşanmasına imkan

sağlamıştır. Yapının eskiyen kısımlarına (çatı, pencere ve kapı gibi) herhangi bir bakımın veya bozulmayı önleyici müdahalelerin yapılmamış olması yapının dış hava koşullarından korunamamasına neden olmuştur. Çatının kısmen deforme olması yapının su ve nem etkisine maruz kalmasına neden olmuştur. Bu durum ilerleyen süreçte yapının birinci katının yıkılmasına sebep olmuştur.

3.3.8 K-8 Yapı Numaralı Konut

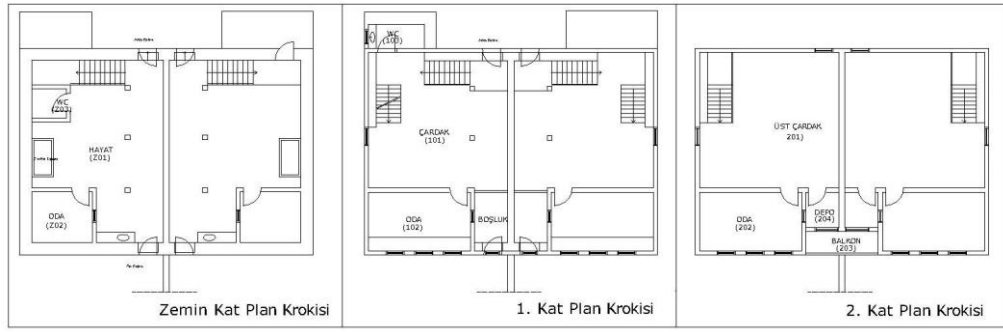
Çalışma alanının batı bölümünde, 102 ada ve 6 numaralı parsel üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımı olan konut işleviyle kullanılmaktadır. Yapı zaman içerisinde simetri ekseninden ikiye bölünmüştür ve iki ayrı kullanıcıya hizmet vermektedir. Nurettin Turan ve Şerife Turan'ın mülkiyetinde olan yapı, halen mülk sahipleri tarafından kullanılmaktadır. Kullanıcılarından edinilen bilgiye göre konutun 20. yüzyılın başlarında Kastamonu'dan getirtilen ustalar tarafından ve geleneksel Kastamonu evlerinden esinlenilerek yaptırıldığı öğrenilmiştir.

Deniz seviyesinden yaklaşık on metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan kübik konut yapısı üç katlıdır. Parselin kuzey yönünde konumlanan yapı, kuzey ve güney yönlerinde bahçeye sahiptir. Konutun güney yönündeki ön bahçesinde binadan bağımsız tek katlı müstemilat yapısı ve kuzey yönündeki arka bahçesi üzerinde binaya bitişik olarak eklenmiş iki ayrı müstemilat yapısı bulunmaktadır. Konutun iki farklı kullanıcıya hizmet etmesi nedeniyle ön bahçe duvar ile iki parçaya bölünerek kullanılmaktadır. Konutun içine oturduğu parselin kuzey ve doğu yönleri komşu parsellerle, güney ve batı yönleri ise sokak ile çevrelenmektedir. Yapının batı cephesinde yer alan sokak, kuzeybatı-güneydoğu aksında uzanmaktadır ve arazi eğimine dik konumdadır. Konutun güney yönünde yer alan sokak, arazi eğimine paraleldir ve güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanmaktadır. Yapının güney yönünde yer alan sokak üzerinden konut parseline, güney cephesinde yer alan bahçe üzerinden de konuta erişim sağlanmaktadır (Şekil 3.51).

Şekil 3.51 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Kullanım sürecinde simetri aksından ikiye bölünmüştür. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen mekansal tespitler yapının sadece bir bölümü üzerinden yapılabilmektedir. İncelenen bölümün mekan kurgusuna dayanarak hazırlanan özgün konutun mekan kurgusu envanter fişinde verilmektedir. Özgün yapının batı bölümünün günümüz plan kurgusu incelendiğinde; konuta zemin katta güney yönünden giriş verilmiştir. Ana girişten ulaşılan mekan (Z01) gündelik yaşamda servis ve hizmetler için kullanılan hayat mekanıdır. Bu mekanın batı yönünde oluşturulmuş bir oda (Z02) yer almaktadır. Giriş kapısı ile oda arasında mutfak tezgahı konumlanmaktadır. Zemin katın kuzeybatı yönünde ise hayat mekanından giriş alan ıslak hacim mekanının (Z03) yer aldığı görülmektedir. Ana girişin tam karşısında, ve yapının kuzey cephesi üzerinden arka bahçeye çıkışın sağlandığı tek kanatlı demir kapı bulunmaktadır. Hayat mekanın batı yönünde zeytin havuzları, kuzeybatı yönünde ise zemin kattan birinci kata erişimi sağlayan tek kollu ahşap merdiven yer almaktadır. Söz konusu merdiven ile 102 no'lu oda ve ıslak hacime (103) geçişin sağlandığı, aynı zamanda yaşama mekânı olarak da kullanılan çardak mekânına (101) ulaşılmaktadır. Ayrıca çardağın zemin düzleminde oluşturulmuş boşluktan zemin kat giriş holünü izlemek mümkündür. İkinci katta da birinci kattaki mekan kurgusu tekrarlanmıştır. Ancak birinci katta yer alan zemin düzleminde oluşturulan boşluğun bu katta yer almadığı, yapının güney cephesinde yer alan balkona geçişi sağlayan bir ara oda olarak kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca birinci katta yer alan ıslak hacim mekânı bu katta yer almamıştır (Şekil 3.52).

Şekil 3.52 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, cephe boşluklarının form ve oranları, balkon ve konsol elemanları ile incelenen diğer konutlarla benzer bir dille sahiptir. Yapı ön cephesinin birinci katında 80cm/120cm boyutlarında pencereler kullanılırken, ikinci katında 80cm/160cm boyutlarında pencerelerin oluşturulduğu görülmektedir. Yapının ikinci katında yer alan ve kütle boyunca devam eden çıkma ve çıkma yapan balkonu yapının ön cephesine hareket katan unsurlardır. Balkon ve üst katta yer alan çıkmanın ahşap payandalarla desteklendiği görülmektedir. Yapının kat döşemelerinden geçen hatılların ve yapı köşelerinde kullanılan ahşap dikmelerin yapı ön cephelerine hareket katmaktadır. Yapı kullanıcılarının farklı olması sebebiyle yapının doğu bölümü dış cephelerinin sıva üzeri ile kireç badanalı durumda olduğu, batı bölümünün ise sıvasız biçimde, yapı malzeme ve strüktürünü gösterir şekilde bırakıldığı görülmektedir. Yapının üst örtüsünde de benzer anlayışla farklılaşma gözlenmektedir. Yapının batı bölümünde oluklu kiremit kaplama, doğu bölümünde ise Marsilya tipi kiremit kaplama olduğu görülmektedir. Yapının ön cephesi dışındaki diğer cephelerinin, ön cepheye göre daha masif, hareketsiz ve gösterişsiz olduğunu söylemek mümkündür. Ön cephedeki belli bir ritim ile düzenlenmiş pencere boşluklarının aksine, bu cephenin az sayıdaki boşlukları düzensiz olarak yerleştirilmiştir. Ayrıca ön cephede kullanılan ahşap silme elemanların, yan ve arka cephelerde devam etmediği görülmektedir. Yapının kuzey cephesinde yer alan müştemilat yapıları özgün cephenin bir bölümünü kapatmaktadır. Müştemilat yapısı, kullanılan yapı sistemi ve malzeme olarak da ana yapıdan farklılaşmaktadır (Şekil 3.53).

Şekil 3.53 Cephe görüntüleri

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Zemin kat beden duvarları ahşap karkas arası çamur harçlı moloz taş duvardan oluşmaktadır. Yapının birinci katının ahşap karkas arası kerpiç dolgulu olarak, ikinci katının ise ahşap karkas arası delikli harman tuğlası ve kerpiğin bir arada kullanılarak inşa edildiği görülmektedir. Yapının ikinci katında kullanılan tuğla dolgu örgüsü güney cephesi ve kuzey cephesi duvarlarında farklılaşmıştır. Duvar örgüsünde ve kullanılan malzemede gözlenen bu farklılaşmanın, yapının beden duvarlarındaki dolgu malzemesinin zaman içerisinde yenilenmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunun dışında yapının birinci ve ikinci kat döşemeleri, zemin katın ortasında bulunan 10x10 kesitli ahşap dikmeler ile taşındığı görülmektedir (Şekil 3.54). Ahşap dikmeler, konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam keresteden üretilmiştir. Ancak mevcut durumda üzerleri yağlı boyalıdır.

Şekil 3.54 Yapım sistemi ve malzeme

Yapı özgün durumundan farklı olarak zaman içerisinde birtakım değişikliklere uğramıştır. Bunların başında yapının simetri aksından ikiye bölünerek iki farklı kullanıcıya hizmet etmeye başlaması, bu müdahale doğrultusunda bazı eleman ve mekanların eklenmesi gelmektedir. Öte yandan yapının bölünmesi sonrasında zemin katlara yeni zeytin depolarının, bir odanın (Z02), bir ıslak hacim mekanının (Z03) ve mutfak tezgahının eklendiği tespit edilmiştir. Yapının ikinci katına eklenen bölücü duvar ile ara odaya dönüştürülen mekan (204) ise yapının özgün mekan kurgusuna zarar vermiştir (Şekil 3.55). Yapının doğu bölümünde özgün çatı kaplamasının değiştirildiği, üst kat duvar örgüsünde bazı özgün yapı malzemelerinin yenilendiği gözlenmiştir. Ayrıca yapının doğu bölümü cephelerine yapılmış çimento esaslı sıva yapının özgün görsel bütünlüğünü bozmuştur. Yapının özgünlük durumunu olumsuz etkileyen bir diğer etken ise yapı parseline eklenen müstemilat yapılarıdır. Bu yapılar kullanım sürecinde doğan ihtiyaçları karşılamakla birlikte, özgün parsel kullanımını bozmaktadır.

Şekil 3.55 Koruma sorunları

Yapı strüktürel anlamda iyi durumdadır. Geçen süreçte öncelikle kullanım biçiminin değişmesi, bu kapsamda mekansal ve strüktürel müdahaleler görmesi, yapıda gözlenen strüktürel bozulmaların temel etkenleri olduğu düşünülmektedir. Yapının mekansal özelliklerinin değişmesi yapıya niteliksiz eklentilerin ve özgün malzemelere zarar verecek müdahalelerin yapılmasına sebep olmuştur. Yapıya getirilen tesisat, eklenen mutfak tezgahı, niteliksiz sıva kaplaması, dış mekana eklenen müstemilat yapıları, iç mekanda geliş güzel oluşturulan yeni mekanlar ve düşey sirkülasyon elemanları bu duruma örnek olarak verilebilir. Ayrıca, yapıdaki tüm ahşap elemanların koruyucu malzeme olmaksızın kullanılmış olmasının, yapı elemanlarındaki kısmi bozulmalara neden olduğu görülmektedir.

3.3.9 K-9 Yapı Numaralı Konut

Çalışma alanının doğu bölümünde, 103 ada ve 5 numaralı parsel üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımını yitirmiş ve kullanım dışı kalmıştır. Halit Ülkü'nün mülkiyetinde olan konutun yapım tarihine ilişkin net bir bilgiye ulaşılamamakla birlikte, mimari nitelikleri ve yerleşimdeki benzer örneklerle dayanarak 20. yüzyılın başında inşa edildiği düşünülmektedir.

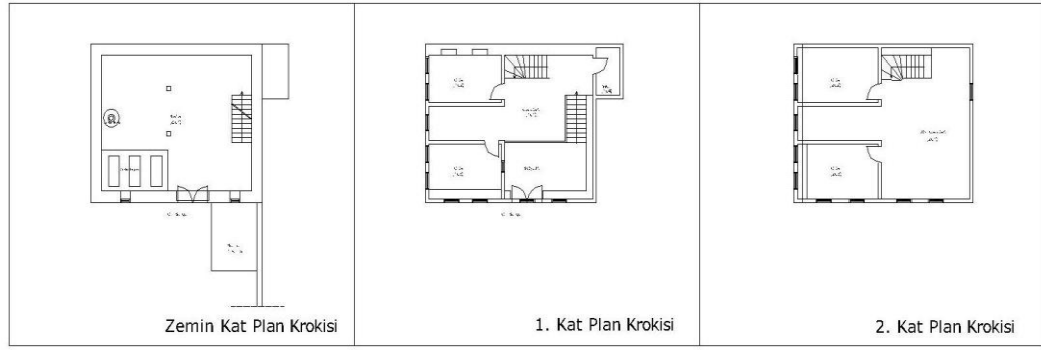
Deniz seviyesinden yaklaşık on iki metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan kübik konut yapısı üç katlıdır. Parselin kuzey yönünde konumlanan yapı, güney ve doğu yönlerinde bahçeye sahiptir. Konutun içine oturduğu parselin; kuzey, güney ve doğu yönleri komşu parsellerle, batı yönü ise sokak ile çevrelenmektedir. Sokak yapının batı cephesinde, yapıya bitişik ve kuzeybatı- güneydoğu aksında

uzanan arazi eğimine dik konumdadır. Yapının batı yönünde yer alan sokak üzerinden konut parseline, güney yönünde yer alan bahçe üzerinden de konuta erişim sağlanmaktadır (Şekil 3.56).

Şekil 3.56 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Güney cephesinden giriş alan zemin katta farklı işlevlere hizmet veren tek bir mekan (Z01) oluşturulmuştur. Bu mekanın güney yönünde sonradan oluşturulmuş zeytin depoları bulunurken, üst katlara erişim girişin hemen karşısında yer alan tek kollu ahşap merdivenle sağlanmaktadır. Birinci kata erişimi sağlayan merdiven; odalara (102, 103) ve ıslak hacimlere (104) geçişin sağlandığı, aynı zamanda yaşama mekânı olarak da kullanılan çardak mekanına (101) ulaşmaktadır. Çardak zemin düzleminde oluşturulmuş boşluk üzerinden, zemin kat giriş holü görülebilmektedir. Ayrıca güney cephede oluşturulmuş oda duvarında açılan pencere yardımıyla, oda (103) ile giriş arasında görsel iletişim imkânı yaratılmıştır. İkinci katta da birinci kattaki mekansal kurgu tekrarlanmıştır. Ancak birinci katta yer alan zemin düzleminde oluşturulmuş boşluk bu katta oluşturulmamış, bu alan üst çardak (201) mekanına dahil edilmiştir. Ayrıca birinci katta yer alan ıslak hacim mekânları bu katta devam ettirilmemiştir (Şekil 3.57).

Şekil 3.57 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, cephe boşluklarının form ve oranları, üst kat çıkması ile incelenen diğer konutlarla benzer bir dile sahiptir. Ancak çıkmanın yer aldığı batı cephesi ile ana girişin bulunduğu güney cephesi, bu konutu diğer örneklerden farklılaştırmaktadır. Yapı güney cephesinin zemin katı 40cmx50cm boyutlarında oluşturulmuş pencereler ile ışık ve hava almaktadır. Yapının güney ve batı cepheleri birinci katlarında 80cmx120cm boyutlarında pencereler kullanılırken, ikinci katta bu pencerelerin 80cmx160cm boyutlarında üretilmiş olduğu görülmektedir. Yapının batı cephesi, ikinci katta oluşturulan, kütle boyunca devam eden ve ahşap payandalarla desteklenen çıkma sebebiyle diğer cephelerden farklılaştırılmıştır. Yapının kuzey ve doğu cephelerinin, güney ve batı cephelerine göre daha masif ve hareketsiz bırakıldığı görülmektedir. Ayrıca yapının kuzey cephesi köşesinde konumlanan, komşu parsel kullanıcıları tarafından yapıldığı bilinen fırın ve saçak, cephenin özgün karakterini bozmaktadır. Yapının doğu cephesinde diğer cephelerden farklı olarak ıslak hacim mekanı yer almaktadır. Bu mekanın kütle yüksekliği ve sıvasız oluşu sebebiyle ana kütlede görsel olarak ayrıldığı görülmektedir. Yapının özgün kurgusunda tüm cepheleri sıvalı ve kireç badanalıdır. Ancak cephelerde yaşanan sıva kayıpları, cephenin algısına olumsuz etkide bulunmaktadır (Şekil 3.58).

Şekil 3.58 Cephe görünümleri

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Yapının beden duvarları su basman seviyesine kadar moloz taş yığma sistemle inşa edilmiş, su basman seviyesi üstü ahşap karkas arası harman tuğla dolgu ile oluşturulmuş, üzerleri kireç sıva ve kireç badana ile örtülmüştür. İç mekanın üst katında yer alan çardak mekanı ve odaların, zemin katın ortasında bulunan 10 cm çapında ahşap dikmeler ile taşındığı görülmektedir (Şekil 3.59). Ahşap dikmeler konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam keresteden üretilmiştir. Dikmelerin üzerleri koruma amaçlı olarak kireç badanalıdır. Yapının doğu cephesinde yer alan tuvalet mekanının yer aldığı ek kütle ahşap karkas arası harman tuğla ile üretilmiş ve sıvasız bırakılmıştır. Bu bölümün kullanılan ahşap karkas ve tuğla örgü sebebiyle yapıya sonradan eklendiği veya yenilendiğini söylemek mümkündür.

Şekil 3.59 Yapım sistemi ve malzeme

Yapını kuzey cephesine eklenen fırın ve sundurma saçak ile, zemin kat iç mekanında sonradan oluşturulmuş zeytin depoları yapının özgün kurgusuna en fazla zarar veren etmenlerdir. Bunların dışında yapı özgün kurgusunu, özgün yapım sistemini, malzemelerini ve karakterini koruduğu görülmektedir.

Şekil 3.60 Koruma sorunları

Strüktürel anlamda iyi durumda olduğu düşünülen yapının kullanım dışı kalması, yapıda biyolojik bozulmaların yaşanmasına imkan sağlamıştır. Yapının eskiyen kısımlarına (çatı, pencere, kapı ve sıvaları gibi) herhangi bir bakımın veya bozulmayı önleyici müdahalelerin yapılmamış olması beraberinde yapının dış hava koşullarından korunamamasını sağlamış, yapı içerisinde haşerelenme ve mantarlaşmalar oluşmuştur (Şekil 3.60). Yapı çatısı üzerinde kısmi kayıplar oluşmuş, yapı su ve rutubet almıştır. Bununla birlikte yapının tüm ahşap elemanlarının koruyucu malzeme olmaksızın kullanılışı, taşıyıcı sistemde kullanılan ahşap kirişlemelerin yetersiz kesit ve düzensiz formda oluşu gibi özensiz ve/veya hatalı yapım teknikleri konutun fiziksel bozulmalarında etkin rol oynamıştır.

3.3.10 K-10 Yapı Numaralı Konut

Çalışma alanının kuzeybatı bölümünde, parselizasyonu yapılmamış alan üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımı olan konut işlevini sürdürmektedir. Yapı zaman içerisinde simetri aksından ikiye bölünmüştür ve iki ayrı kullanıcıya hizmet vermektedir. Halil Şener'in mülkiyetinde olan yapı mülk sahibi tarafından kullanılmaktadır. Konutun yapım tarihine ilişkin net bir bilgiye ulaşılamamakla birlikte, konutun mimari nitelikleri ve yerleşimdeki benzer örneklerle dayanarak 20. yüzyılın başında inşa edildiği düşünülmektedir.

Deniz seviyesinden yaklaşık yirmi metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan kübik kütleli konut yapısı üç katlıdır. Parselin kuzey yönünde konumlanan yapı, güney yönünde bahçeye sahiptir. Konutun içine oturduğu parsel doğu, batı ve

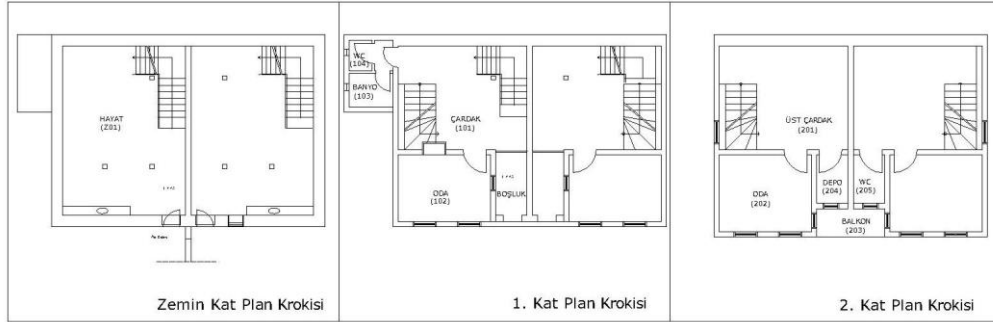
kuzey yönlerinden komşu parsellerle çevrelenmektedir. Güney yönünde ise parsel erişimin sağlandığı, kuzeybatı- güneydoğu aksında arazi eğimine ve yapı parseline dik konumlanmış olan sokak yer almaktadır. Yapının güney yönünde yer alan bu sokak üzerinden konut parseline, güney cephesinde yer alan bahçe üzerinden de konuta erişim sağlanmaktadır (Şekil 3.61).

Şekil 3.61 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Kullanım sürecinde simetri aksından ikiye bölünmüştür. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen mekansal tespitler yapının sadece bir bölümü üzerinden yapılabilmektedir. İncelenen bölümün mekan kurgusuna dayanarak hazırlanan özgün konutun mekan kurgusu envanter fişinde verilmektedir. Özgün yapının batı bölümünün günümüz plan kurgusu incelendiğinde; konuta zemin katta güneydoğu yönünden giriş verilmiştir. Ana giriş üzerinden ulaşılan mekan(Z01), gündelik yaşamda servis ve hizmetler için kullanılan hayat mekanıdır. Hayat mekanının güneydoğu duvarında mutfak tezgahı, kuzey bölümünde üst kata çıkış sağlayan iki kollu, köşe sahanlıklı ahşap merdiven yer almaktadır. Bu merdiven, bir odaya (102) ve ıslak hacimlere (103,104) geçişin sağlandığı, aynı zamanda yaşama mekânı olarak da kullanılan çardak mekânına (101) ulaşmaktadır. Çardağın zemin düzleminde oluşturulan boşluk ve odanın (102) doğu yönündeki pencereden zemin kat giriş alanını izlemek mümkündür. İkinci katta da birinci kattaki mekansal kurgu tekrarlanmıştır. Ancak birinci katta yer alan zemin düzleminde oluşturulan boşluk bu katta kapalı durumdadır. Mekan, balkona geçişi

sağlayan bir ara odaya (204) dönüşmüştür. Ayrıca birinci katta yer alan ıslak hacim mekânları bu kata taşınmamıştır (Şekil 3.62).

Şekil 3.62 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, cephe boşluklarının form ve oranları, üst katta yer alan çıkma konsolu ve balkonu ile incelenen diğer konutlarla benzer bir dile sahiptir. Yapının zemin katında özgün durumda herhangi bir pencere boşluğu bulunmadığı, giriş holünün kapı üzerindeki pencere ile aydınlatıldığı düşünülmektedir. Bununla birlikte, zemin katın ön cephesine pvc doğramalı bir pencere eklendiği görülmektedir. Ön cephenin birinci katında 80x120cm boyutlarında, üst katta ise 80x160cm boyutlarında pencerelerin oluşturulduğu görülmektedir. Yapının ikinci katında oluşturulmuş cephe boyunca uzanan çıkma ve balkon bölümü yapının ön cephesine hareket katmış durumdadır. Bununla birlikte balkon ve üst kat çıkmanın ahşap payandalarla desteklendiği görülmektedir. Yapının iki farklı konut olarak kullanılması nedeniyle güneydoğu cephesinin kuzeydoğu bölümünün çimento esaslı sıvayla yenilendiği, pencere boşluk oranlarının korunmasına karşın doğramaların pvc malzeme ile değiştirildiği görülmektedir. Ayrıca ön cephenin güneydoğu bölümünde, ikinci katta yer alan ıslak hacmin kattan pis su borusunun cephe yüzeyinden sarkıtıldığı görülmektedir. Bu durumun yapının güneydoğu cephesinde yer alan 80x160 cm. boyutlarındaki pencereler birinin kapatılmasına sebep olduğu ve bu doğrultuda özgün cephe karakterini zayıflattığı görülmektedir. Yapının ön cephesi dışındaki diğer cephelerinin, ön cepheye göre daha masif, hareketsiz ve gösterişsiz olduğunu söylemek mümkündür. Ön cephedeki belli bir ritim ile düzenlenmiş pencere boşluklarının aksine, bu cephenin az sayıdaki boşlukları düzensiz olarak yerleştirilmiştir (Şekil 3.63).

Şekil 3.63 Cephe görünümüleri

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Zemin kat beden duvarları ahşap karkas arası moloz taş dolgu , üst katları ise ahşap karkas arası harman tuğla dolgu kullanılarak yapıldığı görülmektedir. Yapı dış cephesi sıvalı ve boyalıdır. Yapının birinci ve ikinci kat döşemeleri, zemin katın ortasında bulunan 10x10 kesitli ahşap dikmeler ile taşındığı görülmektedir. Ahşap dikmeler konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam keresteden üretilmiştir. Ancak mevcut durumda üzerleri yağlı boyalıdır (Şekil 3.64).

Şekil 3.64 Yapım sistemi ve malzeme

Yapı, özgün durumundan farklı olarak zaman içerisinde birtakım değişikliklere uğramıştır. Bunların başında yapının simetri aksından ikiye bölünerek iki farklı kullanıcıya hizmet etmeye başlaması, bu müdahale doğrultusunda bazı eleman ve mekanların eklenmesi gelmektedir. Ayrıca yapı kullanımının ikiye bölünmesinden sonra zemin kata yeni giriş kapısı, pencere açıklığı ve mutfak tezgahının eklendiği görülmüştür. İkinci katta eklenen bölücü duvar ile ara odaya dönüştürülen mekanın (205) yapının kuzeydoğu bölümünde ıslak hacim mekanı olarak kullanılması, yapının özgün mekan kurgusuna ve cephe karakterine zarar vermiştir. Yapının kuzeydoğu bölümüne yapılmış çimento esaslı sıva yapının özgün görsel bütünlüğünü bozmaktadır (Şekil 3.65). Yapının kuzeydoğu bölümünün tüm pencere doğramalarının pvc malzemeye yenilendiği ancak pencere açıklıklarının değiştirilmediği görülmektedir. Bununla birlikte yapının ikinci katında yer alan wc bölümüne seramik kaplamaların ve seramik alafranga tuvaletin eklendiği görülmektedir.

Şekil 3.65 Koruma sorunları

Strüktürel anlamda iyi durumda olduğu düşünülen yapının, kullanım biçiminin değiştirilmesi sebebiyle özgün mekan kurgusundan farklılaştığı görülmektedir. Yapının mekansal özelliklerinin değişmesi niteliksiz eklerin ve özgün malzemelere zarar verecek müdahalelerin gerçekleşmesine sebep olmuştur. Yapıya getirilen tesisat, eklenen mutfak tezgahı, niteliksiz sıva kaplaması, cephelere eklenen pencere, kapı açıklıkları, iç mekanda geliş güzel oluşturulan yeni mekanlar ve düşey sirkülasyon elemanları bu duruma örnek olarak verilebilir. Bununla birlikte yapının ahşap elemanlarının yağlıboya ile boyanmış olmasının, yapı elemanlarına ve özgün görünümlerine zarar verdiği görülmektedir.

3.3.11 K-11 Yapı Numaralı Konut

Çalışma alanının batı bölümünde, parselizasyonu yapılmamış alan üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımını yitirmiş ve kullanım dışı kalmıştır. Ahmet Sert'in mülkiyetinde olan konutun yapım tarihine ilişkin net bir bilgiye ulaşamamakla birlikte, mimari nitelikleri ve yerleşimdeki benzer örneklerle dayanarak 20. yüzyılın başında inşa edildiği düşünülmektedir

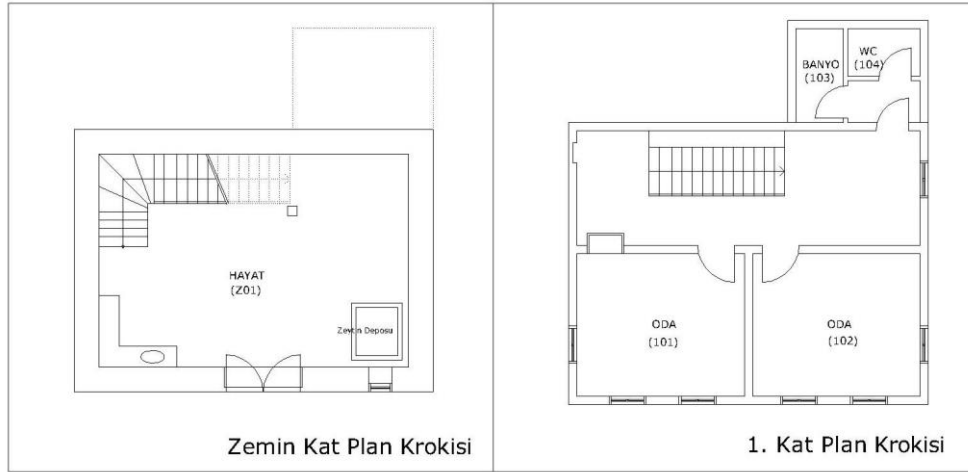
Deniz seviyesinden yaklaşık on yedi metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan kübik kütleli konut yapısı iki katlıdır. Yapı, çevre yapılardan bağımsız ve parsel sınırlarının belirsiz olduğu bir yamaç kenarında konumlanmaktadır. Yapıya batı yönünden bitişik müstemilat yapısı yer almaktadır. Yapıyı kuzey yönünden arazi eğimi, güney yönünden ise yapıya bitişik, arazi eğimine paralel ve güneybatı-

kuzeydoğu doğrultusunda uzanan patika yol çevrelemektedir. Yapının güney yönünde yer alan patika yol üzerinden de konuta erişim sağlanmaktadır (Şekil 3.66).

Şekil 3.66 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut mevcut durumda dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Konuta zemin katta güney yönünden giriş verilmiştir. Zemin katta oluşturulan bütüncül mekan (Z01) farklı işlevlere bir arada hizmet vermektedir. Mekanın güneydoğu yönünde sonradan oluşturulmuş zeytin depoları bulunurken, güney batı yönünde sonradan eklenmiş mutfak tezgahı yer almaktadır. Üst katlara erişim girişin hemen karşısında yer alan iki kollu ahşap merdivenle sağlanmaktadır. Üst katta merdiven; odalara (101,102) ve ıslak hacimlere (103,104) geçişin sağlandığı, sirkülasyon alanına çıkmaktadır. Mekanının batı cephesinde duvarın bir bölümünde kapı açıklığının örülerek kapatıldığı görülmektedir. Yapıdan gelen bu izlerin ıslak hacim mekanının özgün konumunu tarif ettiği düşünülmektedir (Şekil 3.67).

Şekil 3.67 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, cephe boşluklarının form ve oranları, üst kat çıkması ile incelenen konutlarla benzer bir dile sahiptir. Yapının zemin kat güney cephesinde 40cm/50cm boyutlarında oluşturulmuş pencere ve giriş kapısının üzerinde bırakılmış bant pencere ile zemin kat mekanı aydınlatılmaktadır. Yapının güney, doğu ve batı cepheleri üst katlarında 60cm/120cm pencereler kullanılırken, kuzey cephede pencere boyutları 60cm/80cm olarak kullanılmaktadır. Yapının güney cephesi üst katında oluşturulmuş ve cephe boyunca devam eden çıkma, cepheyi yapının diğer cephelerden farklılaştırmakta ve cephenin yola olan hakimiyetini arttırmaktadır. Çıkmanın ahşap payandalarla desteklendiği görülmektedir. Yapının kuzey ve doğu cephelerinin, güney ve batı cephelerine göre daha sağır ve hareketsiz olduğu görülmektedir. Ayrıca yapının batı cephesinde pirket ile örülerek yapılmış müstemilat yapısı ve yapının kuzey cephesine eklenen ıslak hacim mekanlarının yer aldığı ek kütle özgün cephe kurgusuna zarar vermektedir. Yapının güney ve doğu cephelerinin sıvalı ve kireç badanalı olduğu, kuzey ve batı cephelerinin ise sıvasız olduğu ve yapım sisteminin okunabildiği görülmektedir (Şekil 3.68).

Şekil 3.68 Cephe görünümüleri

Yapının yapım sistemi, çeşitlilik göstermektedir. Yapının beden duvarları su basman seviyesine kadar yığma sistemli moloz taş duvardan oluşmaktadır. Su basman seviyesinin üstünün ise yığma sistemli olarak kerpiç duvardan yapıldığı görülmektedir. Kerpiç duvarlardan aralıklarla ahşap dikmeler ve ahşap hatılların geçirildiği görülmektedir. Yapının güney ve doğu cepheleri üzerinin sıvalı ve kireç badanalı olduğu görülmektedir. Batı ve kuzey cephelerinin ise sıvasız bırakıldığı görülmektedir. Yapının kuzey cephesinde sonradan oluşturulmuş içerisinde ıslak hacim birimlerinin yer aldığı bölümün ise su basman seviyesine kadar yığma sistemli moloz taş duvardan oluşturulduğu, üst bölümünün ise tuğla duvar örgülü olduğu görülmektedir. Yapının birinci kat döşemeleri, zemin katın ortasında bulunan 10 cm çapında ahşap dikmeler ile taşınmaktadır. Ahşap dikmeler konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam keresteden üretilmiştir. Dikmelerin üzerleri koruma amaçlı olarak kireç boyalıdır (Şekil 3.69).

Şekil 3.69 Yapım sistemi ve malzeme

Yapı batı cephesine sonradan eklenen müştemilat yapısı ile kuzey cephesinde sonradan oluşturulmuş ıslak hacim mekanları ve zemin kat mekanına eklenmiş mutfak tezgahı yapının özgün halinden farklılaşmasına sebep olmuştur (Şekil 3.70). Özgün halde batı cephesinde yer alan ıslak hacim bölümünün (103,104), kuzey cepheye taşındığı yapı izlerinden ve malzemede yaşanan farklılaşmadan anlaşılmaktadır. Bunların dışında yapı özgün kurgusunu, özgün yapım sistemini, malzemelerini ve karakterini koruduğu görülmektedir.

Şekil 3.70 Koruma sorunları

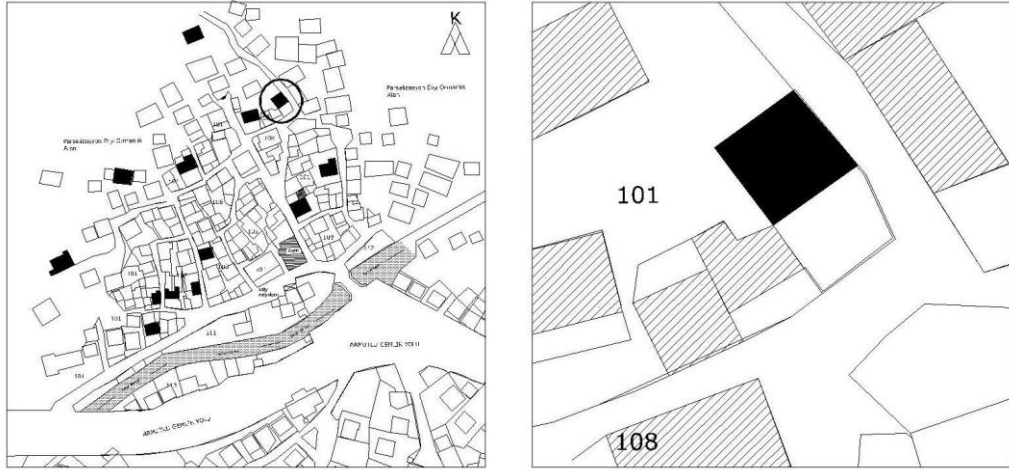
Strüktürel anlamda iyi durumda olduğu düşünülen yapının, zaman içerisinde kullanım dışı kaldığı bu durumun yapıda biyolojik bozulmaların yaşanmasına imkan sağladığı görülmektedir. Yapının eskiyen kısımlarına (çatı, pencere ve kapı gibi) herhangi bir bakımın veya bozulmayı önleyici müdahalelerin yapılmamış olması beraberinde yapının dış hava koşullarından korunamamasını sağlamış, yapı içerisinde

haşerelenme ve mantarlaşmalar oluşmuştur. Yapı batı cephesine eklenen müstemilat ile özgün yeri değiştirilen ıslak hacim mekanları yapı beden duvarlarına zarar vermiştir. Ayrıca yapı cephelerinden kuzey ve batı cephelerinin sıvasız oluşu, yapının strüktürünü oluşturan yapı malzemelerinin doğa koşullarına direkt olarak maruz kalmasına sebep olmaktadır. Bu durumun basınç ve çekme dayanımı zayıf olan kerpiç malzemede aşınmaya ve malzeme kayıplarına sebep olduğu görülmektedir.

3.3.12 K-12 Yapı Numaralı Konut

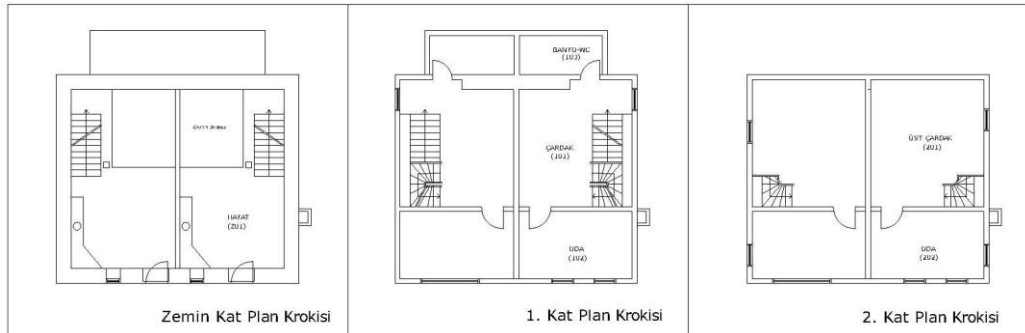
Çalışma alanının kuzey bölümünde, parselizasyonu yapılmamış alan üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımı olan konut işleviyle kullanılmaktadır. Yapı zaman içerisinde iki kısma bölünmüştür ve iki ayrı kullanıcıya hizmet vermektedir. Cemal Kartal'ın mülkiyetinde olan yapının mülk sahibi tarafından kullanılmaktadır. Konutun yapım tarihine ilişkin net bir bilgiye ulaşılamamakla birlikte, mimari nitelikleri ve yerleşimdeki benzer örneklere dayanarak 20. yüzyılın başında inşa edildiği düşünülmektedir.

Deniz seviyesinden yaklaşık yirmibir metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan kübik kütleli konut yapısı üç katlıdır. Parselin kuzey yönünde konumlanan yapının, güney yönünde bahçeye yer almaktadır. Konutun içine oturduğu parselin; kuzey ve batı yönleri komşu parsellerle çevrelenmektedir. Güney ve doğu yönlerinde ise sokak yer almaktadır. Doğu yönünde yer alan sokak, yapıya bitişik ve kuzeybatı-güneydoğu aksında uzanan arazi eğimine dik konumdadır. Güney yönünde yer alan sokak ise, arazi eğimine paralel ve güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanmaktadır. Yapının doğu yönünde yer alan sokak üzerinden konut parseline, güney cephesinde yer alan bahçe üzerinden de konuta erişim sağlanmaktadır (Şekil 3.71).

Şekil 3.71 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Kullanım sürecinde simetri aksından ikiye bölünmüştür. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen mekansal tespitler yapının sadece bir bölümü üzerinden yapılabilmektedir. İncelenen bölümün mekan kurgusuna dayanarak hazırlanan özgün konutun mekan kurgusu envanter fişinde verilmektedir. Yapının doğu bölümünün günümüz plan kurgusu incelendiğinde; konuta zemin katta güneydoğu yönünden giriş verilmiştir. Girilen mekan yapının gündelik kullanımda servis ve hizmetler için kullanılan hayat (Z01) mekanıdır. Hayat mekanının, mekanın batısında oluşturulmuş ve konutu bölen duvara bitişik mutfak tezgahı ile kuzeybatı yönünde zeytin havuzu yer almaktadır. Üst kata erişim kuzey yönünde kurgulanmış tek kollu ahşap merdiven ile sağlanmaktadır. Üst katta merdiven; odaya (102) ve ıslak hacimlere (103) geçişin sağlandığı, aynı zamanda yaşama mekânı olarak da kullanılan çardak mekânına (101) çıkmaktadır. İkinci katta da birinci kattaki kurgu tekrarlanmıştır. Ancak birinci katta yer alan ıslak hacim mekânları bu kata taşınmamıştır (Şekil 3.72).

Şekil 3.72 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, cephe boşluklarının form ve oranları, üst katta yer alan çıkma konsolu ile incelenen konutlarla benzer bir dile sahiptir. Yapının zemin katında 60cm/60cm boyutlarında oluşturulan çift kollu kare pencerelerle zemin kat aydınlatılmaktadır. Birinci ve ikinci kat ön cephelerinde 80cm/160cm boyutlarında oluşturulmuş pencereler kullanılırken, batı yönünde yer alan konut kullanıcısının pencerelerini, özgün pencere açıklık oranlarını değiştirerek demir doğramalı pencereler ile yenilediği görülmektedir. Yapının ikinci katında cephe boyunca uzanan çıkma ve çıkmanın altında eklenmiş ahşap alın tahtası yapının güneydoğu yönündeki ön cephesine hareket katmış ve diğer cephelere göre farklılaştırmıştır. Ayrıca yapının ön cephesinin sıvalı ve badanalı olduğu, diğer cephelerinin ise sıvasız ve yapı strüktürünün okunur durumda olduğu görülmektedir (Şekil 3.73). Yapının ön cephesi dışındaki diğer cephelerinin, ön cepheye göre daha masif, hareketsiz ve gösterişsiz olduğunu söylemek mümkündür. Ön cephedeki belli bir ritim ile düzenlenmiş pencere boşluklarının aksine, bu cephenin az sayıdaki boşlukları düzensiz olarak yerleştirilmiştir. Yapının kuzeybatı cephesine sonradan eklenerek yapıya dahil edilmiş ıslak hacim mekanlarının yer aldığı ek kütle, özgün cephe kurgusunu bozmaktadır. Bununla birlikte yapının kuzeydoğu yönündeki cephesine sonradan eklenmiş ve çimento esaslı sıva ile sıvanmış bacanın, cephenin özgün görüntüsüne zarar vermektedir.

Şekil 3.73 Cephe görünümleri

Konutun yapım sistemi, su basman seviyesine kadar yığma sistemli moloz taş duvar ile oluşturulurken, üst beden duvarları ahşap karkas arası kerpiç duvardan

oluşmaktadır. Yapı güneydoğu yönündeki dış cephesi sıvalı ve boyalıdır. Diğer cepheleri ise sıvasızdır. Yapının birinci ve ikinci kat döşemeleri, zemin katın ortasında bulunan 10x10 kesitli ahşap dikmeler ile taşındığı görülmektedir (Şekil 3.74). Ahşap dikmeleri konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam keresteden üretilmiştir.

Şekil 3.74 Yapım sistemi ve malzeme

Yapı özgün durumundan farklı olarak zaman içerisinde birtakım değişikliklere uğramıştır. Bunların başında yapının simetri aksından ikiye bölünerek iki farklı kullanıcıya hizmet etmeye başlaması, bu müdahale doğrultusunda bazı eleman ve mekanların eklenmesi gelmektedir (Şekil 3.75). Bunun dışında yapı bölündükten sonra zemin katlara yeni giriş kapısı, pencere açıklığı ve mutfak tezgahının eklendiği görülmüştür. Yapılan bu yenilikler beraberinde yapının muhtelif yerlerinden tesisat elemanlarının geçirilmesine neden olmuştur. Yapının kullanıcılarının tüm pencere doğramalarını pvc ve demir doğramalarla yenilemiştir. Ancak doğu yönündeki kullanıcının özgün pencere açıklıklarını koruduğu, batı yönündeki kullanıcının ise özgün pencere açıklıklarını genişlettiği görülmektedir. Bununla birlikte yapının zemin kat döşemesinin ve birinci katta yer alan ıslak hacim mekanlarının döşemelerinin seramik ile kaplandığı, görülmektedir. Yapının çatısına eklenen yağmur oluklarının, gelişigüzel olarak uzatılan yağmur iniş borularının, yapının kuzeydoğu cephesine sonradan eklenen bacanın da özgün cephe karakterine zarar verdiği görülmektedir.

Şekil 3.75 Koruma sorunları

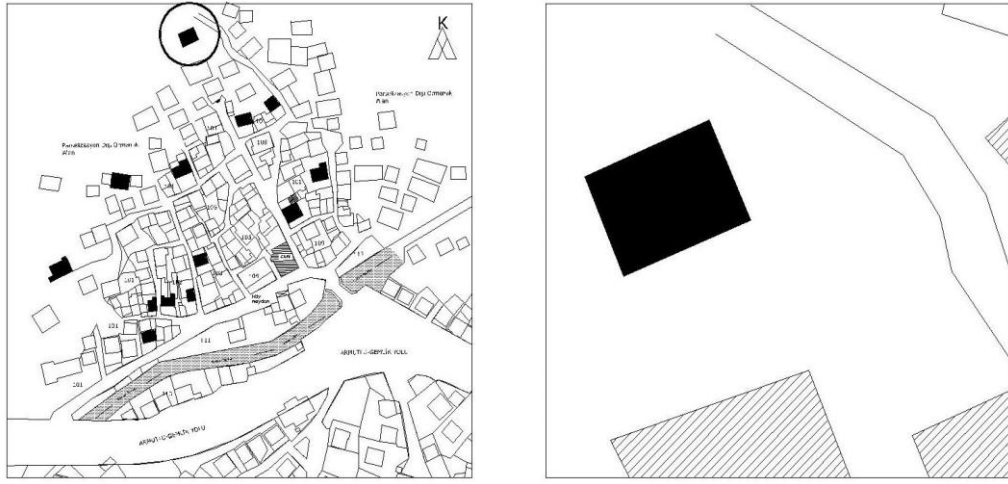
Strüktürel anlamda iyi durumda olduğu düşünülen yapının, zaman içerisinde kullanıcı sayısının artırılması sebebiyle özgün halinden farklılaştığı görülmektedir. Yapının mekansal özelliklerinin değişmesi yapıya niteliksiz eklentilerin ve özgün malzemelere zarar verecek müdahalelerin yapılmasına sebep olmuştur. Yapıya getirilen tesisat, eklenen mutfak tezgahı, niteliksiz sıva kaplaması, cephelere eklenen pencere, kapı açıklıkları ve düşey sirkülasyon elemanları bu duruma örnek olarak verilebilir. Ayrıca yapı cephelerinden kuzeybatı, kuzeydoğu ve güneybatı cephelerinin sıvasız oluşu, yapının strüktürünü oluşturan yapı malzemelerinin doğa koşullarına direkt olarak maruz kalmasına sebep olmaktadır. Bu durumun basınç ve çekme dayanımı zayıf olan kerpiç malzemedeki aşınmaya ve malzeme kayıplarına sebep olduğu görülmektedir. Bu nedenle kuzeydoğu cephesinde yer alan bir bölümün çağdaş malzeme olan blok tuğlalarla örülerek yenilendiği görülmektedir.

3.3.13 K-13 Yapı Numaralı Konut

Çalışma alanının kuzey bölümünde, parselizasyonu yapılmamış alan üzerinde yer alan konut yapısı özgün kullanımını yitirmiştir ve kullanım dışı kalmıştır. Yusuf Onsekiz ve Ahmet Onsekiz' e mülkiyetinde olan konutun yapım tarihine ilişkin net bir bilgiye ulaşılamamakla birlikte, mimari nitelikleri ve yerleşimdeki benzer örneklerle dayanarak 20. yüzyılın başında inşa edildiği düşünülmektedir.

Deniz seviyesinden yaklaşık otuzbir metre yükseklikte, eğimli bir parsel üzerine oturan kübik kütleli konut yapısı üç katlıdır. Yapı, çevre yapılardan bağımsız ve

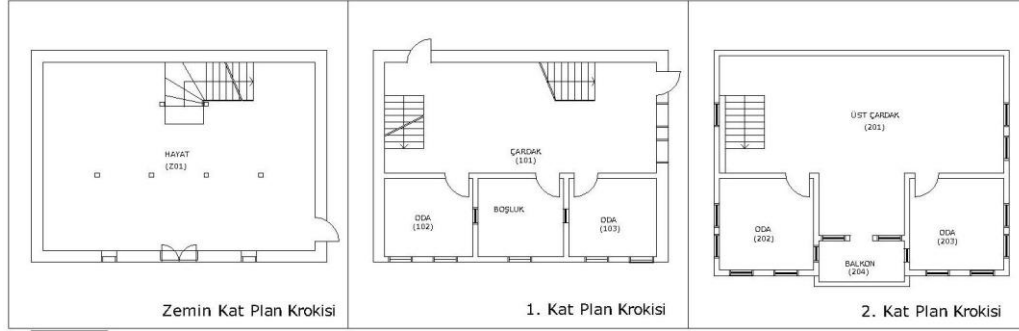
parsel sınırlarının belirsiz olduğu bir yamaç kenarında konumlanmaktadır. Yapıyı kuzeybatı yönünden arazi eğimi, güneybatı, kuzeydoğu ve güneydoğu yönlerinden ise patika sokak çevrelemektedir. Güneybatı ve kuzeydoğu yönlerindeki sokaklar arazi eğimine dik, kuzey-güney doğrultusunda uzanan, güneydoğu yönündeki sokak ise yapıya bitişik, arazi eğimine paralel ve güneybatı-kuzeydoğu doğrultusundadır. Çalışma alanı üzerinde ve yapının güneydoğu yönünde yer alan sokak üzerinden konuta erişim sağlanmaktadır (Şekil 3.76).

Şekil 3.76 Çalışma alanındaki konum ve parsel ilişkisi

Konut dış sofalı bir plan kurgusuna sahiptir. Konutun zemin katı güneydoğu yönünden giriş alan tek hacimden (Z01) oluşmaktadır. Bununla birlikte, oluşturulan bütüncül mekan farklı işlevlere bir arada hizmet vermektedir. Mekanın kuzeybatı cephesinde yer alan iki kollu yarım döner merdivenle üst kata erişim sağlanmaktadır. Birinci katta merdiven, güneydoğu cephesine bakan iki odaya (102,103) geçişin sağlandığı çardak mekânına açılmaktadır. Ayrıca çardakta giriş kısmının da görülebildiği döşeme üzerinde boşluk yer almaktadır. Ancak zaman içerisinde bu döşeme boşluğunun kapatılarak odaya dönüştürüldüğü, döşemenin zaman içerisinde yıkıldığı sadece odaya geçiş duvarı ve kapı boşluğunun günümüze kadar kaldığı görülmektedir. İkinci katta ise tek kollu ahşap merdivenin benzer kurguyla “üst çardak” denilen ortak kullanım mekânına (201) açıldığı görülmektedir. Ancak bu katta döşemede boşluk bırakılmayarak bu alan üst çardak mekanına dahil edilmekte

ve bu bölümden güneydoğu cephesine açılan balkona (204) erişim sağlandığı görülmektedir (Şekil 3.77).

Şekil 3.77 Günümüz mekan kurgusu

Yapının cephe organizasyonu, cephe boşluklarının form ve oranları, üst kat çıkma ve balkonu ile incelenen konutlarla benzer bir dile sahiptir. Yapının zemin kat ön cephelerinde 50cm/70cm boyutlarında oluşturulmuş pencereler kullanılırken, birinci katta 70cm/120cm boyutlarında pencerelerin, birinci kat hizalarında ise 70cm/160cm boyutlarında pencere açıklıkları yer aldığı görülmektedir. Yapının ikinci katında cephe boyunca uzanan çıkma, balkon ve balkon sebebiyle farklılaştırılmış çatı bölümü yapının ön cephesine hareketlilik katmış durumdadır. Ancak balkon elemanlarında ve çatısında yaşanmış malzeme kayıpları yapının görsel bütünlüğüne zarar vermiştir. Yapı cephelerinde yapının kat döşemelerinin geçtiği hizalarda ahşap silmeler kullanıldığı, kullanılan ahşap silmelerin yapı köşelerinde devam ederek yapı kenarlarında kontur oluşturduğu görülmektedir. Özgün kullanımda yapının tüm cepheleri sıvalıdır. Ancak özellikle zemin kat seviyesinde yapı sıvalarının tamamının döküldüğü, üst katlar da ise yer yer dökülmelerin gözlemlendiği, bu durumun yapının görsel bütünlüğüne zarar verdiği görülmektedir (Şekil 3.78). Yapının diğer cephelerinin güneydoğu cephesine göre daha masif ve gösterişsiz tutulmaktadır. Ön cephede kullanılan kat silmelerinin bu cephelerde de tekrarlandığı görülmektedir. Yapının kuzeybatı cephesinde diğer cephelerden farklı olarak ıslak hacim mekanlarının yer aldığı ancak mevcut durumda yıkılarak sadece izlerinin kaldığı görülmektedir.

Şekil 3.78 Cephe görünümüleri

Konutun yapım sistemi, zemin ve üst katlarda farklılaşmaktadır. Zemin kat beden duvarları ahşap karkas arası çamur harçlı moloz taş duvardan oluşmaktadır. Birinci katta ise devam eden ahşap karkas sistemin katın bazı bölgelerinde harman tuğla dolgulu, bazı bölgelerinde ise moloz taş dolgulu olduğu görülmektedir. Yapının ikinci katı ise ahşap karkas arası harman tuğla dolguludur. Yapının tamamı özgün kullanımda kireç sıvalı ve kireç badanalıdır. Yapının birinci ve ikinci kat döşemeleri, zemin katın ortasında bulunan 10x10 kesitli ahşap dikmeler ile taşınmaktadır. Ahşap dikmeler konutun tüm ahşap elemanlarında olduğu gibi çam keresteden üretilmiştir (Şekil 3.79).

Şekil 3.79 Yapım sistemi ve malzeme

Yapının birinci katına sonradan eklenen ve galeri boşluğunu kapatan oda duvarı ve döşemesi dışında özgün mekan kurgusunu, özgün malzemelerini ve özgün yapım sistemini koruduğu görülmektedir (Şekil 3.80).

Şekil 3.80 Koruma sorunları

Strüktürel anlamda kötü durumda olan yapı, zaman içerisinde kullanım dışı kaldığı ve uzun zamandır doğa koşullarına karşı korumasız, insan ve hayvan erişimine açık durumda olduğu anlaşılmakta, bu durumun yaşanan yapısal bozulmalarda temel etken olduğu düşünülmektedir. Yapı çatısının bir bölümünün yıkılarak, yapıyı koruyamadığı, bu sebeple su ve rutubetin yapı içine tesir ettiği görülmüştür. Bununla birlikte yapının pencerelerinin kırılmış olduğu görülmektedir. Yapıya giren toz, haşere ve hayvanların yapı malzemelerinin bozulmasında etkili olmaktadır. Yapının kullanım dışı kalması ise yapıda biyolojik bozulmaların yaşanmasına imkan sağlamıştır. Dökülen yapı sıvalarının yenilenmemiş olması sebebiyle yapı strüktürünün de zaman içerisinde zarar gördüğü ve büyük ölçüde yıkıma uğradığı görülmektedir. Mevcut durum itibariyle yapının kalan bölümlerinin de her an yıkılma ihtimalinin olduğu ve yerleşim kullanıcıları için tehlike arz ettiği tespit edilmiştir.

BÖLÜM DÖRT

KAPAKLI KÖYÜ GELENEKSEL KONUT MİMARİSİ

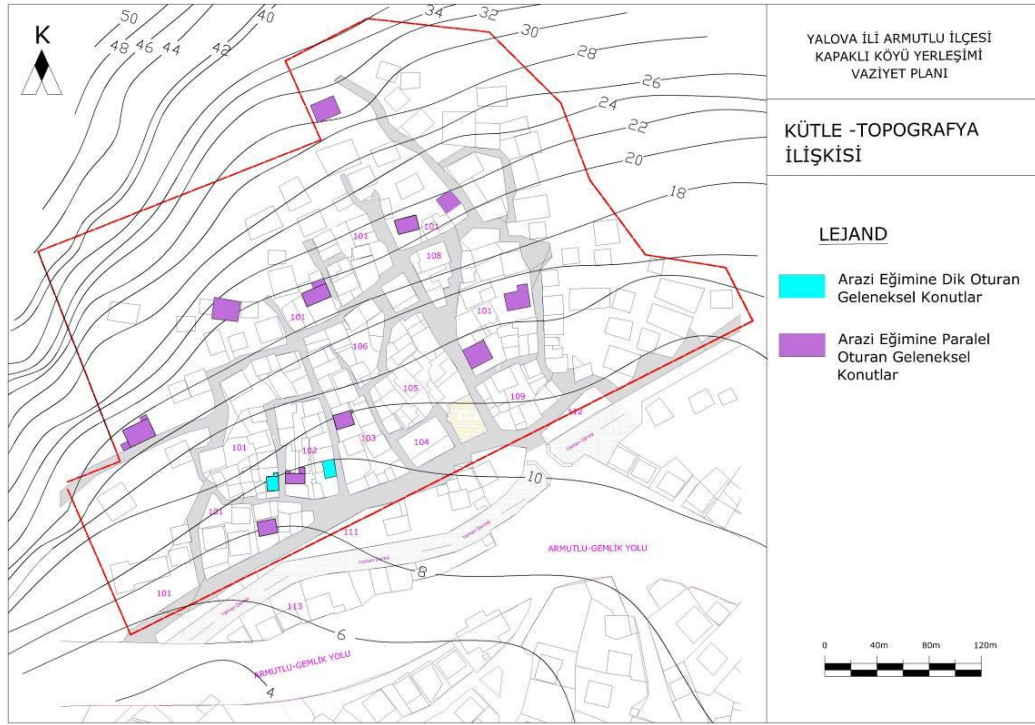
Çalışma alanında gerçekleştirilen doku ve yapı ölçeğindeki tespitler doğrultusunda Kapaklı Köyü geleneksel konut mimarisinin temel özellikleri belirlenmiştir. Alan çalışmaları ile belirlenen bu özellikler;

- Parsel Kullanımları
- Kütle Biçimlenmesi
- Mekan Organizasyonları,
- Cephe Organizasyonları,
- Yapım Sistemleri ve Malzeme
- Koruma ve Kullanım Durumları

başlıkları altında derlenmiştir.

4.1 Parsel Kullanımları

Geleneksel konutlarının şekillenmesinde yapıların bulunduğu alanın topografik durumu, yapıların içinde yer aldığı parselin konumu, sokak ile ilişkisi ve parsel içi organizasyon önemli bir yer tutmaktadır. Bu doğrultuda, incelenen yapılarda parsel-ev ilişkisinin değişken olduğu, topografyanın geleneksel konutların arazi üzerindeki konumunun ve yöneliminin belirlenmesinde etkin rolde olduğu görülmektedir. Kapaklı geleneksel konutlarında, incelenen konutlardan iki tanesinin arazi eğimine dik, diğer on bir konutun ise arazi eğimine paralel konumlandıkları tespit edilmiştir (Şekil 4.1). Arazi eğimine paralel biçimde yerleşmiş konutların sayıca fazlalığı, yapı konumlanışında topografyaya uyumun önemli bir kaygı olarak belirlendiğini göstermektedir.

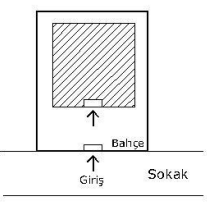
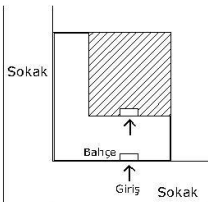
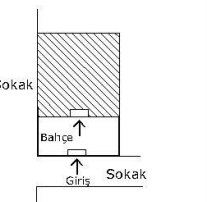
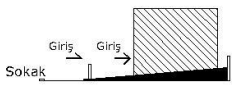
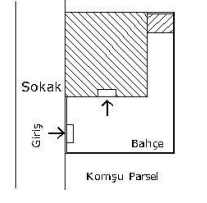
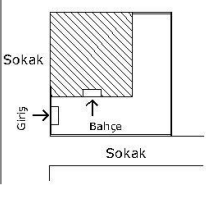
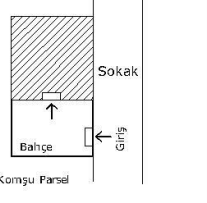
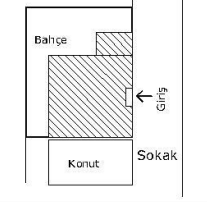
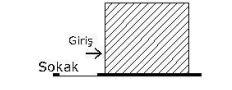
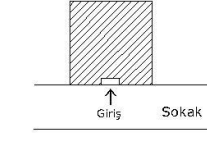

Şekil 4.1 Kütle-topografya ilişkisi

Geleneksel konutların parsel üzerindeki konumlanışında bir diğer belirleyici öğe de parsel içi boşlukların organizasyonudur. Bu durum Kapaklı Köyü geleneksel konut dokusunda da gözlenebilmektedir. Konutlar parseldeki konumu ana girişin bulunduğu cephelerin ön bölümünde bahçe bırakacak şekilde belirlenmiş ve çoğunlukla parselin sokak üzerindeki köşesinde konumlanmışlardır. Oluşturulan bahçelerin parselin en az bir kenarında yer alan sokak ile ilişkisi bulunmaktadır. Bu sayede eve giriş sokağın bulunduğu yönden ve bahçe üzerinden verilmektedir. Ayrıca sokak kenarındaki bahçe duvarları konutun beden duvarlarında sonlanmaktadır. Bu konumu ile yapı hem sokağa hem de önünde oluşan bahçeye hakim durumdadır (Şekil 4.2).

Konutların ön cephesi çoğunlukla güneydoğuya yönlendirilmiştir. Bu sebeple yapı girişinin açıldığı bahçeler de çoğunlukla yapının güneydoğu yönündedir. Konutların ön cepheleri ile güneydoğuya yönelmediği örnekler, güney cephesine açılan pencereler üzerinden manzaraya açılım sağlanmıştır. Konutların güneydoğuya yönelmesindeki temel etken eğimli arazi üzerine konumlanmış evlerin üst katlarından denizi seyredebilme ve akşam güneşinden yararlanabilme isteğidir. Bu

nedenle yerleşimdeki konut dokusunun şekillenmesinde parsel konumunun yanı sıra, topografya ve manzaranın da etkisi gözlenmektedir.

BAHÇE ÜZERİNDEN ERİŞİM			Kesit Görünüşü
-Aksiyel Giriş			
			
K-1 Env. Numaralı Konut	K-4 Env. Numaralı Konut	K-8 Env. Numaralı Konut	
-Yandan Giriş			
			
K-9 Env. Numaralı Konut	K-6 Env. Numaralı Konut	K-3, 5, 12, 13 Env. Numaralı Konut	
SOKAKTAN KONUTA DİREKT ERİŞİM			Kesit Görünüşü
	K-1, 7 Env. Numaralı Konut		
	K-11 Env. Numaralı Konut		

Şekil 4.2 Konut-bahçe-sokak ilişkisi

Bahçe geleneksel konut kültürünün önemli bir parçasıdır. Bunun nedeni bahçenin sosyal hayatta birçok amaç için kullanılması gösterilebilir. Yapılan incelemede çalışma alanında yer alan geleneksel konutların çoğunlukla kendilerine ait bahçelerinin bulunduğu ve bahçe sınırlarının parsel sınırları ile belirlendiği

görülmüştür. İncelenen örneklerde bahçe üzerinde konutla birlikte konut kullanıcılarına hizmet eden ocakların, su kuyularının ve hamamların (banyo) kalıntılarının yer aldığı görülmektedir. Konutların bahçeleri moloz taşla örülmüş, yaklaşık 1-1,5 metre yükseklikte bahçe duvarlarıyla veya konut kütesi ile sınırlandırılmıştır. Bahçe duvarlarının yüksekliğinin bahçenin dışarıdan gözükmesini engelleyecek seviyede tutulmuş olması bahçenin mahremiyetini arttırmaktadır. Bu sebeple bahçe duvarları sokağın görsel algısında etkin bir rol oynamaktadır.

Kapaklı köy merkezinde yer alan konutlar bir, iki veya üç katlı yapılardan oluşmaktadır. Son dönemde inşa edilen yapıların da üç katı aşmadıkları görülmektedir. Çalışma kapsamında incelenen nitelikli geleneksel konut örneklerinin iki tanesi iki katlı, diğerleri ise üç katlı olarak inşa edilmiştir(Şekil 4.3).

Şekil 4.3 İncelenen geleneksel konutların kat adetleri analizi

kullanımına sunulmadığı dönemlerde inşa edilmiş olan mekanın havalandırma ihtiyacını ve pis su çıkışını sağlayabilmektir. Ana kütleden ayrılan bu bölüm, yapının arka veya yan cephelerinde yer almakta, yükseklik olarak ana kütleyle geçmemekte ve kendisine ait ayrı bir çatı ile sonlanmaktadır(Şekil 4.4). Bu kurgu ülkemiz geleneksel konut mimarisinde yaygın olmamakla birlikte, Davulcu'nun (2007) Bartın Halk Mimarisi isimli makalesinde de belirtildiği üzere Bartın evlerinde de görülmektedir. Benzer bir biçimlenme Kastamonu ve Safranbolu geleneksel konutlarında da görülmektedir (Günay, 2003). Ayrıca bu özelliğin Armutlu' da yer alan diğer geleneksel konutlarda da tekrar ettiği gözlemlenmiştir.

Şekil 4.4 Ana kütleden ayrılan ıslak hacim kütle

İncelenen geleneksel konut örneklerinin bazılarında müştemilat yapılarının ana kütleyle eklendiği, bazılarında ise ana kütlelerin boyutlarının genişletilmesi ile yeni hacimler yaratıldığı görülmektedir. Ne yazık ki bu ekler, konut yapılarının özgün kütle biçimlenmelerinde olumsuz etki yaratmaktadır.

4.3 Mekan Organizasyonları

Kapaklı geleneksel konutlarında giriş katında yer alan bütüncül mekan “Hayat” olarak adlandırılmaktadır. Bu mekan üretim ile ilgili kullanımlara hizmet vermektedir. Sokaktan hayat mekanına giriş çift kanatlı ahşap büyük bir kapı üzerindendir. Ancak özgün giriş, bir çok konutun ikiye bölünmesi ile bozulmuştur. Zemin katta, arka veya yan bahçeye ulaşım amaçlı tek kanatlı küçük basit birer kapı daha bulunmaktadır. Hayat mekanında, üst katı taşıyan ahşap dikmeler yer almaktadır. Ahşap kirişleme ile oluşturulmuş tavanın kaplamasız bırakıldığı hayat mekanının zemini özgün kurguda sıkıştırılmış topraktır. Ancak bir çok örnekte bu mekanın zemini şap ile yenilenmiştir.

Zemin kat, dışa kapalı bir anlayışla oluşturulmuştur. Zemin kata ışık ve hava sağlayan pencereler bahçeye veya sokağa hakim değildir. Bu nedenle evden sokak ile kurulan görsel iletişim sadece üst kat pencereleriyle sağlanmaktadır. Zemin kat kurgusunun bu şekilde olmasında İslamiyet inancında önemli olan mahremiyet kavramının önemi büyüktür. Bu durum plansal olan zemin kat üst kat farklılığını, cepheye de taşımaktadır.

Zemin katta yer alan hayat mekanı aynı zamanda yemek hazırlama ve depolama işlevlerinin de yapıldığı yerdir. Kapaklı Köyü evlerinde mutfak için özel bir mekan bulunmamaktadır. Özgün kullanımda hayat, mutfak malzemelerinin, yiyeceklerin ve yakacakların depolandığı ortak alan durumundadır. Depolama işlemi hayatta bulunan yağ künkleri ve ahşap fiçılarda yapılmaktadır. Bölgede yaygın olarak yapılan zeytin üretimi de bu katta yapılır. Bu sebeple tüm konut örneklerinde zeytin depolama bölümlerinin eklendiği görülmektedir. Hayatın içerisinde ocağın bulunduğu örnekler bulunsa da, özgün kullanımda pişirme işlemi bahçede yapılmaktadır. Yemek ise genellikle tüm aile bireyleri ile birlikte üst kattaki çardakta veya odalarda yenmektedir.

Zaman içerisinde yemek hazırlama gereksinimleri değişime uğramıştır. Kapaklı geleneksel konutları da bu değişimden etkilenmiştir. Bu doğrultuda hayat mekanının bir bölümüne mutfak tezgahı ve dolapların eklendiği görülmektedir (Şekil 4.5). Bu

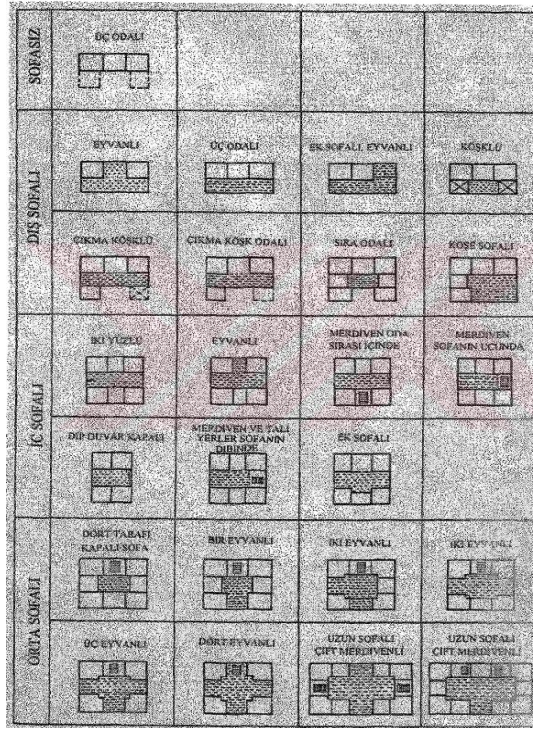
durum eviye için temiz ve pis su tesisatlarının buzdolaplarının kullanımı için de elektrik tesisatlarının eklenmesine sebep olmuştur. Kullanıcılar modern hayatın getirisi olan mekan ihtiyacına bu şekilde çözüm üreterek konut kullanımının sürdürülmesini sağlamışlardır.

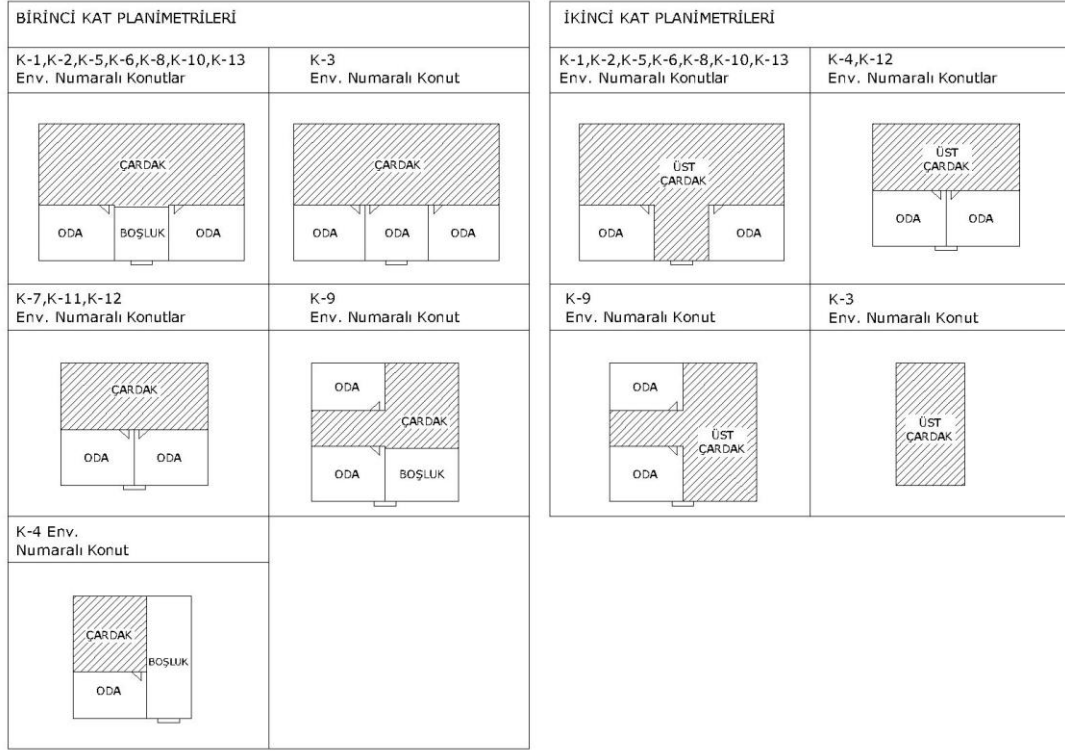
Şekil 4.5 Hayat mekanı elemanları

Eldem, sofayı geleneksel Türk konut plan tipinin belirleyici ögesi olarak tanımlamış ve konutları plan tiplerine göre “sofasız”, “dış sofalı”, “iç sofalı” ve “orta sofalı” olarak dört sınıfa ayırmıştır (Şekil 4.6). Eldem’e göre konutu üst katı,

yaşamın geçtiği asıl kattır (Eldem, 1984). Kapaklı konutlarında da evin en önemli ögesi, odaları birleştiren ve evin mekansal kurgusunu örgütleyen sofadır. İncelenen konutların birinci ve ikinci katlarında sofa bulunmaktadır. Kapaklı geleneksel konutlarının özgün mimarisi dış sofalı plan tipolojisine sahiptir (Şekil 4.7). Odalar sofaya açılmakta ve sofa üzerinden birbirine bağlanmaktadır. Ayrıca hela ve merdiven yine sofa ile ilişkilidir. Sofanın kimi örneklerde başlı başına bir yaşama mekanı oluşturduğu, bazı örneklerde de sadece odalar arası bir geçiş alanı niteliği taşıdığı görülmektedir. Yaşama mekanına dönüşmüş sofa; oturma, yemek yeme, çalışma ve uyuma eylemlerini de karşılar. Bazı konutların birinci katlarında sofa mekanı döşemesinde boşluk oluşturulmuş, bu boşluk üzerinden konut ana girişinin gözlenebilmesini sağlanmıştır.

Şekil 4.6 Sedat Hakkı Eldem' in Türk Evi Plan Tipleri (Eldem, 1984)

Şekil 4.7 Kapaklı Geleneksel konutları dış sofalı plan tipolojileri

Kapaklı’da sofa mekanı “Çardak” olarak adlandırılmaktadır. Üç katlı evlerde birinci katta yer alan çardağın bir benzerine ikinci katta da rastlanır. İkinci katta yer alan çardağa “ Üst Çardak” denilmektedir. Birinci ve ikinci kat çardakları arasında bazı farklar olabildiği gözlenmiştir. Örneğin birinci kat çardaklarının döşemesinde oluşturulan boşluk ile hayata bakışın sağlandığı örnekler çoğunluktadır. İkinci çardaktan alt kata bakan döşeme boşluklarına rastlanılmaz. Üst çardak daha havadar ve soğuktur, tavanı kaplamasız bırakılmıştır. Bu sebeple genellikle yaz aylarında kullanılır. Ayrıca bu mekanın ev halkının geçim kaynağına bağlı olarak bazı ürünlerin depolama ve kurutma amaçlı kullanıldığı da gözlenmiştir.

Kapaklı Konutlarında odaların girişi, çardak ve üst çardak üzerinden doğrudan verilmektedir. Odalar evin birinci ve ikinci katlarında yer almaktadır. Orta kat odaları yoğunlukla gündüz kullanımına ayrılmış, dinlenme ve çalışma amaçlı kullanılmıştır. Üst kat odaları ise aile bireylerinin ve misafirlerin yatak odası olarak kullanılmaktadır. Odaların iç mekan yükseklikleri üst katta yaklaşık 3 metre, orta

katta ise 2,5-3 metre arasındadır. Oda duvarlarının çardağa bakan yüzeylerinde genellikle mumluk bulunmaktadır. Bunlar aynı anda hem içeriye hem de dışarıya ışık verme olanağı sunmaktadır. Orta kat odalarının giriş galerilerine bakan duvarlarında 30 cm.' e 60 cm. boyutlarında küçük dikdörtgen şeklinde pencereler bulunmaktadır. Bu pencereler çardakta yaratılan boşluk üzerinden giriş alanını görebilme imkanı sunmakta, böylelikle konuta giren kişi üst katlardan görülebilmektedirler (Şekil 4.8).

Şekil 4.8 İç mekan elemanları

Odaların ön cephe pencere kenarlarında yerden 30 cm yükseklikte ahşap sedirler bulunmaktadır. Oturma alanını oluşturan sedirler geniştir, halı veya yastık ile kaplıdır ve üzerlerine örtüler serilmiştir. Odaların duvarlarında kitap ve bir takım süs eşyalarının konulabilmesi için uzun raflar bulunmaktadır. Ayrıca mum veya gaz lambalarının konulabilmesi için de ayrı bir küçük ahşap raf yer almaktadır. Odaların zemin döşemeleri ve tavanları ahşap kaplamadır. Özellikle misafirlerin ağırlandığı odaların tavanlarına ayrı bir önem ve özen gösterildiği görülmektedir. Bu mekanlarda çatalı tavan süslemeleri kullanılarak tavan kaplaması hareketlendirilmiştir (Şekil 4.9).

Şekil 4.9 İç mekan elemanları

Kapaklı Köyü geleneksel konutlarında çardak üzerinden geçiş sağlanan bir diğer mekan heladır. Hela çardak mekanının kuzey, kuzeydoğu veya kuzeybatı yönlerinde kurgulanmaktadır. Bu sayede yapının giriş cephesinden uzak tutularak gizlenmiştir. Hela mekanına ait özgün örnekler çoğunlukla yok olmuş durumdadır. Bunun sebebi modern zamanla birlikte bu mekanların kullanım özelliklerini kaybetmeleri, özgün helanın yerinde yeni malzeme ve tekniklerle yapılmış ıslak hacimlerin yer almasıdır. Önceden tas ile taşınan suyun kullanıldığı mekanlarda günümüzde temiz ve pis su tesisatı yer almıştır (Şekil 4.10). Halen kullanılmakta olan geleneksel konutların tamamında bu değişim yaşanmıştır. Ancak uzun zamandır kullanım dışı kalmış yapılarda yenileme yapılmadığından özgün hela mekanlarına ait izler halen mevcuttur.

Şekil 4.10 Islak hacim örnekleri

Türkiye’de yer alan geleneksel konut örnekleri incelendiğinde özgün mekan kurgusunda hela mekanın konutun üst katlarında ve konut kütesinden ayrıştırılarak kurgulandığı örnekler az sayıdadır. Ancak Kapaklı konutlarında helanın konumunun

özgün mekan kurgusunda da bu şekildeki konumlandığını ve sonradan oluşturulan bir ek olmadığını;

- Konutlar üzerinde veya konut parsellerinde bu temel ihtiyacın karşılanabilmesine yönelik herhangi başka bir bulguya rastlanılamamış olunması,
- Hela mekanlarının yok olmuş durumda olduğu konut örneklerinde mekana ilişkin yapısal izlerin yer alışı,
- Geleneksel konut örneklerinin yer aldığı çevre yerleşimler olan Armutlu merkez ve Fıstıklı köyü yerleşimlerinde de hela ihtiyacının benzer kurguyla çözümlenmiş oluşu,
- Davulcu' nun (2007) Bartın Halk Mimarisi isimli makalesinde geleneksel Bartın evlerinde de benzer kurgudan bahsediyor oluşu,
- Yerleşimde yer alan kullanıcılarla yapılan sözlü görüşmeler,

doğrultusunda anlamak mümkündür.

Özgün kullanımda el yıkama bölümü ve hela taşı işlenmiş taştandır. Helada yer alan deliğin altı boştur, dışkılar doğrudan toprağa açılmış hela çukuruna düşer. Bu çukurun da içinde yer aldığı hela kütesine yapı parselinden ve bir kapı ile erişim sağlanmış, böylelikle hela çukurunun zaman zaman boşaltılmasına imkan verilmiştir. Yenilenen tuvaletlerde ise tüm atıklar tesisat sistemiyle yakında bir yere açılmış foseptik çukurlarına tahliye edilmektedir.

Katlar arası ilişkiyi sağlayan merdivenler olabildiğince yalındır. Genellikle tek kollu olan merdivenler, bazen iki kollu veya üç kollu, bazen de orta veya köşe sahanlıklı yarım veya çeyrek döner formludur. Mekansal olarak merdivenler hayattan çardağa, çardaktan da üst çardağa geçiş sağlamaktadır. Hayattan orta kata çıkan merdivenler geniş bir ahşap platformdan sonra ahşap basamak olarak devam eder. Ayakkabılar bu sahanlığın önünde çıkarılır ve bu alan pabuçluk olarak tanımlanır. Merdivenler beden duvarı boyunca oluşturulmuş, diğer yönleri ise ahşap korkuluklarla sınırlandırılmıştır (Şekil 4.11). Korkuluklar merdivenler gibi sade motiftir. Çoğunlukla merdiven altları kaplamasız ve açık bırakılmıştır. Merdiven altlarının kapatılarak depo amaçlı kullanıldığı örnekler de yer almaktadır.

Şekil 4.11 Düşey sirkülasyon elemanları

4.4 Cephe Organizasyonu ve Cephe Elemanları

Kapaklı evlerinde cephe organizasyonu, cephe boşluklarının form ve oranları; üst katlarda yer alan çıkma ve balkonlar; çatı; saçak ve silmeleri ile benzer bir dile sahiptir. Konutların ana girişlerin yer aldığı ön cepheleri, diğer cephelerden farklılaştırılarak, daha hareketli biçimde kurgulanmıştır. Ön cepheyi zenginleştiren başlıca cephe elemanları; pencere açıklıkları, giriş kapıları, ikinci katta oluşturulan çıkmalar ve bu çıkmaları destekleyen ahşap payandalar, yine ikinci katta yer alan balkon bölümü, cepheyi çevreleyen ahşap silmeler şeklindedir. Diğer cephelerde düzensiz olarak açılmış pencereler ve ana kütleye eklenmiş ek kütlelerin bulunduğu görülmektedir. Bu cepheler zaman zaman demir saç levhalarla kapatılarak kuzeyden gelen soğuk hava ve rutubete karşı önlem alınmaya çalışılmıştır.

Kapaklı evlerinde pencerelerin sayısının çokluğu ve evin her yönüne açılan pencerelerin varlığı, dışarıyı gözlemleme ve kontrol edebilme isteğinin bir kanıtı olarak düşünülebilir. Konut cephelerinde yer alan pencerelerin sayısı ve/veya

boyutları alt kattan üst kata çıktıkça artmaktadır. Ayrıca güneyden giriş alan konutların ön cephelerinde, pencere sayısının fazlalığı dikkat çekicidir. Bunun en büyük sebebi yerleşimin güney yönündeki doğa manzarası ve güney yönünden gelen güneşten yararlanma isteğidir.

Giriş katında yer alan pencerelerin ana amacı evin hayat bölümünü aydınlatabilmektir. Zemin katta yer alan pencere sayısının ve pencere genişliklerinin azlığı, hem evlerin mahremiyetini korumak, hem de güvenliğini sağlamak isteğinin sonucudur. Bu doğrultuda hayat mekanının sokakla görsel ilişkisi kurulmamıştır. Bu sebeple evlerin ana giriş kapılarının üzerinde boyutları değişkenlik gösteren tepe pencereleri bulunmaktadır. Bununla birlikte, bazı örneklerin ön cephesinde ~60x60cm. boyutlarında, düşeyde ve yatayda orta akstan kayıtlarla bölünmüş açılabilir pencere boşlukları bırakılmıştır. Ancak giriş katı pencerelerinin sayıları ve boyutları yapıdan yapıya çeşitlilik göstermektedir.

Üst katlarda yer alan pencere tipolojisi alt kattan farklıdır. Bu katların ön cephelerinde eşit aralıklarla sıralanmış, dar ve uzun, düşey sürmeli (giyotin) pencereler kullanılmıştır. Kullanılan dikdörtgen formlu giyotin pencereler ahşap doğramalı olup çoğunlukla 65-70cm veya 120-140 cm boyutlarındadır. Pencere boşluklarının zeminden yüksekliği, pencere boyunca konumlanmış sedirlerde oturan bir kişinin rahatlıkla dışarıyı izleyebileceği şekildedir. Pencerelerin cephe boyunca sıralanışı ritmik düzene sahiptir. Genellikle birinci katın pencere düzeni ikinci katta da devam ettirilmiştir. Ancak üst kat pencerelerinin yükseklikleri alt kattakilerden daha fazla tutulmuştur. Bu sebeple ikinci kat pencereleri sadece düşeyde bir kayıtlı ikiye bölünmüşken, üst kat pencereleri yatay bir kayıtlı açılan kanatlardan ayrılan sabit bir bölüm eklenmiştir. Bu kısımda genellikle renkli camlar kullanılmış ve böylelikle iç mekan renkli camların yarattığı ışık oyunları ile hareketlendirilmiştir. Yapının yan ve arka cephelerinde açılan pencerelerde ise herhangi bir ritmik düzen hakim değildir. Pencereler, ihtiyaç doğrultusunda ve mekanların konumuna göre açılmışlardır (Şekil 4.12).

Şekil 4.12 Cephe elemanları

Yapıların ana giriş kapıları çift kanatlı ve ahşaptandır. Tablalı ahşap kapı kanatlarının birleşim yerlerinde, oyma ahşap çıtalar kullanılmıştır. Bu örneklerin yanı sıra düşey tahtaların yan yana getirilerek arka yüzeylerinden üç yatay kuşakla birbirlerine tutturulduğu basit kapılar da mevcuttur. Kapı kanatları arasında bini bulunur. Kapıların kulpları farklı biçimlerdedir. Ana giriş kapıları çift kanatlı olsalar da gündelik kullanımda tek kanat üst ve alt menteşeyle sabit tutularak, tek kanat kullanılmaktadır. Bazı giriş kapılarının üstlerinde, giriş mekanları aydınlatmak üzere kurgulanmış tepe pencereleri mevcuttur. Ön ve arka yüzeyden ahşap pervazlarla çevrelenmiş giriş kapılarında ahşap eşik kullanılmıştır (Şekil 4.13).

Şekil 4.13 Cephe elemanları

Kapaklı evlerinde çıkmalı ve çıkmasız örnekler bulunmaktadır. Çıkmasız örneklerde ön cephe daha yalındır. Bu yalın görüntü, çoğunlukla küçük bir konsol ile oluşturulmuş balkon bölümü ile hareketlendirilmiştir. Çıkmanın olduğu örneklerde ise ön cephe daha hareketlidir. Yapı giriş cephelerinde ve birinci kat boyunca oluşturulan çıkmalar, cephe yüzeyinden yaklaşık 40-60 cm konsol çıkmaktadır. Oluşturulan çıkmaların sürekliliğini, yapının ortasında oluşturulmuş balkon bölümü bozmaktadır. Balkonlar, çıkma yüzeyinden 30-40 cm konsol çıkmaktadır ve alt yüzeyleri ahşap kaplama tahtalarıyla kapatılmıştır (Şekil 4.14).

Şekil 4.14 K-6, K-5, K-10 ve K-2 envanter numaralı yapılara ait çıkma örnekleri

Oluşturulan çıkmalar yapıdan yapıya farklılık gösteren ahşap payandalarla desteklenmiştir. Payandaların aks aralıkları, yapı cephesine farklı bir ritim ve hareketlilik kazandırmıştır. Çıkmalar ve payandalarla oluşturulan düzen, yapı ön cephelerinin diğer cephelerden daha baskın görülmesini sağlamaktadır (Şekil 4.15).

Şekil 4.15 K-6, K-8 ve K-7 envanter numaralı evlere ait konsol elemanı örnekleri

Balkon elemanı, Kapaklı konutları cephe organizasyonunun en baskın ögesi durumundadır. Kapaklı geleneksel konutlarında her ev balkona sahip değildir. Ancak nitelikli örneklerin birçoğunda balkonun yer aldığı görülmektedir. Balkon, evlerin güney cephesinde, giriş aksı üzerinde ve ikinci katta yer almaktadır. Genişlikleri 2-2,5 metre civarında olup, cephe yüzeyinden yaklaşık 80-90 cm konsol çıkmaktadır. Ahşap döşeme ve demir korkuluklarla oluşturulan balkonlara erişim üst çardaktan sağlanmıştır.

Balkon konut kullanıcıları ile yerleşimin güneyinde yer alan deniz arasında görsel iletişim sağlar. Kapaklı köyünde balkon elemanı bulunan inceleme kapsamındaki tüm konutların balkonlarının güney yöne yönlendirildikleri belirlenmiştir. Balkonlar, kullanıcının deniz ile görsel iletişimini arttırmakta, yerleşimin önemli bir geçim kaynağının balıkçılık olması, bu iletişimi daha da önemli kılmaktadır. Balkonun bir diğer görevi de ev halkının kışlık yiyeceklerini kuruttuğu yer olmasıdır. Bu amaçla balkon korkuluğu çok yalın tutulmuş, gölge yapacak öğelerden kaçınılmıştır. Kurutulacak yiyeceklerin toz, toprak, böcek, kedi, köpek gibi hayvanlardan uzak

tutulması, güneşin ağaçlardan etkilenmeden doğrudan ürünlere gelmesini sağlaması, kuruma kullanımında bahçe yerine balkonun tercih edilmesinde etkindir. Ayrıca yaz aylarında serinlemek, kış aylarında da güneş ışığından faydalanarak ısınmak balkon kullanılmaktadır (Şekil 4.16).

Şekil 4.16 Kapaklı köyü geleneksel konutları balkon bölümleri

Kapaklı evleri özgün kullanımlarında az eğimli ve oluklu kiremit kaplı çatılar ile sonlanmıştır. Ancak yenilenen çatı kaplamalarında Marsilya tipi kiremit kaplamalarının kullanıldığı görülmektedir. Çatı, 40-50 cm. derinliğinde ve alın tahtası ile sonlanan saçaklarla kütleye oturmaktadır. Özgün kurguda sadece hela kütlelerinin üst örtüsü ana çatıdan bağımsız oluşturulmuş, balkon bölümlerinin üst örtüsü üçgen bir kırma ile çatı ile bütünleşmiştir. Bu kurgu balkonun ön cephedeki

etkisini güçlendirmekte, yapı cephesine hareket katmaktadır. Ön cephede oluşan üçgen çatı alını, farklı motiflerle bezenmiş alın tahtaları ile kapatılmıştır.

Yapılarda çoğunlukla üç sıra ahşaptan saçak altı kaplaması kullanılmaktadır. Ancak saçak altının kaplamasız bırakıldığı ve çatı merteklerinin görüldüğü örneklerde bulunmaktadır. Bazı örneklerde saçak altı kaplamasının başlangıç ve bitiş kısımlarından motifli ahşap çıtaların sarkıtıldığı gözlenmiştir (Şekil. 4.17).

Şekil 4.17 K-6 envanter numaralı konut örneği çatı saçak altı kaplama detayı

4.5 Yapım Sistemi ve Malzeme

Kapaklı Geleneksel Konutlarında benzer yapım sistemi kullanıldığı ancak dolgu malzemelerinde çeşitlilik olduğu gözlenmiştir. Yapıların tamamı temellerinden zemin kat seviyelerine kadar moloz taş duvar örgülüdür. Moloz taş duvarlar çamur harç ile örülmüş olup kalınlıkları yaklaşık 70 cm' dir. Moloz taş duvar örgüsü üzerinde, bir metreyi geçmeyen aralıklarla ahşap hatıllar kullanılmıştır.

Yapıların üst katlarında kullanılan ahşap karkas sistemler de benzerdir. Yaklaşık birer metre ara ile oluşturulmuş dikmeler üst katlarda da devam ettirilir. Ana dikmelerin arasında 30-40 cm arayla ara dikmeler oluşturulup ara kuşaklarla birbirlerine bağlanmıştır. Ana dikmeler aralarında payandalar kullanılarak da birbirlerine bağlanır. Geleneksel Anadolu konutu ahşap karkas sisteminde, taşıyıcı dikmelerin kirişle birleştikleri noktalarda ahşap başlık elemanları kullanılır. Bunun amacı kirişe bir nokta üzerinden gelen basıncı kirişe yayarak aktarmaktır. Bu uygulama, Kapaklı geleneksel konutunda, iç mekanda yer alan 10x10cm. kesitli ahşap dikmelerde de kullanılmaktadır. Döşemeden gelen yük yaklaşık 15cm/15cm kesitlerinde ahşap kirişlere, kirişlerden ahşap başlıklar yardımıyla dikmelere, dikmelerden de zemine aktarılır. Geleneksel sistemde zemine oturan dikmelerde, yükü yaymak ve ahşap malzemeyi zeminden gelebilecek rutubete karşı koruyabilmek için kullanılan pabuç detayı, bu örneklerde bulunmamaktadır. Kat döşemeleri ahşap kirişler üzerine oturtulmuş ve yaklaşık 40-50 cm arayla sıralanmış yaklaşık 5x10 cm. kesitli kaplama altı ahşaplarına oturtulmuştur. Üst kat döşemeleri yapının ön cephelerinden konsol çıkmaktadır. Bu çıkmalar, yalın ahşap kirişlemelerle veya ahşap payandalarla desteklenerek oluşturulmuştur. Konutların birinci ve ikinci katlarında yer alan ahşap karkas sistemin, delikli harman tuğlası veya kerpiç ile doldurulduğu görülmektedir. Öte yandan, aynı yapının farklı cephelerinde farklı dolgu malzemesinin kullanıldığı örneklerde bulunmaktadır (Şekil 4.18).

Şekil 4.18 Ahşap karkas sistemle üretilmiş konut: k-2

Katlar arası sirkülasyonu sağlayan merdivenlerin yapım sistemi iki ahşap limon kiriş arasına yerleştirilmiş geçme rıht ve basamaklardan oluşmaktadır. Üst örtü ise oturtma çatı sistemiyle ve ahşap dikmelere oturtularak oluşturulmuştur. Taşıyıcı beden duvarları öncelikle 10x10cm. kesitli ahşap bırakma kirişleri, bırakma kirişleri 10x10 cm. kesitli ahşap aşık ve dikmeleri, aşıklar da 5x10 cm. kesitli ahşap mertekleri taşımaktadır. Merteklerin üzeri kaplama tahtası ile örtülerek ve oluklu kiremit kaplamayla kaplanarak çatı sistemi sonlandırılmıştır (Şekil 4.19).

Şekil 4.19 Kapaklı geleneksel konutları ahşap taşıyıcı sistem elemanları

Kapaklı Geleneksel Konutlarının yapım sistemi birçok farklı yapı malzemesinin bir arada kullanılması ile oluşturulmuştur. Bu malzemelerin bir kısmı değiştirilmiş veya yok olmuş durumdadır. Bugüne ulaşan özgün yapı malzemeleri ahşap, taş, kerpiç ve tuğla, çatılarda kullanılan kiremit ve yapıların sıvalarında kullanılan malzemelerden oluşmaktadır.

Ahşap, yenilenebilir tek yapı malzemesi olarak yüzyıllardır insanoğlunun barınma ihtiyacında başvurduğu temel elemanlardandır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2009). Kapaklı evlerinde de temel yapı malzemesi ahşaptır. Yapıda taşıyıcı eleman ve kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır. Bu çerçevede ahşap malzeme kapılar, pencere kasaları, kapı ve pencere pervazları, döşeme kaplamaları, tavan kaplamaları, taşıyıcı dikmeler, taşıyıcı kirişler, merdiven, korkuluklar, hatıllar, payandalar, çatı iskeleti, saçak altı kaplamaları, çatı alınları, saçak altı silmeleri, balkon üçgen alınlıkları, denizlikler gibi yapının hemen hemen her bölümünde kullanılmıştır.

Yapılarda kullanılan ahşap çeşitleri, kullanıldıkları yerlere göre farklılık gösterebilirler. Ancak Kapaklı evlerinde yapıda kullanılan ahşapların tamamının çam keresteden imal edildiği görülmektedir. Bunun sebebi bölgede en kolay ulaşılabilecek, en ucuza mal edilen ahşabın çam olmasıdır. Ayrıca çam sertliği ve dayanımı bakımından oldukça kullanışlı malzemedir.

Yapıda kullanılan ahşapların günümüzdeki durumlarına bakıldığında, bir çoğunda zamana bağlı ve rutubet kaynaklı bir takım malzeme bozulmalarının ve şekil bozukluklarının yaşandığı görülmektedir. Tavan ve döşeme kaplamalarında kullanılan ahşaplarda renk değişimleri oluşmuştur. Ayrıca, yapının ahşap karkasında ve çatı iskeletlerinde kullanılan ahşaplarda yağmur suları sebebiyle kararmaların yaşandığı gözlemlenmiştir. Dış cephede kullanılmış ahşapların bazı bölümlerinde kurt deliklerinin bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, yapı taşıyıcı sisteminde kullanılan ahşapların büyük çoğunluğunun mukavemetlerini halen korumakta olduğu tespit edilmiştir. Kullanıcıların zaman zaman konuttaki ahşap elemanları su, rutubet,

lekelenme, mantarlaşma ve kurtlanmaya karşı korumak amacıyla yağlı boya ile boyanmış oldukları görülmektedir.

Kapaklı Geleneksel Konutlarında taş malzeme kullanımı basınca maruz kalan kısımlarda yoğunlaşmıştır. Yapıların tamamının temel ve zemin kat duvarlarının moloz taş ile oluşturulduğu görülmektedir. Moloz taş duvarlar yığma teknikle veya ahşap karkasın arasında kullanılmış, bağlayıcı olarak kırıtlı çamur harç tercih edilmiştir. Bununla birlikte moloz taş duvarlar, bahçe duvarı örgüsünde de kullanılmıştır. Yığma sistemli bu örgüler daha düzensiz ve gelişigüze'dir.

Taş malzeme geleneksel yapılar dışında yerleşimin sokaklarında da kullanılmıştır. Köyün bazı sokaklarında zemin kaplaması da taştandır. Bazı sokaklarda halen bu özgün kaplama korunabilmişse de; birçok yerde özgün zemin kaplamalarının beton parke ile yenilendiği görülmektedir (Şekil 4.20, Şekil 4.21).

Şekil 4.20 Bahçe duvarlarının moloz taş duvar örgüsü

Şekil 4.21 Özgün sokak zemin kaplaması örnekleri

Kerpiç yapı malzemesi, killi ve uygun nitelikteki toprağın içine saman veya diğer bitkisel lifler ve su karıştırılıp, kalıplara dökülerek şekillendirilerek, açık hava kurutma yoluyla elde edilerek oluşturulmaktadır (Gür, Deniz ve Ekinci, 2012). Yapımı ve uygulanması kolay ve ucuz olan bu malzemenin suya dayanımı az olmakla birlikte ısı ve ses yalıtımı sağlaması nedeniyle tercih edilir. Kapaklı Geleneksel Konutlarında da üst katların ahşap karkas arası dolgu malzemesi olarak yoğunlukla kerpiç kullanılmıştır. Bununla birlikte moloz taş duvar örgüsünde ve tuğla dolgulu ahşap karkas duvarlarda bağlayıcı olarak çamur harç da kullanılmıştır.

Harman tuğlası; tuğla, killi toprak, balçık ve kilin harman edilip hamur haline getirilmesi, oluşturulan tuğla hamurunun ilkel yöntemlerle kalıplarda biçimlendirilip, doğal yöntemlerde kurutulması ve harman yerindeki ocaklarda 600-800 derecede pişirilmesi sonucunda elde edilir. Genellikle dolu gövdeli veya düşey delikli olarak üretilir(Gür, Deniz, Ekinci ve 2012). Kapaklı Evlerinin beden ve bölücü duvarlarının yapımında yaygın olarak kullanılan bir malzeme de harman tuğlasıdır. Harman tuğlası evlerin üst kat duvarlarında yer alan ahşap karkas sistemde dolgu malzemesi olarak da kullanılmıştır. Yapının üst katlarında, sabit yükü hafifletmek için düşey delikli tuğlaların kullanıldığı tespit edilmiştir (Şekil 4.22). Duvarların üzerleri genellikle sıvanarak kapatılmıştır. Ancak karkas sisteminin ve kullanılan dolgu tuğlaların izlenebildiği sıvasız örnekler de mevcuttur. Tuğla duvarlarda bağlayıcı olarak, kıtıklı çamur harç kullanılmıştır.

Şekil 4.22 Çamur harç bağlayıcılı, sıvasız delikli harman tuğla duvar örgüsü: k-8

Konutların çatı örtüsü özgün kullanımda oluklu kiremittendir. Ancak zaman içerisinde çatıların Marsilya tipi kiremit kaplamasıyla kaplandıkları görülmektedir. Bunun sebebi Marsilya tipi kiremitlerin günümüzde daha yaygın kullanımı, ucuz ve kolay elde edilebilmesi, çatıya kolaylıkla monte edilebilmesi ve iyi izolasyon sağlaması olduğu düşünülmektedir (Şekil 4.23).

Şekil 4.23 Farklı kaplama malzemelerinin bir arada gözlendiği konut: k8

Kapaklı Geleneksel Konutlarının çoğunlukla cephelerinin sıvandığını söylemek mümkündür. Ancak sıvanmamış yapı örnekleri de bulunmaktadır. Sıvalar genellikle kırıktık çamurdan yapılmıştır. Sıvada kullanılan kırıktık malzemesi keten veya samandan oluşmaktadır. 2-3 cm kalınlıkta uygulanan kırıktık çamur sıvanın üzerine çoğunlukla daha ince kumdan ve kireç kullanılarak hazırlanan, tatlı kireç sıva olarak adlandırılan

ince sıva tabakası uygulanmıştır. Uygulanan bu sıvanın üzerine içeride ve dışarıda kireç badana uygulanmaktadır.

4.6 Koruma ve Kullanım Durumları

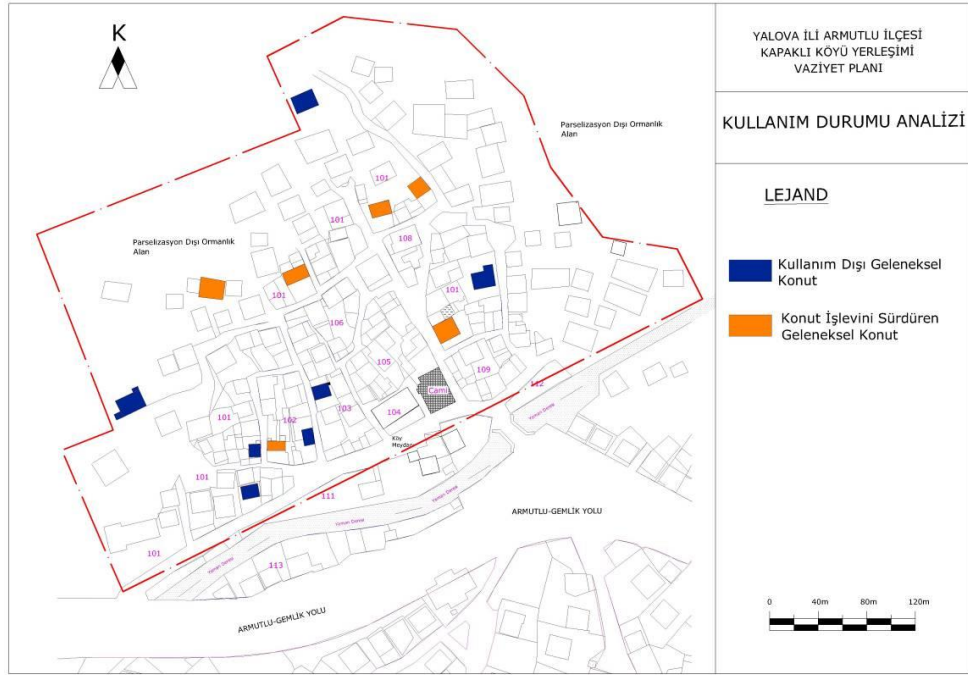
Kapaklı geleneksel konut alanı zaman içerisinde birçok müdahale ve değişime uğramıştır. Bu değişim geleneksel konut alanında olduğu gibi konutların işlevleri, kullanım durumları, parsel kullanımları, kütle biçimleri, mekan kurguları, cephe organizasyonları, yapım sistemleri, yapı elemanları ve malzemelerinde de görülmektedir.

Kırsal bir yerleşim olan Kapaklı’ da tarım ve hayvancılık başlıca geçim kaynağı durumundadır. Bu nedenle özgün kurguda konutlar işlikli konut olarak tasarlanmıştır. Bu doğrultuda konutların zemin katları hem evin gündelik işlerini hem de kullanıcılarının geçim kaynakları üzerinde çalışabilecekleri bir mekan olarak oluşturulmuştur. Konutların üst çardak bölümlerinin bölgede bir dönemin başlıca geçim kaynağı durumunda olan ipek böcekçiliğinde, ipeklerin kurutulması amacıyla kullanıldığı da bilinmektedir. Mevcut kullanımda ipek böcekçiliği tamamen bitmiş olsa da halen zeytinciliğin devam ettiği incelenen tüm evlerin zemin katlarında oluşturulan zeytin depo bölümlerinden anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda zaman içerisinde konutların barınma işlevlerini korusalar da, kullanım işlevlerinde birtakım değişimler yaşadığı görülmektedir.

Konut alanında yer alan sokakların özgün kullanımda, yoğun olarak kullanılan sokakların taş kaplamalı olduğu, kullanım yoğunluğunun azaldığı bölgelerde ise sokak zeminlerinin toprak olarak bırakıldığı anlaşılmaktadır. Ancak günümüzde bazı sokakların asfalt veya beton parke kaplamalarla yenilendiği görülmektedir. Bu durum konut alanına eklenen yeni yapılarla birlikte sokak algısını oldukça değiştirmektedir. Bununla birlikte sokaklarda yer alan telefon ve elektrik direkleri, bu sistemlere ait kablolar da sokağın özgün algısını olumsuz etkilemektedir.

Kapaklı geleneksel konut alanında alt yapı problemlerinin yaşandığı görülmektedir. Atık suların oluşturulmuş foseptik çukurlarda toplandığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte mevcut sokakların araç erişimi için dar oluşu ve sokak zeminlerinin uygun olmayışı sebebiyle araç ile bazı konutlara erişim sağlanamamaktadır. Ayrıca çalışma alanında sosyal donatı alanlarının sadece köy meydanında kurgulandığı, bu durumun alan bütününde yetersiz kaldığı görülmektedir.

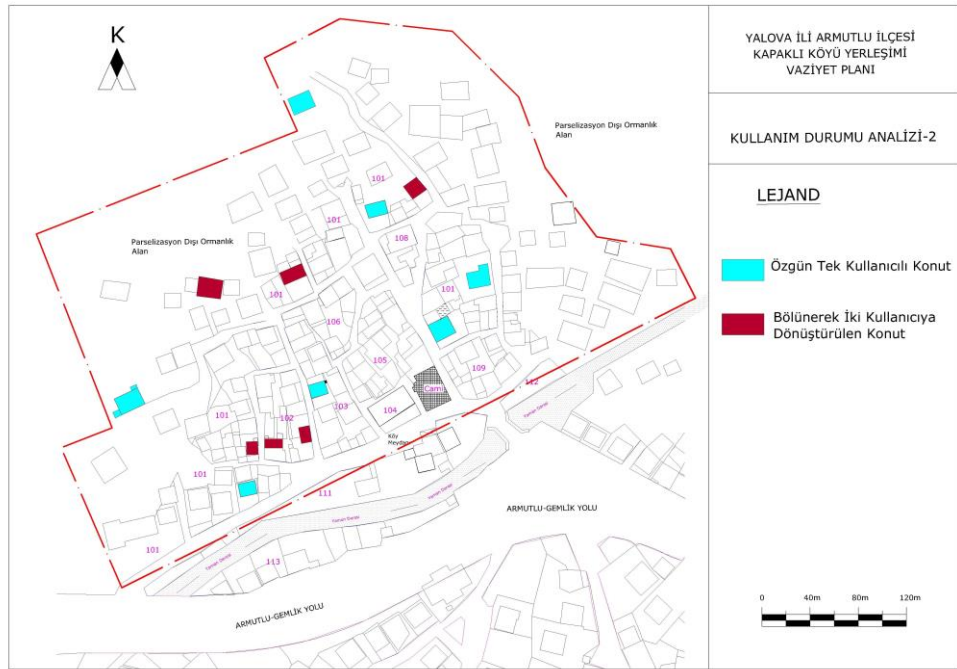
Konut ölçekli kullanım durumu incelendiğinde; özgün durumda konut işleviyle kullanılan onüç yapıdan, altı tanesinin özgün işlevleri olan konut işlevini sürdürerek kullanılmakta olduğu, diğer yedi yapının ise kullanım dışı kaldığı belirlenmiştir (Şekil 4.24).

Şekil 4.24 Kullanım durumu

Konutların yapıldıkları dönemden itibaren değişen yaşam şartlarına bağlı olarak yapılarda birtakım değişikliklere gidildiği görülmektedir. Bunların başında, yapının mekan kurgusunu, kütle organizasyonunu, parsel kullanımını ve yapı elemanlarını etkileyen, konutun simetri aksından bölünerek iki farklı kullanıcıya hizmet vermesi gelmektedir. Çalışma alanında yapılan incelemede, incelenen onüç yapıdan altı

tanisinin bölünerek iki farklı kullanıcıya hizmet ettiği tespit edilmiştir (bkz Şekil 4.25). Yeni bir kullanıcının yapıya dahil edilmesi, yeni mekan ihtiyaçlarını doğurmuştur. Bu doğrultuda ortaya çıkan iki konutun ihtiyacı olan mekanlar konuta eklenerek yapıların özgün mekan kurgusu bozulmuştur. Bu kapsamda konut yapılarına eklenen mekanlar ıslak hacim ve mutfaktır. Bazı örneklerde, mekansal kurguda yapılan eklentilerin yanı sıra özgün yapıya yeni bir kütle eklenmiş ve yeni mekan ihtiyacı karşılanmıştır. Bu durum yapıya ait özgün parsel kullanımı, kütle ve cephe organizasyonunu olumsuz etkilemektedir. Yapılara dahil edilen yeni mekanlar ile birlikte yeni yapı elemanlarının da eklendiği görülmektedir. Bu doğrultuda düşey sirkülasyon elemanları, yapıya ve mekanlara erişimi sağlayan yeni giriş kapılarının eklendiği tespit edilmiştir. Ayrıca kullanıcıların ihtiyaçlarına göre özgün cephe açıklıklarının kapatıldığı veya genişletildiği örnekler de gözlenmektedir. Bu durum yapıların özgün cephe kurgusunu farklılaştırmaktadır.

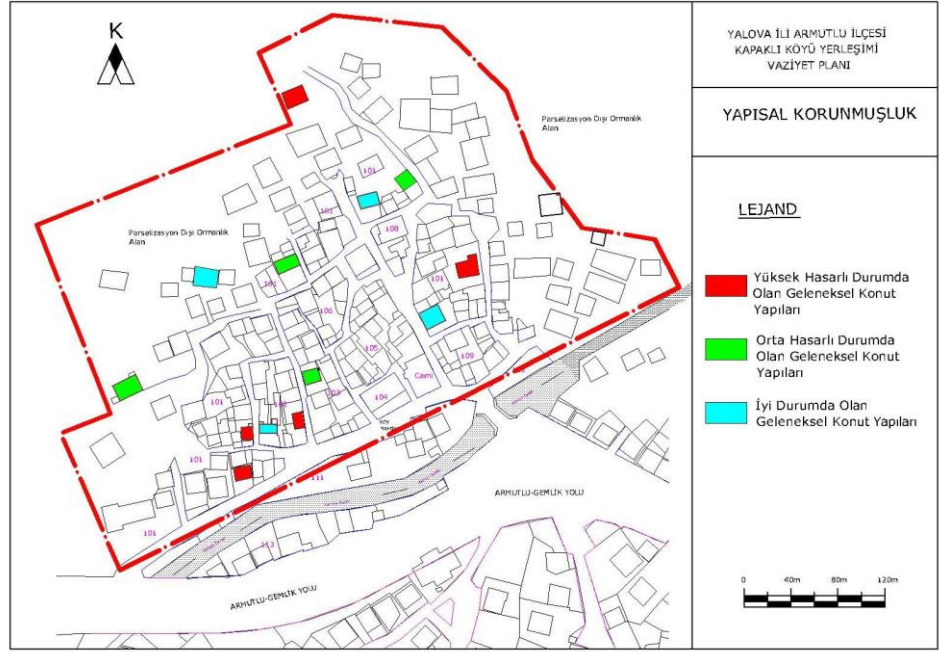
Şekil 4.25 Kullanım Durumu

Alanda tespit edilen bir diğer sorun, onarım veya çağdaş eklerde özgün kurguda yer almayan malzemelerin kullanılmasıdır. Yapılan incelemelerde pencere doğramalarının pvc, ahşap kapıların demir veya çelik, zemin ve duvar kaplamalarının seramik ile yenilendiği; yağmur oluğu ve yağmur suyu tahliye borularının pvc esaslı

malzeme ile oluşturulduğu; çatıların Marsilya tipi kiremit ile kaplandığı ve sıva onarımlarında çimento esaslı malzeme kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çalışma alanında incelenen konutlarda gözlenen yapısal bozulmalarının temel etkeni kullanım dışı kalmalarından veya kullanıcı sayılarının artması olarak belirlenmiştir. Kullanım dışı kalan yapıların uzun süredir doğa koşullarına karşı korumasız, insan ve hayvan erişimine açık durumda olduğu, üst örtülerinin kısmen deforme olması nedeniyle yapıları doğa şartlarına karşı koruyamadığı, bu sebeple yağmur suyu ve rutubetin yapıların içlerine kolaylıkla tesir ettiği görülmüştür. Yapıların bölünerek mekansal özelliklerinin değişmesi yapılara niteliksiz eklentilerin ve özgün malzemelere zarar verecek müdahalelerin yapılmasına sebep olmuştur. Yapıya getirilen tesisat veya eklenen mutfak tezgahı bu duruma örnek olarak verilebilir. Yapılarda kullanılan tüm ahşap elemanların koruyucu malzeme olmaksızın kullanılışı veya yağlı boya ile boyanması gibi müdahaleler ve yapı strüktüründe kullanılan ahşap kirişlemelerin yetersiz kesit ve düzensiz formda oluşu gibi yapım tekniğinden gelen olumsuz etkenler de yapıların fiziksel bozulmalarında etkin rol oynamıştır.

Bu doğrultuda çalışma alanında incelenen konutlar; yüksek hasarlı, orta hasarlı ve iyi durumda olan konutlar şeklinde üç grupta toplanmıştır. Yapım sistemlerinde strüktürel bozulma ve geniş malzeme kaybı bulunan ve yıkılma tehlikesi olan yapılar yüksek hasarlı, yapı ve yapı elemanlarında strüktürel tehlike arz etmeyen bozulma ve malzeme kayıplarının yaşandığı konutlar ise orta hasarlı olarak gruplanmıştır. Üzerinde herhangi bir malzeme kaybı ve strüktürel bozulma bulunmayıp, basit onarım müdahaleleri ile kullanılabilir konutlar ise iyi durumda olarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda çalışma alanında yer alan beş yapının yüksek hasarlı durumda olduğu, dört yapının orta hasarlı durumda olduğu, dört yapının ise iyi durumda olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.26). Ayrıca halen kullanılmakta olan yapıların, kullanım dışı kalan yapılara oranla daha iyi korunmuş oldukları gözlemlenmektedir.

Şekil 4.26 Yapısal korunmuşluk durumları

BÖLÜM BEŞ

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu bölümde Kapaklı geleneksel konutlarının öznel nitelikleri ile çağdaş yaşama uyumları değerlendirilerek, bu yapıların sahip oldukları değerleri ile korunabilmeleri için öneriler geliştirilmiştir.

5.1 Kapaklı Geleneksel Konutlarının Çağdaş Yaşama Uyum Problemleri

Zaman içerisinde yaşanan değişim ve gelişim insanların ana yaşam alanı olan konutlarda da etkisini göstermiş, gelişen zamanın getirisi olan teknoloji ve bilginin artışı konutları ve konut alanlarını doğrudan etkilemiştir. Buna bağlı olarak insanların konuttan ve yaşam alanlarından beklentileri artmış, içinde yaşanan mekanların kalitesini ve konforunu artırma ihtiyacı duyulmuştur. Tarihi yerleşimlerde yeni yapılan konutlar zamanın şartları ve imkanları doğrultusunda şekillenirken, geleneksel konutlar ve bu değişime ayak uydurmakta zorlanmış, bir çoğu da ayak uyduramayarak kullanım dışı kalmışlardır.

Tarihi yerleşimlerin güncel yaşamla kopuş sorunlarının temelinde, alanın güncel yaşamın taleplerine imkan vermemesi yer almaktadır. Çatalpınar'a göre tarihi çevrelerin bulunduğu alanlarda dokuyu ve yapıları oluşturan donatılar ve standartlar yapıldıkları zamanın ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılmıştır. Tarihi özellik taşıyan birçok kentsel alan ve bunların içerdiği tarihi yapılarda günümüz ihtiyaçlarını karşılayamama sorunu, karşımıza çıkan en büyük sorunlardan biridir (Çatalpınar,1993)

Bildiği tarihi yerleşimlerde görülen başlıca genel sorunları; eskime, yerleşim alanlarındaki yeni yapılaşma, alana eklenen dokuya uyumsuz yeni yapılar, alt yapı sorunları, ulaşım problemleri, yetersiz sosyal donatı alanları, işlevlendirme problemleri, dokuya uyumsuz cadde ve sokak düzenlemeleri, ekonomik ve kültürel yetersizlikler, sağlık ve çevre sağlığı sorunları şeklinde değerlendirmiştir (Bildiği, 2006). Doratlı' ya göre (2000); pek çok tarihi çevrenin başa çıkmak zorunda olduğu

bozulma ve zayıflama sürecinin altında yatan ana kavram eskimedir. Tunçer'e göre ise geleneksel kent dokularında görülen temel sorun tüm çaba ve yasal sınırlamalara rağmen hızlı büyüme ve yoğunluk artışına bağlı olarak zarar görmesinden kaynaklanmaktadır (Tunçer, 2004).

Tarihi yerleşimlerde yaşanan bu sorunlar Kapaklı geleneksel konut alanında da görülmektedir. Ancak yerleşim alanının kırsal olması sebebiyle kentsel yerleşim alanlarından farklı olarak yerleşim nüfus kaybetmiş, yoğunluk artışına bağlı yaşanan problemlerin tersine yoğunluk azalmasını bağlı başıboş bırakılma alanda yaşanan temel sorunların başında yer almaktadır.

Kapaklı geleneksel konut alanının güncel yaşam taleplerine yanıt verememesindeki bir diğer neden ise yerleşimin kırsal karakterli oluşudur. Çiftçi, kırsal yerleşimlerin sorunlarına işaret ettiği çalışmasında bu sorunları fiziki ve sosyo-ekonomik sorunlar; kamusal hizmetlerde yetersizlik (eğitim, sağlık ve alt yapı eksiklikleri), mülkiyet sorunları, işsizlik, yoksulluk, kırdan kente göç olgusu, kırsal alanların yönetimi ve planlanması sorunları başlıkları altında değerlendirmektedir (Çiftçi,2012). Kırsal yerleşimlerde yaşanan bu ortak sorunlar Kapaklı geleneksel konutlarında da görülmektedir.

Çalışma alanında gerçekleştirilen tespit ve analizler doğrultusunda Kapaklı geleneksel konut alanının çağdaş yaşama entegrasyon sürecinde tespit edilen problemler;

- Dokuya uyumsuz yeni yapılaşmalar,
- Dokuya uygun olmayan cadde sokak düzenlemeleri (kaplamalar, tabelalar, elektrik direkleri, vb.)
- Alt yapı eksiklikleri (kanalizasyon, zemin altı elektrik ve telefon hattı, vb.)
- Sosyal donatı yetersizlikleri (park, oyun alanı, dokuya uygun kent mobilyaları vb.)
- Eğitim ve sağlık alanı yetersizlikleri,
- Konutlara erişim problemleri,

- İşlev değişiklikleri (konut kullanımlarında görülen kullanım işlevlerinin değişmesi)
- İşsizlik,
- Yoksulluk,
- Yönetim ve planlama sorunları,

şeklinde sıralanabilir.

Çağdaş yaşama uyum problemleri, geleneksel konutların tamamında ortak sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Kapaklı geleneksel konutlarının çağdaş yaşama entegrasyon süreçlerinde tespit edilen genel problemler ise;

- Hayat, avlu, çardak gibi geleneksel mekanların çağdaş konut kurgusunda işlevsel ve mekansal karşılıklarının olmaması,
- Çağdaş konut mekan kullanımının gereklilikleri olan mutfak, banyo, hela gibi ıslak hacim mekanların, geleneksel konut plan kurgusunda bulunmamaları,
- Çok çocuklu, geniş aileli ve bir arada yaşama kültürüne göre tasarlanmış konutların yeni aile düzeninde konut kullanıcılarına ihtiyacının ötesinde benzer nitelikli mekanlar sunması,
- Konutların ilk kullanıcılarının ardından çok hisseli olarak varislerine pay edilmesi,
- Geleneksel konutlardaki yaşam alanı ve tüzel alan geçiş etkinliğinin çağdaş konutlarla uyuşmaması,
- Islak hacim olarak dönüştürülen mekanların ihtiyaç duyduğu alt yapı ve bu nedenle ortaya çıkan yapısal problemler,
- Yapıya dahil edilen tesisat ağının, uygun detaylar geliştirilmeden düzensiz olarak yerleştirilmesi sonucunda oluşan görsel kirlenme,
- Yapılara yeni mekansal eklerin ve yeni malzemelerin uygulanmasının özgün malzeme ve sisteme getirdiği zararlar şeklinde değerlendirilmiştir.

Kapaklı geleneksel konutlarında yaşanan problemlere ve zaman içerisinde oluşan ihtiyaçlara kullanıcıların kendi imkanlarıyla çözüm üretmeye çalıştıkları

görülmüştür. Yapılan çalışmada Kapaklı geleneksel yapılarının tamamının mevcut durumları tespit edilip özgün durumları araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda konutların yapıldıkları dönemden bu zamana kadar geçen sürede, konutlara yapılan müdahalelerin tespiti sağlanmıştır. Kapaklı geleneksel konutlarında zaman içerisinde konutta doğan ihtiyaçlar ve doğan ihtiyaçlara kullanıcılar tarafından üretilmeye çalışılan çözüm yöntemleri şu şekilde sıralanabilir.

- Konut kullanıcılarının varislerinin evlenmesiyle oluşan yeni konut ihtiyacına konutta bulunan mekan fazlalığı sebebiyle konutun simetri aksından ikiye bölerek çözüm aranması,
- Özgün konutların iki farklı konut olarak hizmet vermesine bağlı olarak doğan mekansal ihtiyaçlar sonucu yeni mekanlar eklenmesi veya bazı mekanların farklı kullanımlara uygun olarak dönüştürülmesi
- Konutların mülkiyetlerinin zaman içerisinde çoğalan varisler arasında paylaşılması ve buna bağlı olarak oluşan çoklu mülkiyet sonucu sahipsizleşmesi ve varislerin konut ihtiyacını yeni yerleşim alanı olan deniz çeperinde yer alan çağdaş konutlara yerleşerek gidermeleri,
- Çağdaş yaşamın getirisi olan mutfak mekanı ihtiyacının zaman içerisinde geleneksel konutta kendine yer araması ve kullanıcıların bu hedefle zemin kat hayat mekanını yeniden kurgulaması. Bu kapsamda hayat mekanına temiz- pis su tesisatı getirilmesi ve mutfak tezgahı eklenmesi,
- Çağdaş yaşamın gerekliliği olan kanalizasyon ve su tesisatı ihtiyaçlarının yapılara gelmesiyle, konutlarda yer alan ıslak hacimlerin özgün işleyişinin değişmesi,
- Konut kullanımını yitiren yapıların bir bölümünün ya da tamamının, bölgenin geçim kaynaklarını oluşturan zeytincilik, ipek böcekçiliği gibi kullanımlara hizmet vermesi,
- Eskimeye bağlı olarak özgün yapı malzemelerinde oluşan deformasyon, bozulma ve malzeme kayıplarına günümüz malzeme ve teknolojileri ile çözüm aranması.

Kapaklı geleneksel konutları odağında yapılan bu çalışma üzerinden “geleneksel konut alanlarının çağdaş yaşama uyumu” sorununa yönelik bir dizi tespitte bulunmak mümkündür. Bunlar;

- Geleneksel konut alanlarında değişen konut kültürü ile paralel gelişim sağlanamadığı,
- Zaman içerisinde oluşan ihtiyaçlara kullanıcılar tarafından çözüm aranmakla birlikte, bu çözümlerin yeterli olmadığı hatta bilinçsiz müdahaleler ile konutların kullanımına ve yapısal niteliklerine zarar verildiği,
- Çağdaş ve geleneksel konutların bir arada bulunduğu yerleşimlerde kullanıcıların konut tercihinin genellikle çağdaş konuttan yana kullanıldığı ve bu tercihteki temel etkenin bu konutların kullanıcıya sunduğu konfor koşulları olduğu,
- Tüm bu etkenlerin geleneksel konutların kullanım dışı kalmalarına ve yok olmalarına sebep olduğudur.

5.2 Öneriler

Kültürel mirasımızın önemli bir parçası olan geleneksel konut alanları gün geçtikçe tahrip olmakta ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. Tekeli’ye göre, ülkemizde geleneksel dokunun tahrip edilmesi veya yok olması, büyük ölçüde toplumumuzun sosyo-kültürel yapısındaki değişimin yaşam biçimine yansıyamaması ve ekonomik sıkıntılarla ilgili olarak görülmektedir (Tekeli,1988). Bununla birlikte geleneksel konut alanlarının karşı karşıya kaldığı temel sorunlardan biri, çağdaş yaşamın gerekliliklerine karşılık verememeleridir. Bu nedenle geleneksel konutların kullanıcıları sahip oldukları konutları, günümüz mekan anlayışı, yapım teknolojisi ile üretilen konutlara dönüştürme eğilimindedir. Konuyla ilişkili olarak Keleş (2008), kullanıcıların değişen gereksinim, istek ve ilişkilerinin içsel müdahaleleri oluşturduğunu, bu doğrultuda yapılara bilinçsizce müdahalede bulunduklarını, doku ile uyumsuz yapıların oluştuğunu ya da alanın terk edilerek çöküntü alanı haline geldiğini” belirtmektedir.

Geleneksel konut dokularının korunması ve sürdürülebilirliği, bu çevrelerde yaşamın sürekliliğinin sağlanması ile mümkündür. Öte yandan, yaşam biçimlerinin gereksinimleri ve insan eylemlerinin biçimi dinamiktir ve değişmektedir. Çelikyay, tüm bu gerçekliklerin göz önüne alınmasının ve tarihi çevrelerin sürdürülebilirliğine yönelik müdahalelerin mekansal çözümlere yansıtılmasının gerekli olduğunu belirtmektedir (Çelikyay ve diğerleri, 2007).

Literatürde vurgulandığı üzere, geleneksel konut ve konut alanlarında temel sorunlar; yapılara ve dokulara bilinçsiz müdahaleler, toplumdaki sosyo-kültürel değişimler ve ekonomik sıkıntılara bağlı gelişmektedir. Kapaklı geleneksel konutlarında da temel sorun olarak karşımıza benzer problemler çıkmaktadır. Kullanıcıların koruma bilinçlerinin ve pratiklerinin bulunmaması, konutlara ve konut dokusuna bilinçsiz müdahaleleri getirmiş, alan tarihsel özelliklerini zayıflatmıştır. Konut kullanıcılarının yaşadığı ekonomik zorlukların da bölgenin potansiyellerini yeterince kullanamamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunların dışında Kapaklı’da konutların sürekliliğinin sağlanmasında konfor koşullarının ve ekonomik faktörlerin kullanıcı tercihlerinde önemli rol sahibi olmaları ve bu duruma yönelik bugüne kadar herhangi bir çalışma yapılmaması ve beraberinde kullanıcılara destek olunmaması temel problemler arasında görülmektedir.

Çalışma kapsamında daha önce üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamış Kapaklı geleneksel konutlarının mevcut durumları ve bugüne kadar geçirdikleri süreçler araştırılmıştır. Kullanım sürecinde öncelikli olarak konut alanı değerlendirilmiş, yapılan müdahalelerin alanın tarihsel kimliğinin bozulduğu görülmüştür. Konut ölçeğinde ise yapı malzemelerinde ve mekan kurgularında yaşanan değişikliklerin yapıların özgün niteliğini etkilediği ve konutların tarihsel değerlerine zarar verdiği gözlenmiştir. Ayrıca güncel kullanımdan doğan ihtiyaçlara üretilen çözümlerin geçici olmaktan öteye gidemediği ve yapıların büyük bir çoğunluğunun zaman içerisinde kullanım dışı kaldığı belirlenmiştir. Öte yandan, konutlara daha çok zarar verdiği ve kullanım dışı kalmalarına katalizör etkisi yarattığı görülmüştür. Yapıların kullanım dışı kalmalarıyla birlikte bozulmaları hızlanmış ve birçoğu günümüze ulaşamamıştır. Yaşanan bu olumsuz duruma engel olabilmek için yapılması önerilen müdahaleler

konut alanına yönelik müdahaleler ve konut ölçeğinde yapılacak müdahaleler olmaz üzere iki grupta toplanmıştır.

Alana yönelik müdahaleler; konutların işlevine, kullanıcılarının istihdamına, yeni yapılaşmalara, yeni yapı elemanlarına ve alanın planlamasına yönelik uygulanacak olan müdahaleler başlıkları altında belirlenmiştir.

Kapaklı geleneksel konut alanında tespit edilen ve alanın çağdaş yaşama entegrasyon problemlerinin başında, alanda yer alan geleneksel konut örneklerinin kullanım dışı kalmaları veya özgün konut kullanım özelliklerini kaybetmeleri olduğu düşünülmektedir. Alanda yer alan yapıların özgün işlev konuttur. Ancak konut kullanımı çeşitli dönemlerde, barınma ihtiyaçlarının ötesinde kullanıcısının başlıca gelir kaynakları olan zeytincilik ve ipek böcekçiliği için üretim, kurutma veya depolama işlevleriyle değerlendirilmiştir. Bölgenin ülkemizde en gözde zeytin üretiminin yapıldığı coğrafya üzerinde yer alması, alanda yer alan geleneksel konutların alanın bu potansiyelinden yararlanarak kullanılması gerektiğini düşündürmektedir. Bu doğrultuda çalışma alanı içerisinde, Gemlik-Armutlu otoyolu üzerinde bölgede üretilen yerel ürünlerin satıldığı satış reyonlarının oluşturularak, konut kullanıcılarının üretime teşvik edilerek işsizlik ve yoksulluk problemlerine olumlu katkı sağlanabilecektir. Ayrıca konutların zemin katlarında yer alan işlik bölümleri sebebiyle tercih edilebilirliği arttırılacaktır.

Konutların tescillerinin yapılması, tescilli konut çevrelerindeki yeni yapılaşmalarda Koruma Kurulu onayının aranması sebebiyle, dokuya uygun olmayan yeni yapılaşmaların önüne geçilerek ve konut alanının tarihsel karakteri korunacaktır. Konut alanının tarihsel karakterini bozan tabela, anten, elektrik hattı ve telefon hatları toprak altına alınarak gizlenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte alanda kanalizasyon bulunmamaktadır. Alana kanalizasyon hattı eklenmelidir. Konut alanının tarihsel karakterini bozan diğer bir unsur ise çağdaş malzemelerle yenilenmiş zemin kaplamalarıdır. Bu doğrultuda yenilenen zemin kaplamaları sökülerek, özgün moloz taş kaplamayla yenilenmesi gerekmektedir. Konut alanına yönelik imar planları oluşturulmamıştır. Planlamaya yönelik bu eksiklikler tamamlanarak içerisinde sosyal

donatı alanlarının da örgütlendiği imar planlarının oluşturulması ve uygulanması gerektiği düşünülmektedir.

Öte yandan, alanda tespit edilen koruma sorunlarına yönelik müdahale kararları bunlarla sınırlı değildir. Mülkiyet, onarım giderleri, değer tespiti gibi farklı konuları içeren bu sorunlar ve çözüm önerileri şöyledir;

- Kültür mirası durumundaki bu eserlerin çoklu mülkiyet durumunda olanların çözülmesi için uzlaşma zemini hazırlanması, komisyonlarca mülk sahipleri ile bir araya gelinerek tek hissedara indirgenmesi için teşvik çalışmaları yapılmalıdır.
- Düşük ve orta gelire sahip olan kullanıcılara konutlarının bakımı ve tadilatı için kullanmak üzere düşük faizli kredi imkanlarından yararlandırılması ve böylelikle bu yapıların konut kullanımının sürdürülmesi teşvik edilmelidir.
- Yapı özelinde gerekli tarihsel araştırmalar yapılarak, özgün durumlarının tespiti ve restitüsyon projelerinin hazırlanması, koruma müdahale kararlarının üretilerek restorasyon projelerinin üretilmesi gereklidir. Bu süreçte yerel yönetimin mülk sahiplerine proje ve danışmanlık hizmeti vermesi mümkündür.
- Konut kullanıcılarına konut kullanımları, yasal sınırları ve hakları ile ilgili genel bilgilendirme yapılarak koruma bilinci kazanmalarına yardımcı olunması gerekmektedir.

Konut ölçeğinde uygulanması önerilen müdahaleler ise mekansal ve yapısal müdahaleler olmak üzere iki grupta değerlendirilmektedir. Ancak uygulamanın aciliyet durumu düşünülerek ve geri dönüşü olmayan sonuçların önüne geçilebilmesi için öncelikli olarak;

- Konutlara acil olarak bozulmaları engelleyici veya yavaşlatıcı uygulamalarının yapılması,
- Yapısal olarak kötü durumda olduğu belirlenen yapıların etrafında olası yıkılma tehlikesine karşı gerekli önlemlerin aldırılması,

- Belli bir yaşam kültürünün yansıması olan ve kendine has özellikler taşıyan Kapaklı konutlarının tescil işlemleri yaptırılarak kültür envanterleri özellikleri kazandırılmaları,
- Eserlere ait olası bir yıkım ve yok olma durumundan önce, mevcut durum arşivlemelerinin ve rölöve projelerinin hazırlanması,

gerektiği düşünülmektedir.

Kapaklı geleneksel konutlarında, yapıldıkları dönem sonrasında değişen yaşam kültürüne ve ihtiyaca bağlı olarak konuta eklenmiş yeni mekanlar ve özgün kullanımda yer almasına karşın bugün kullanım özelliklerini kaybetmiş mekanlar bir arada görülmektedir. Bu durum konutlarda niteliksiz müdahalelere ve özgün mekansal kurgunun değişmesine sebep olmuştur. İncelenen konutlarda tespit edilen mekansal sorunların giderilmesi için;

- Konutları niteliksiz müdahalelerden arındırarak ve yapıların geleneksel değerlerini koruyarak özgün mekan kurgularına kavuşturmak,
- Konutların birinci ve ikinci katlarında yer alan ve özgün kütleyle eklemlenen farklı bir kütlede yer alan, boyutları ve yapım sistemleri değiştirilerek yenilenmiş ıslak hacim mekanlarının kaldırılarak, ıslak hacim ihtiyacının özgün kütle bütününde yenilenmeleri,
- Hayat mekanı içerisinde, mutfak ve ıslak hacim gibi yeni nesil mekan ihtiyaçları ile eski mekansal kurguda yer alan zeytin depoları ve ışık kullanım alanlarının bir arada organize edilerek revize edilip, mekanın bütüncül mekan karakterine zarar verilmeden, özgün yapım tekniği ve malzemelerinden farklılaştırılarak, geri dönüşü olan müdahalelerle çözülmesi gerekmektedir.

Alanda sıklıkla gözlenen ve simetri ekseninden ikiye ayrılarak ikili konut kullanımına dönüştürülen konutların kullanıcı ihtiyaçlarına göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda konutlar özgün kurgusuna dönüştürülerek eski mekansal özellikleri yeniden kazandırılması veya gerçekleştirilecek düzenlemeler ile ikili kullanımın sürdürülmesi önerilmektedir. İkili kullanımın sürdürüleceği

örneklerde, işlevsel ve mekansal gereklilik doğrultusunda bir takım eklerin yapılabileceği, ancak bu eklerin özgün yapı elemanlarıyla benzer sistem ve malzeme ile üretilmesi, dönem eki olduğunun açık şekilde algılatılması gereklidir. Konutların ikili kullanımının sağlanmasında bir diğer seçenek, katlar arası yatay eksen de bölünme yöntemidir. Öte yandan, yapı zemin katlarının cephe açıklıklarının yaşam kalitesi için yetersiz oluşu ve her bir katın konut kullanımına yeterli mekan sunmaması sebepleriyle düşey yönlü eksen ayrımının Kapaklı geleneksel konutları özelinde daha uygun bir çözüm sunduğu düşünülmektedir.

Konutlarda tespit edilen yapısal sorunların strüktürel bozulmalar, yapı malzeme ve elemanlarında yenilemeler olduğu görülmektedir. Konut kullanıcıları tarafından yapılan müdahale ve yenilemeler bir yandan yapıların özgün algısına zarar vermekte, öte yandan sistem ve malzeme bozulmalarını hızlandırmaktadır. Alan çalışmalarında tespit edilen temel yapısal sorunlar ve bu sorunların giderilmesi için gereken müdahaleler şöyledir:

- Konutların ahşap konstrüksiyonlarında yaşanan bozulmaların çatının deformasyonu sonucu neme bağlı olarak geliştiği görülmektedir. Konutların büyük bir kısmında yenilenen muhdes çatı kaplamalarının özgün çatı kaplaması olan oluklu kiremitle yenilenmesi, çatı kiremit altı kaplamaları üzerine ısı ve su izolasyonu sağlayan yalıtım elemanlarının eklenmesi, çatı konstrüksiyonunda kullanılan ahşapların kontrollerinin yapılarak gerekli durumda özgün ebat ve formlarda çam kereste malzeme ile yenilenmesi, çatı ahşaplarında oluşabilecek haşerelenme ve kurtlanmalara karşı emprenye işlemlerinin uygulanarak ahşap koruyucu ve tecrit malzemelerinin sürülmesi gereklidir.
- Yapıların iç ve dış sıvalarından analiz için numune alınmasının ardından sıvalı yüzeylerin raspalarının yapılarak duvar konstrüksiyonun ortaya çıkarılması, ahşap konstrüksiyon veya duvar örgülerinde oluşmuş malzeme kaybı, çürüme veya çatlak durumlarının tespit edilmesi ve tespit edilen bozulmaya uygun müdahale yöntemlerinin belirlenmesi gereklidir.

Müdahalenin belirlenmesinin ardından güçlendirme uygulanmalı, son olarak da özgün sıvanın analizleri sonucu bileşenleri belirlenen sıva yenilenmelidir.

- Yapıların cephe açıklıklarının niteliksiz malzemelerle doldurularak kapatıldığı örneklerde özgün açıklıklar yeniden oluşturulmalı, çağdaş sistem ve malzemelerle değiştirilen pencere ve kapı elemanları özgün sistem, form ve boyutlarda ahşap doğramalı malzemelerle yenilenmelidir.
- Zemin kat döşemelerinin su ve ısı yalıtımları yapılarak, hijyen açısından daha kolay temizlenebilen çağdaş malzeme ile kaplanmalıdır.
- Böceklenme, nem ya da başka nedenlerle zarar görmüş tüm ahşap elemanların üzerindeki yağlı boya katman temizlenmeli, ardından gerekli onarımlar yapılmalı, eksik bölümler çürütme yöntemi ile tamamlanmalı ve bu elemanlara su bazlı koruyucu uygulanmalıdır. Büyük bölümü deforme olmuş ve onarılamayacak durumda olanlar aynı cins, ebat ve formda malzeme ile yenilenmeli, yenilenen elemanlara emprenye işlemi uygulanmalıdır.
- Konutların iç ve dış duvarlarında açıkta olan elektrik kablosu, yağmur iniş borusu, klima dış ünitesi, sıhhi tesisat elemanları gibi niteliksiz elemanlar sökülmeli, ihtiyaç duyulması halinde üretilen detaylarla bir araya toplanarak görsel kirlilik yaratması engellenmelidir.

Geleneksel konutların korunarak geleceğe taşınması sadece bölgesel ya da ulusal değil, tüm insanlığın ortak değerleri sayılan evrensel kültür mirasımızın devamlılığını sağlamak açısından büyük bir önem teşkil etmektedir. Kapaklı' nın geleneksel kimliğini tekrar kazanabilmesi, sahip olduğu geleneksel konutların güncel yaşamla bütünleşebilmesi için yeniden kullanılması, bunun için de konutların sahiplenilmesi gerekmektedir. Bu sebeple konutlarda sağlıklaştırma ve yenileme müdahalelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Konutların fiziksel ve kültürel varlıklarını sürdürebilmeleri için gerekli koruma kararlarının alınması, koruma uygulamalarının gerçekleştirilmesi ve geleneksel konutların çağdaş yaşam koşullarına uyumunun sağlanarak konfor koşullarının geliştirilmesi gereklidir. Geleneksel konutlar, kentsel yaşam kalitesi arttırılarak, günümüz kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda, mekansal ve yapısal sağlıklaştırmaları yapılarak korunmalı ve yaşatılmalıdır.

KAYNAKLAR

Ahunbay, Z. (2004). *Tarihi çevre koruma ve restorasyon*. İstanbul:Yem Yayınları

Akyol, A.(2003). *Atatürk'ün Kenti Yalova*. Yalova

Alioğlu, E. F.(2000). *Mardin şehir dokusu ve evler*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları

Armutlu Kaymakamlığı (2011). *Armutlu ilçe merkezi ve köy nüfusu*, 11 Nisan 2011.
<http://www.armutlu.gov.tr/>

Bildiş, A. (2006). *Kentsel koruma bağlamında eski kentlerin gelişmesine yönelik bir araştırma; Tokat-Zile örneğinde irdelemeler*, Yüksek Lisans Tezi: Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul

Çatalpınar, D. (1993). *Şehirselleşimlerde tarihi çevre sorunları ve Süleymaniye bölgesi örneği*, Yüksek Lisans Tezi: İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul

Çelikyay, S. H., Dönmez S., Aydın P., Çetinkale S. G. ve Koçan N. (2007). A Framework on Urban Design Strategies for Sustainability of Cultural and Historical in Urban Landscape. *Proceeding of the 5th WSAS International Conference On Environmental Science, Ecosystems and Development (EED'07)*, Puerto De La Cruz, Tenerife, Canary Island, Spain, 245-249.

Çiftçi, A. (2012). *Kırsal yerleşim düzeyini etkileyen faktörler: Trabzon İli örneği*, Yüksek Lisans Tezi: Karadeniz Teknik Üniversitesi

Davulcu, M. (2007). *Bartın Halk Mimarisi*, 6 Ocak 2011. [http://www.karalahana.com / makaleler/folklor/ bartin.htm](http://www.karalahana.com/makaleler/folklor/bartin.htm)

Doratlı, N. (2000). *A model for conservation and revitalization of historic urban quarters in Northern Cyprus*, Doktora Tezi: Doğu Akdeniz Üniversitesi

- Deniz, Ö. Ş., Gür, N. V. ve Ekinci, S., (2012). Kagir yığma dış duvar tasarım etmenleri, *6.Ulusal Çatı & Cephe Sempozyumu*, Uludağ Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
- Eldem, S. H. (1987). *Türk Evi Osmanlı Dönemi*, İstanbul: Türkiye Anıt ve Çevre Değerlerini Koruma Vakfı
- Günay, R. (2003). *Safranbolu Evleri*, İstanbul: Yapı Yayın
- Gültekin, N. T. (2010). *19.yy'da Anadolu kenti ve konut dokusu Ayaş ve Beypazarı*, Nobel Akademik Yayıncılık
- Gündeğin,N.(2007). Geleneksel Konut Dokusunda Kullanım Sürecinin Değerlendirilmesi-Beypazarı Örneği, *Gazi Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 22 (3), 10-15
- Hasol, D. (1995). *Ansiklopedik mimarlık sözlüğü*, İstanbul:Yem Yayınevi
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kudeb (2009). *Geleneksel Ahşap Yapı Uygulamaları*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kudeb Yayınları
- Keleş, R. (2008). *Kentleşme politikası*, Ankara: İmge Kitabevi
- Kültür ve Turizm Envanteri, (2010). *Yalova: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü*
- Kuban, D. (2000). *Tarihi çevre korumanın mimarlık boyutu*. İstanbul:Yem Yayınları
- Özcan, Z. ve Güldekin, N. (2005). *Geleneksel konut ve dokusunda kullanılabilirlik ölçütlerinin belirlenmesi -Talas, İncesu örnekleri*, Ankara: Min-pa Matbaası

Saatçi, S. ve Uluergin, B. (2009) , *Osmaneli ve geleneksel evleri*, İstanbul: Kerkük Vakfı

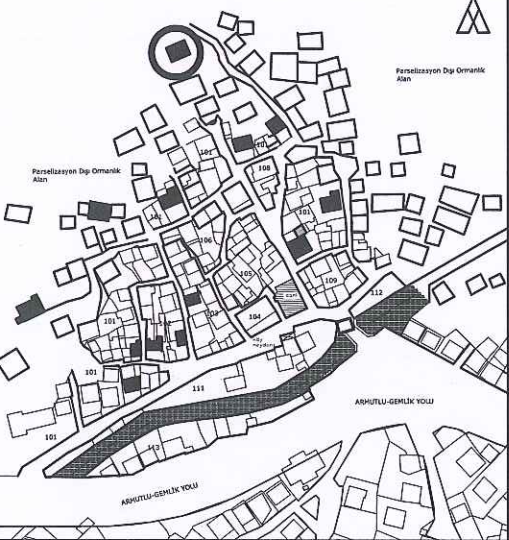
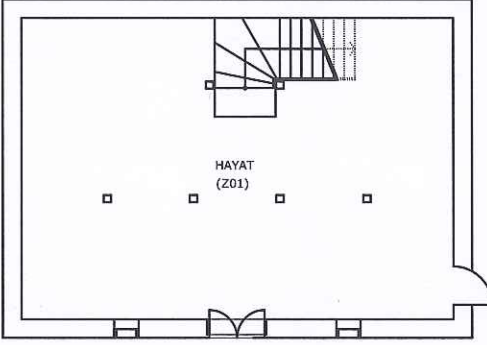
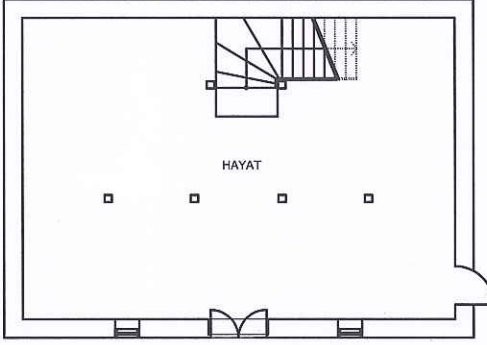
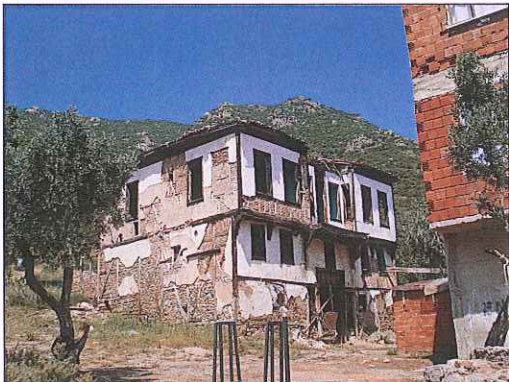
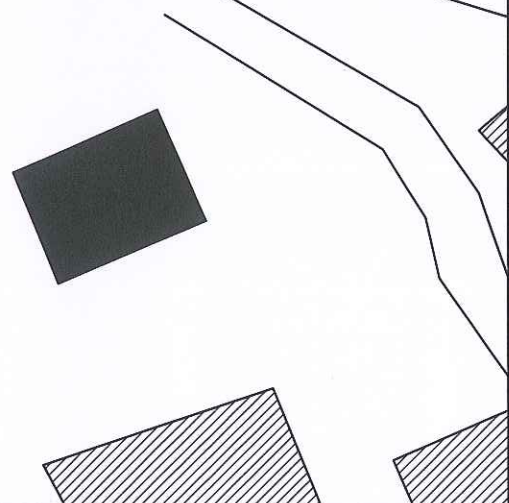
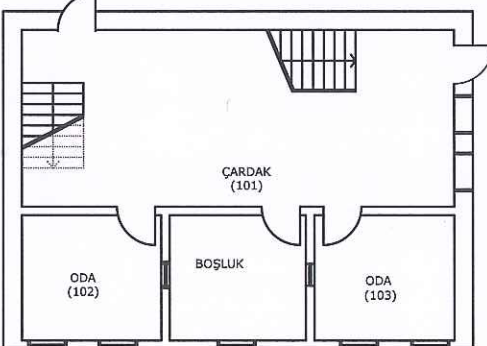
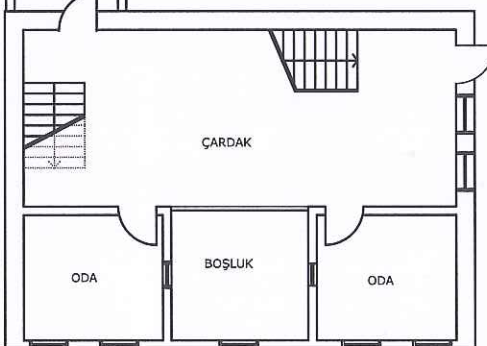
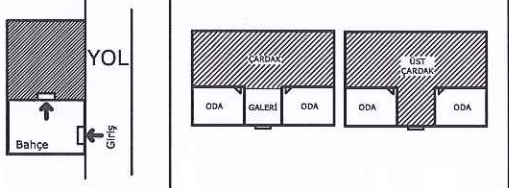
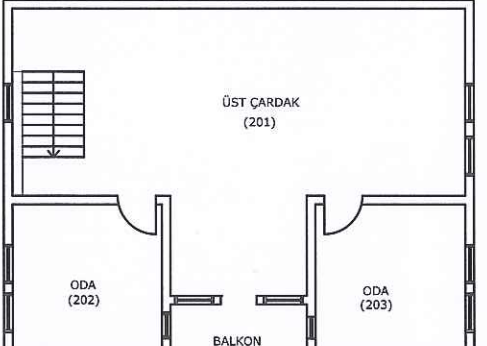
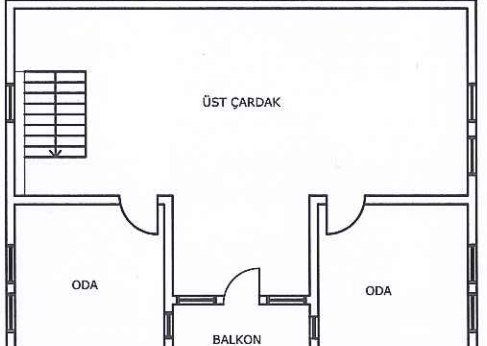
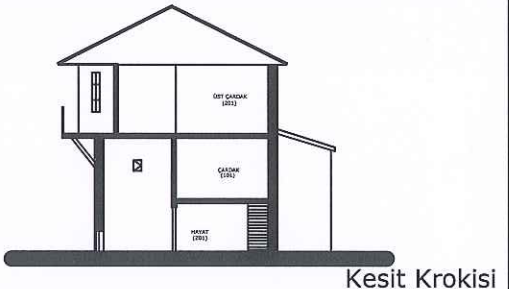
Tekeli, İ. (1988) , Kentleşmeye kapital birikim süreçleri açısından bakmanın sağladığı açıklama olanakları, *Defter Dergisi* 5, İstanbul

Tuncer, M. (2004). *Türkiye 'de tarihsel ve kültürel çevreleri koruma olgusu*, 12 Nisan 2011, <http://www.kentli.org/>

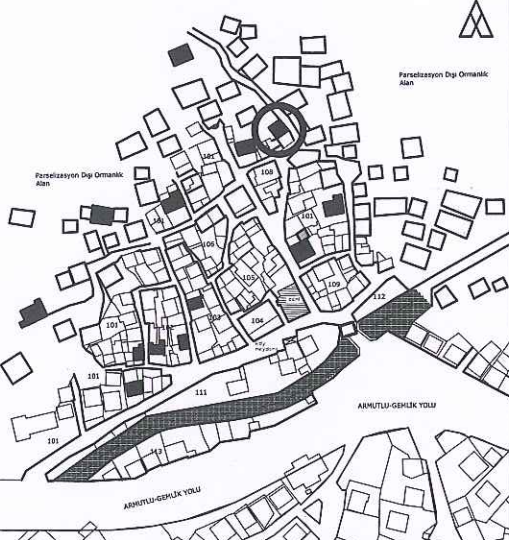
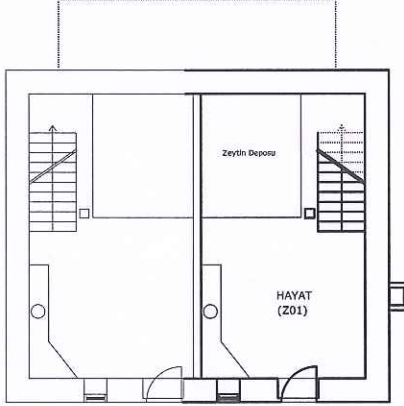
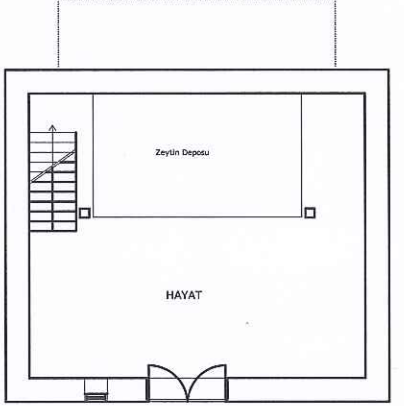
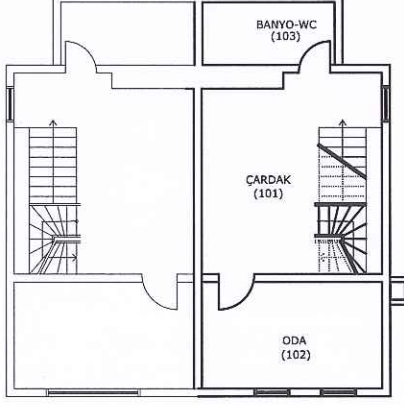
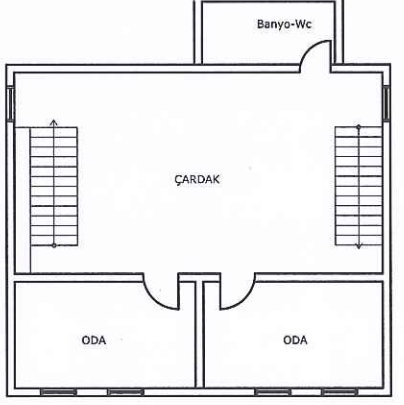
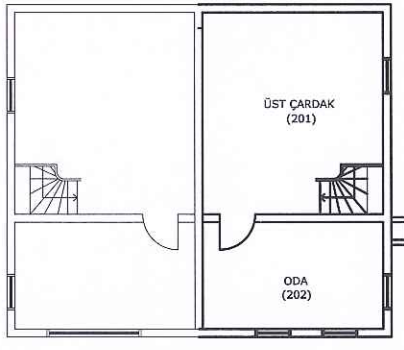
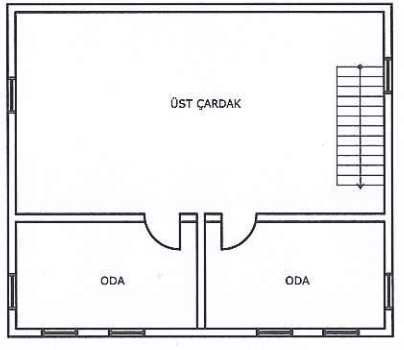
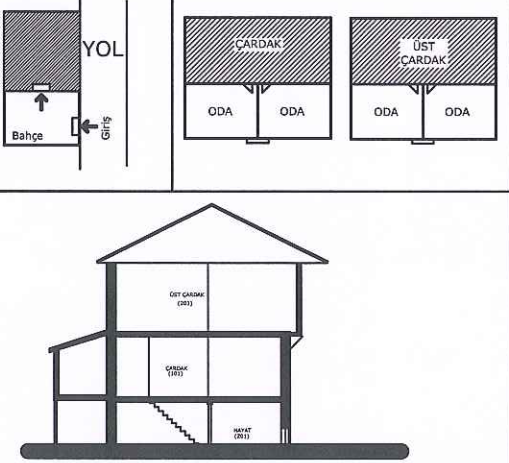
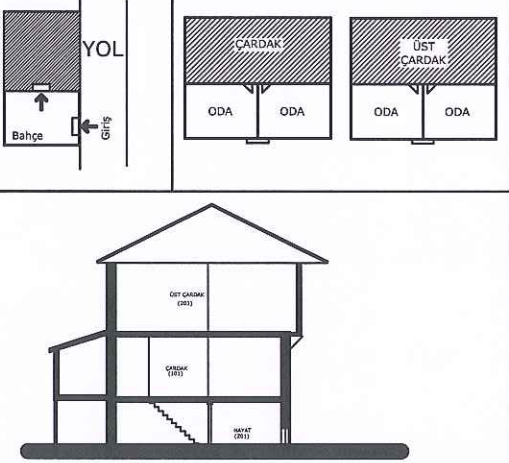
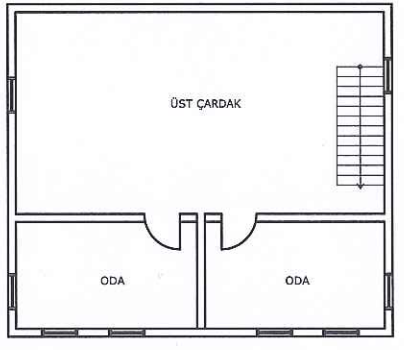
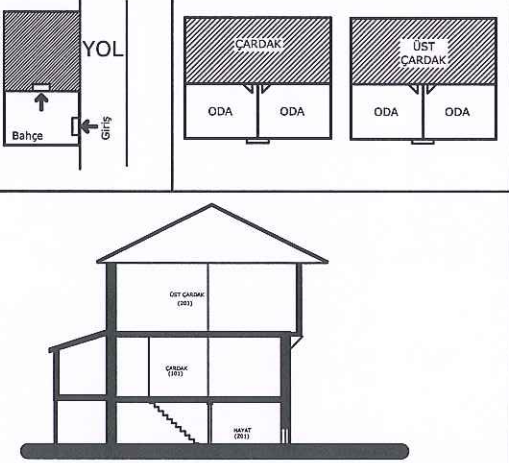
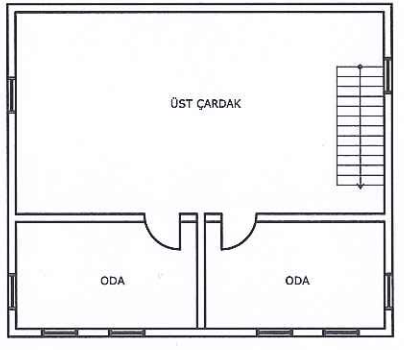
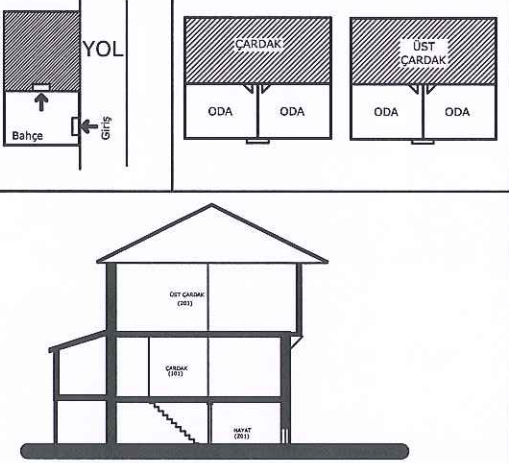
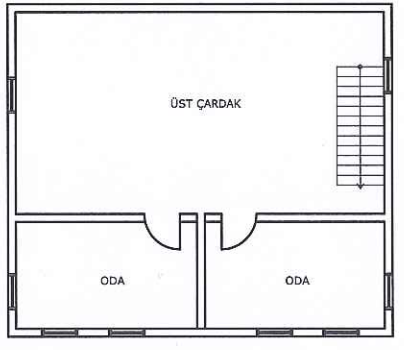
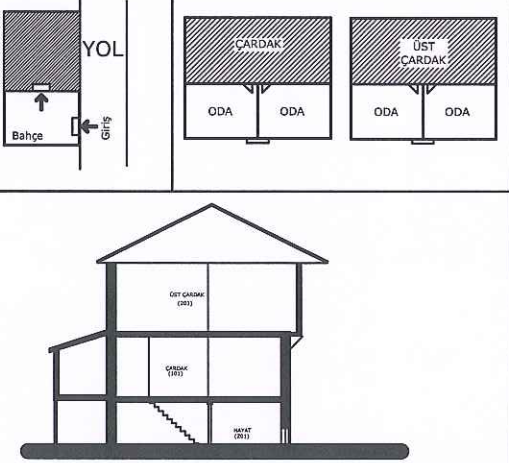
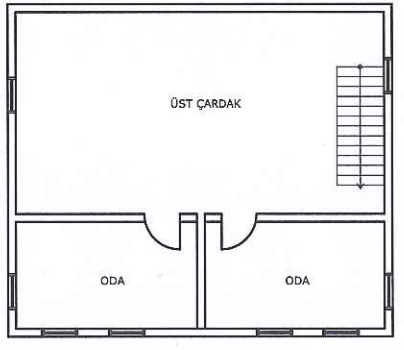
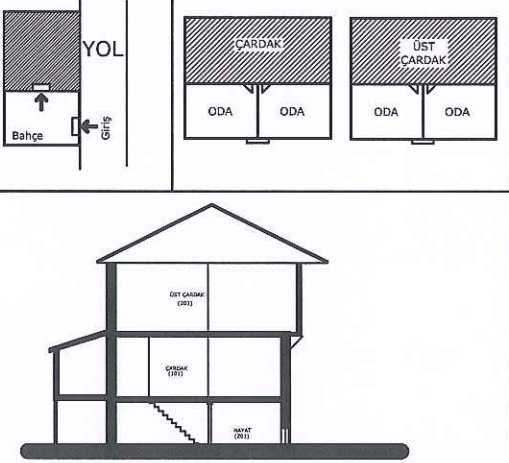
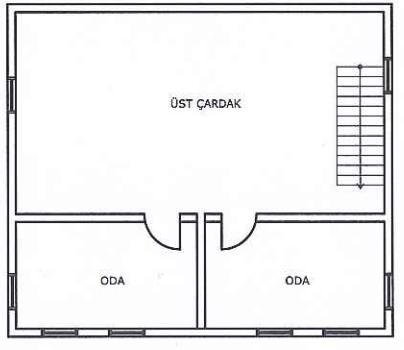
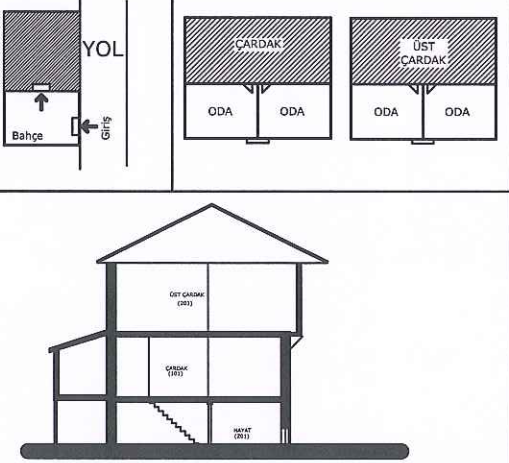
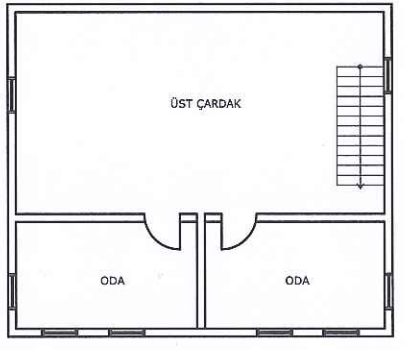
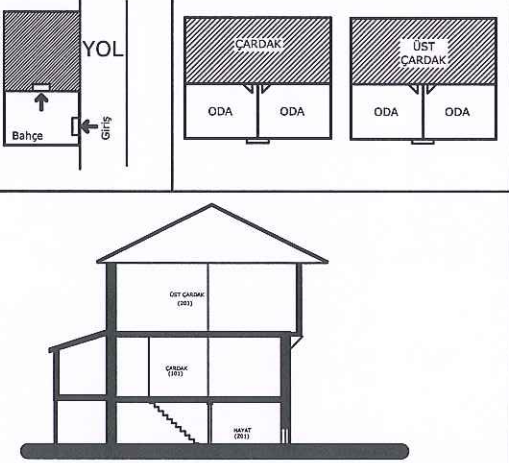
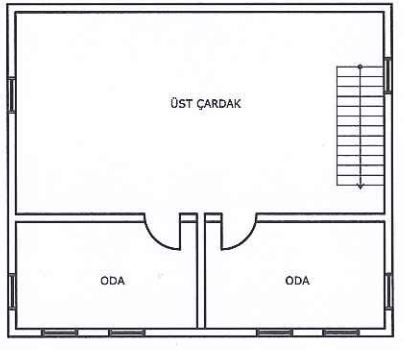
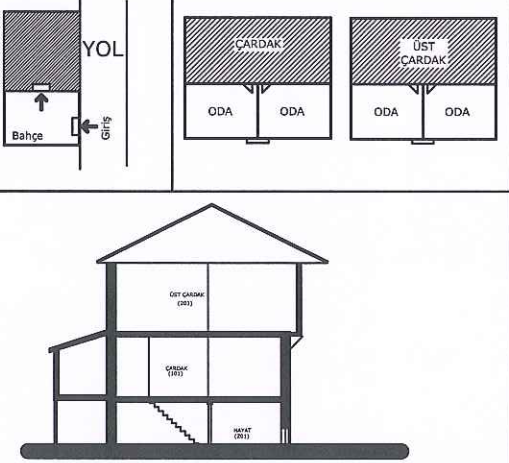
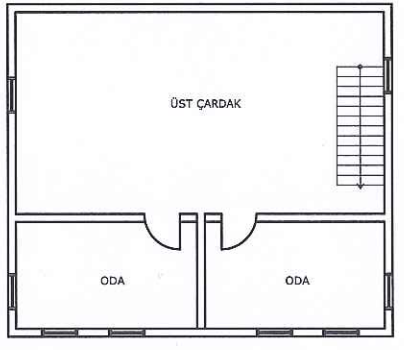
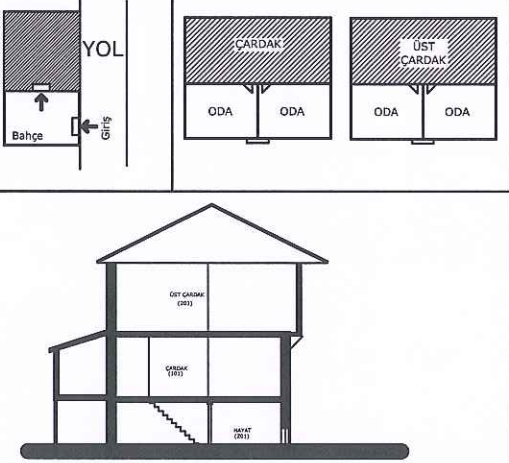
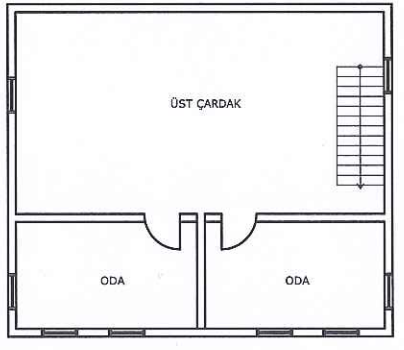
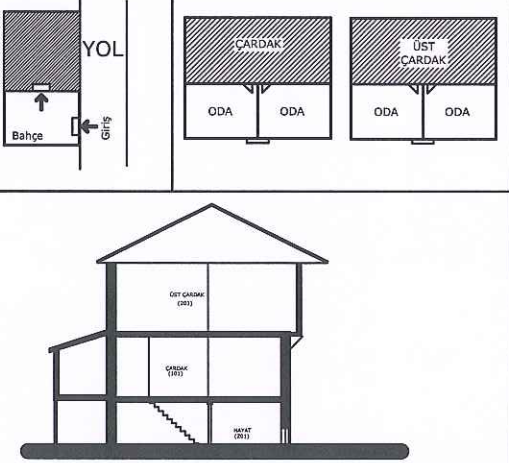
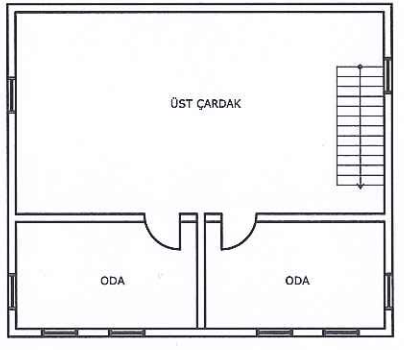
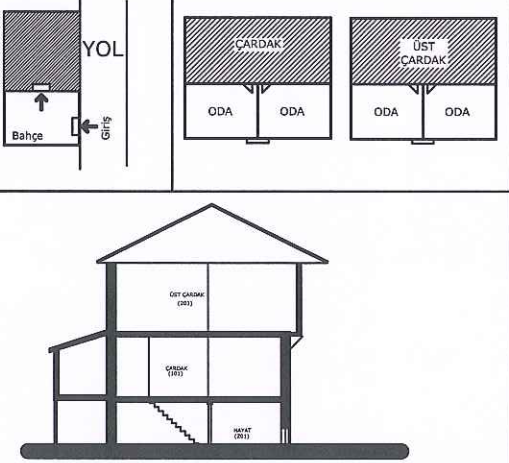
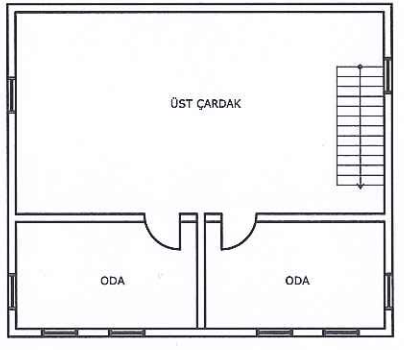
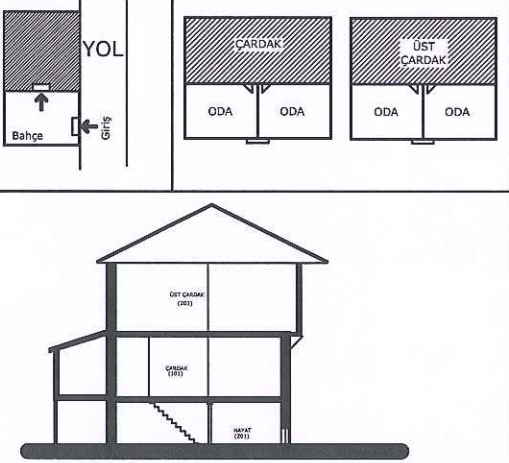
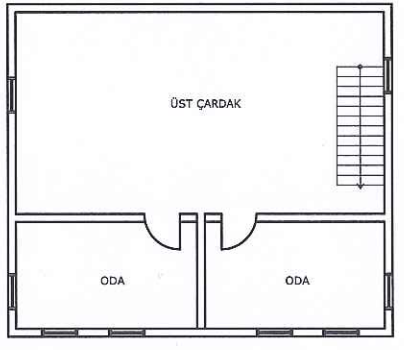
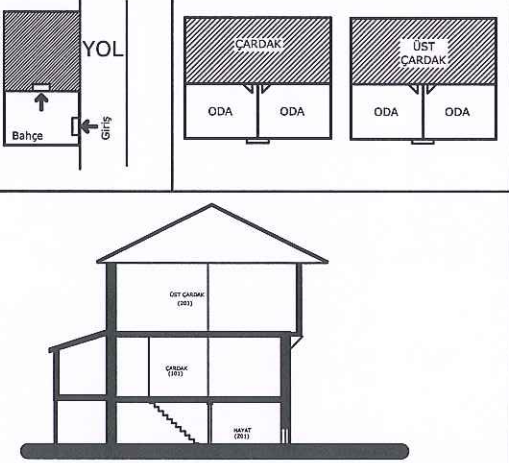
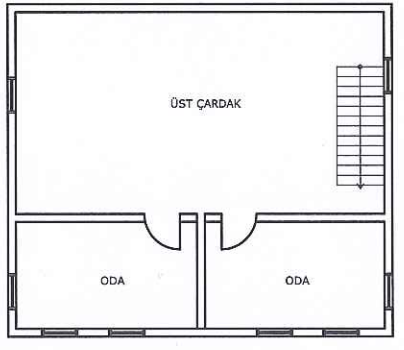
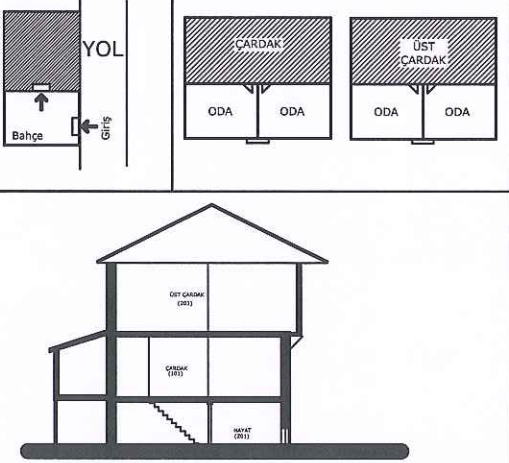
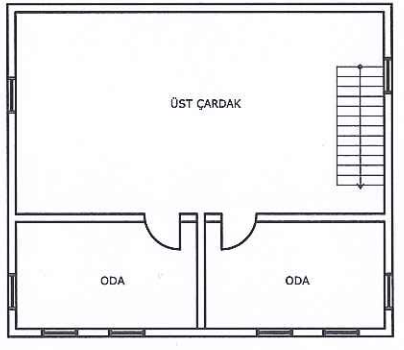
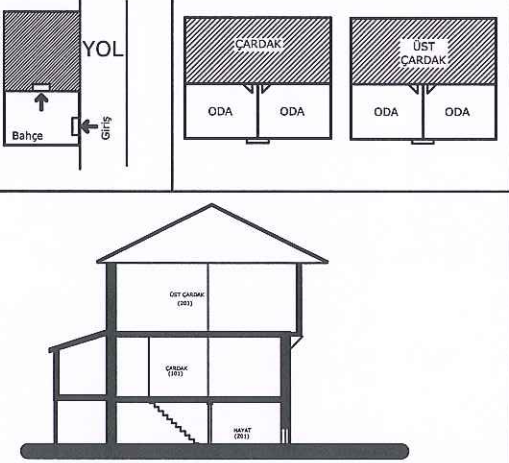
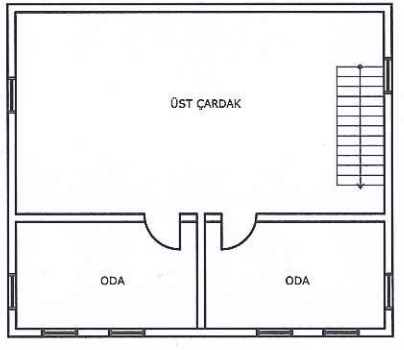
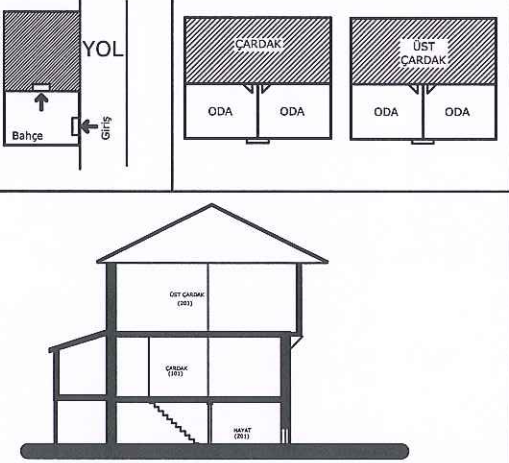
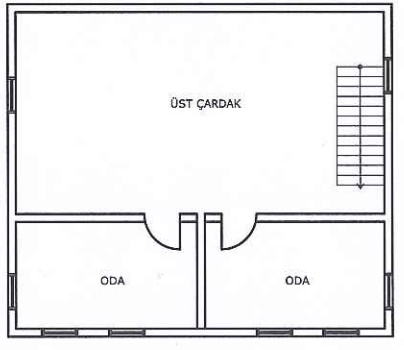
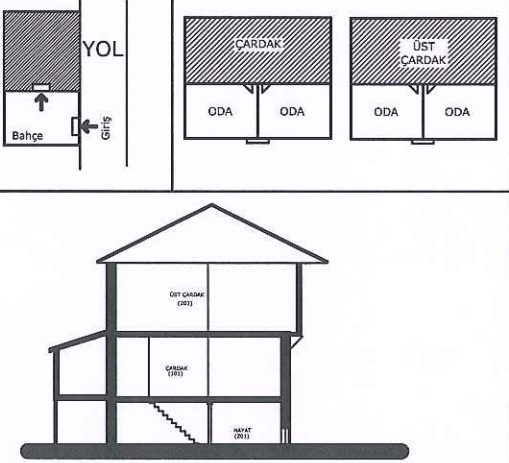
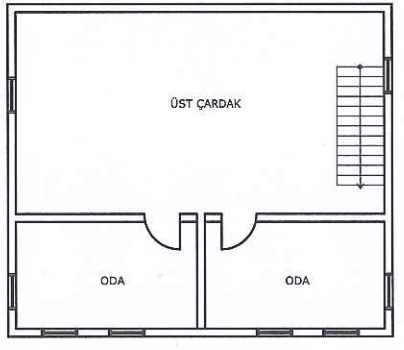
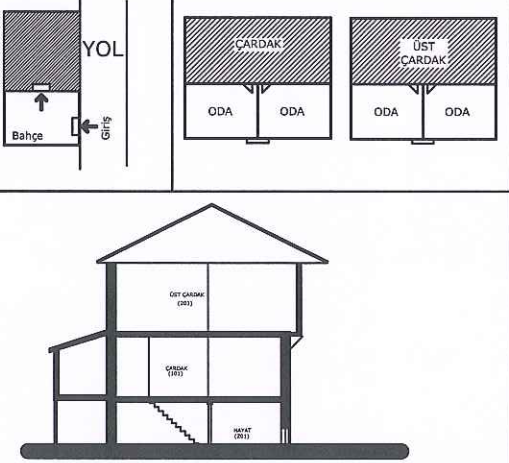
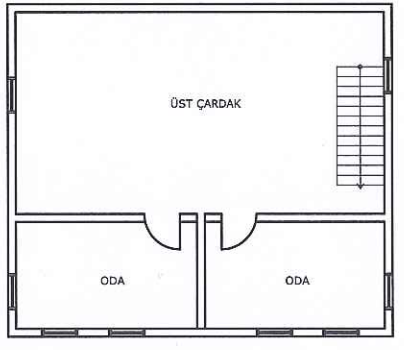
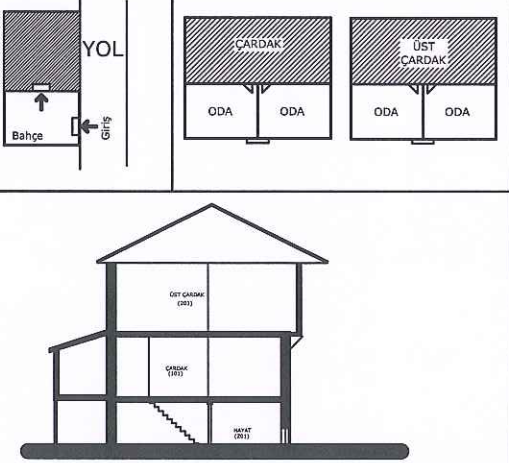
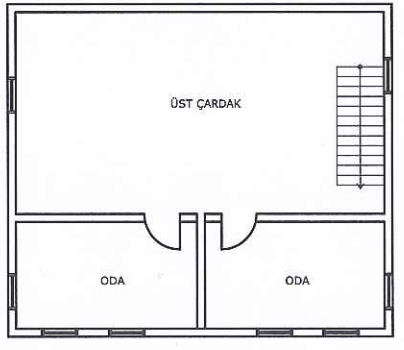
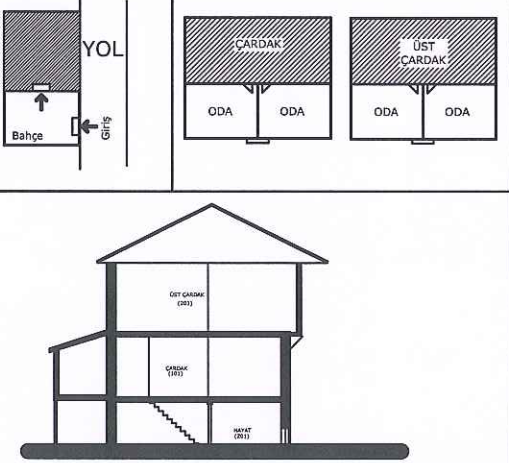
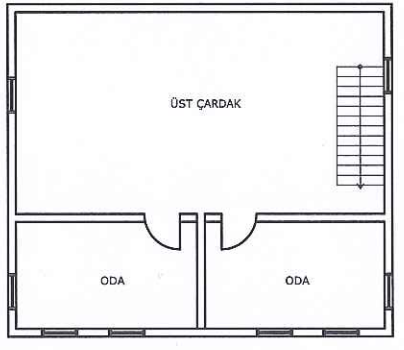
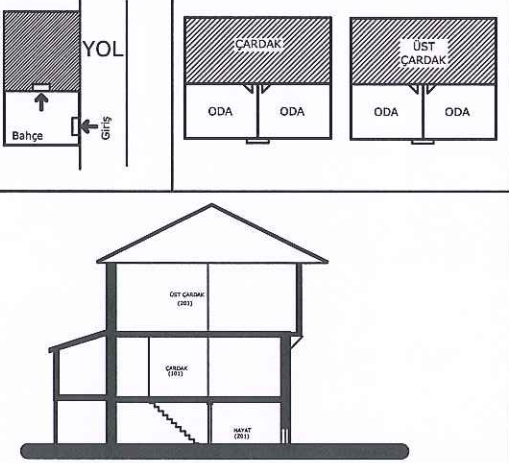
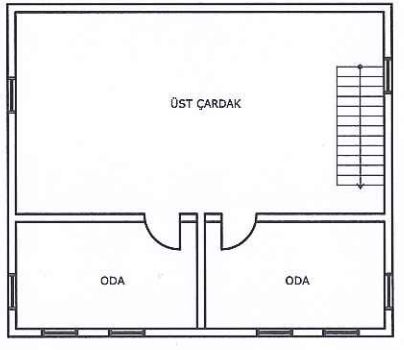
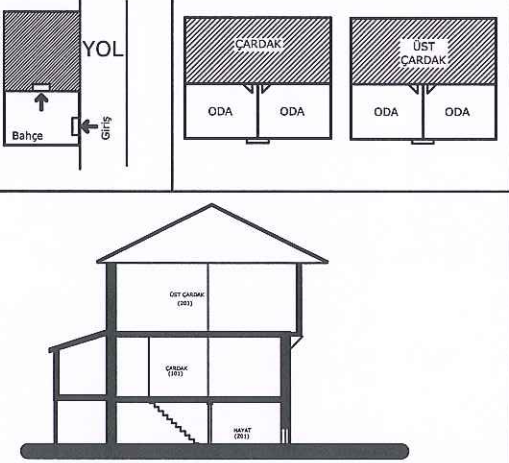
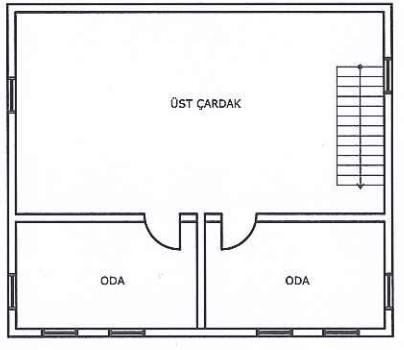
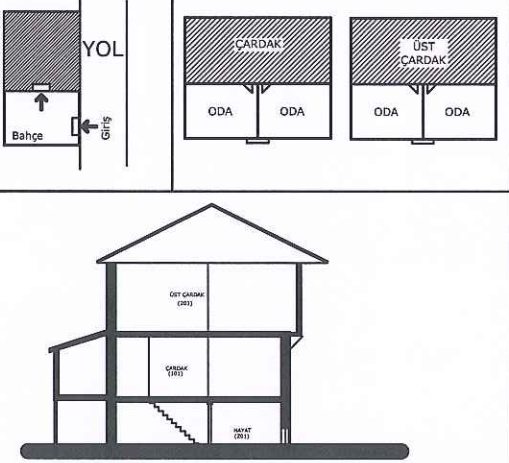
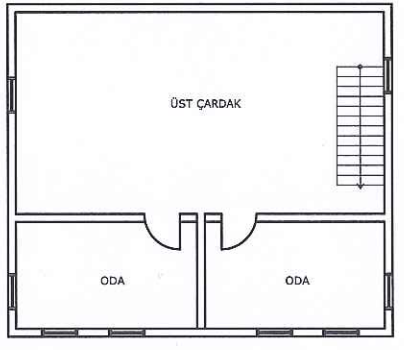
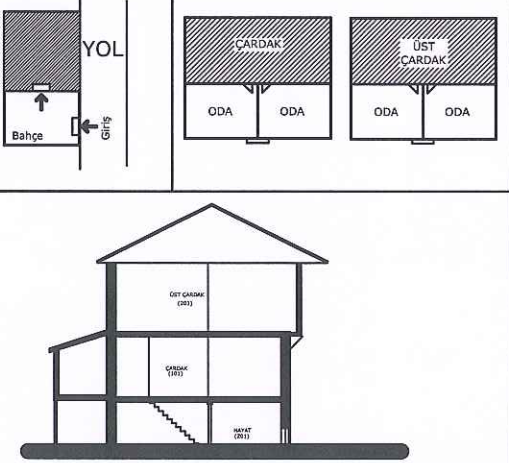
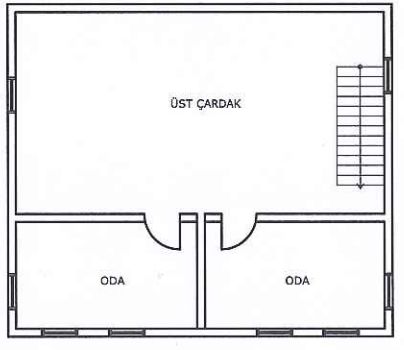
Turan, G. (2009), *Yeni işlev verilen geleneksel Urfa evlerinde koruma sorunları*, Yüksek Lisans Tezi: Dicle Üniversitesi, Diyarbakır

EKLER

Tablo Ek1 , K-13 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-13	VAZİYET PLANI	MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ		 Zemin Kat Plan Krokisi	 Zemin Kat Plan Krokisi	
İLİ: Yalova İLÇESİ: Armutlu ADA: Parselizasyon Dışı PAFTA: - PARSEL: Parselizasyon Dışı ADRESİ: Kapaklı Köyü				
TESCİL DURUMU: Tescili Yok YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği	VAZİYET PLANI (Detay) 	 1. Kat Plan Krokisi	 1. Kat Plan Krokisi	
İŞLEV : Özgün : Konut Günümüz : Kullanım Dışı				
KAT ADEDİ: Zemin + 2		 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
YAPIM SİSTEMİ:				
KORUMA DURUMU: Yüksek Hasarlı				
TESİSAT BİLGİLERİ				
Su Tesisatı: Yok				
Elektrik Tesisatı: Yok				
Kanalizasyon: Yok				
Isıtma: Yok				
Telefon Hattı: Yok				
Hazırlayan : Burak KAYNAK				
Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT				
Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014				

Tablo Ek1 , K-12 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-12	VAZİYET PLANI	MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR				
YAPI BİLGİLERİ								
İLİ: Yalova								
İLÇESİ: Armutlu								
ADA: Parselizasyon Dışı								
PAFTA: -								
PARSEL: Parselizasyon Dışı								
ADRESİ: Kapaklı Köyü								
TESCİL DURUMU: Tescili Yok								
YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği								
MÜLK SAHİBİ: Cemal KARTAL								
MÜLK KULLANICISI: Cemal KARTAL								
İŞLEV : Özgün : Konut								
Günümüz : Konut								
KAT ADEDİ: Zemin + 2								
YAPIM SİSTEMİ:								
Z. Kat: Yığma sistemli moloz taş duvar								
1. Kat: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu üzeri								
2. Kat: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu								
KORUMA DURUMU: Orta Hasarlı								
TESİSAT BİLGİLERİ								
Su Tesisatı: Var								
Elektrik Tesisatı: Var								
Kanalizasyon: Yok								
Isıtma: Var (Soba)								
Telefon Hattı: Var								
Hazırlayan : Burak KAYNAK								
Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT								
Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014								

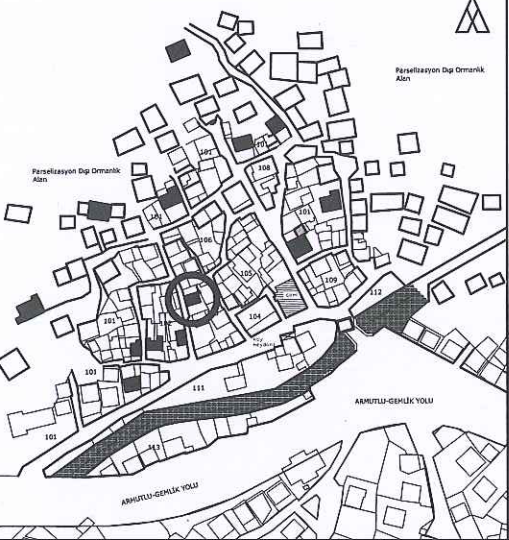
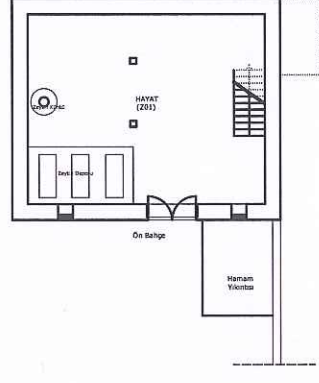
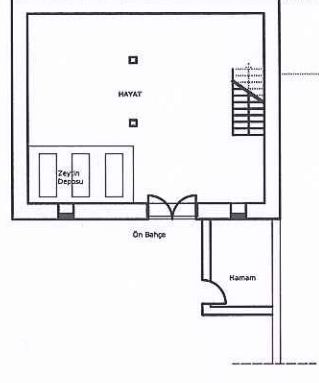
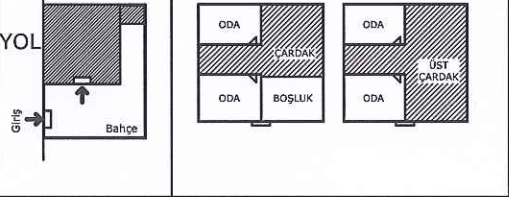
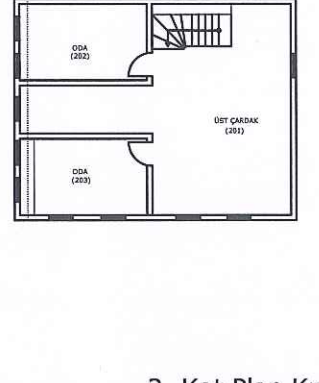
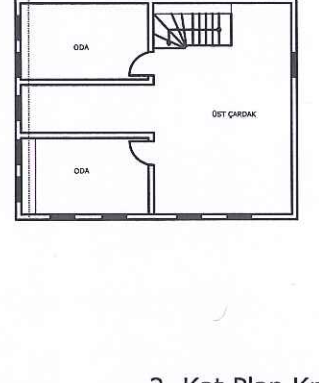
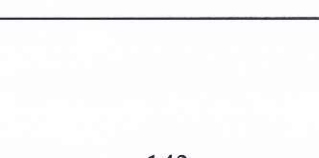
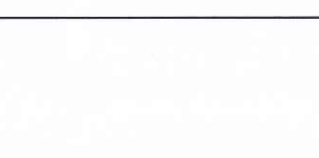
Tablo Ek1 , K-11 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-11	VAZİYET PLANI	MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ				
İl:	Yalova			
İlçesi:	Armutlu			
Ada:	Parselizasyon Dışı			
Pafta:	-			
Parsel:	Parselizasyon Dışı			
Adresi:	Kapaklı Köyü			
Tescil Durumu:	Tescili Yok			
Yapım Tarihi:	20.yy ilk çeyreği			
Mülk Sahibi:	Ahmet SERT			
Mülk Kullanıcısı:	Kullanım Dışı			
İşlev :	Özgün : Konut			
Günümüz :	Kullanım Dışı			
KAT ADEDİ:	Zemin + 1			
YAPIM SİSTEMİ:				
Z. Kat: Yığma sistemli moloz taş duvar				
1. Kat: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu				
üzeri kireç sıva				
KORUMA DURUMU: Orta Hasarlı				
TESİSAT BİLGİLERİ				
Su Tesisatı:	Var			
Elektrik Tesisatı:	Var			
Kanalizasyon:	Yok			
Isıtma:	Var (Soba)			
Telefon Hattı:	Yok			

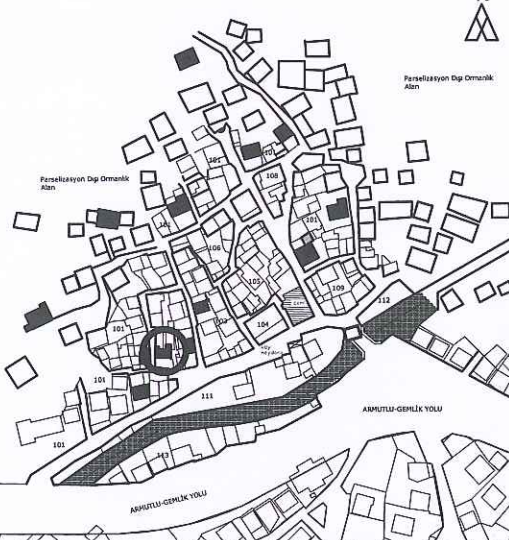
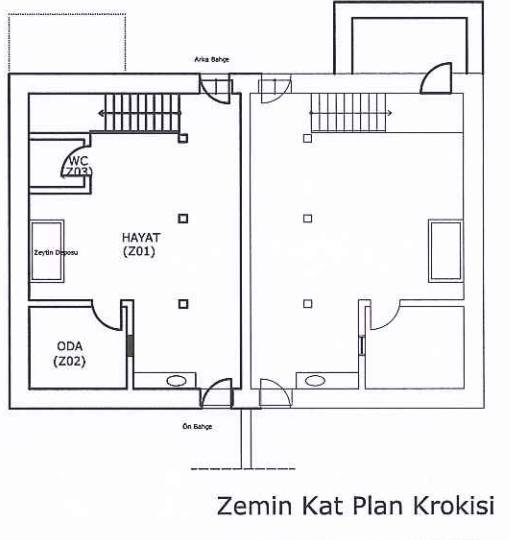
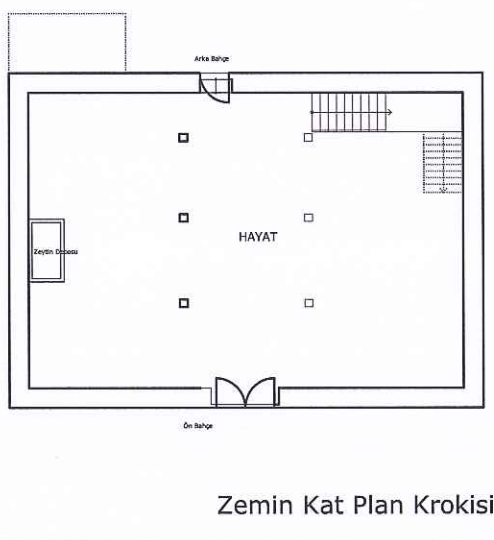
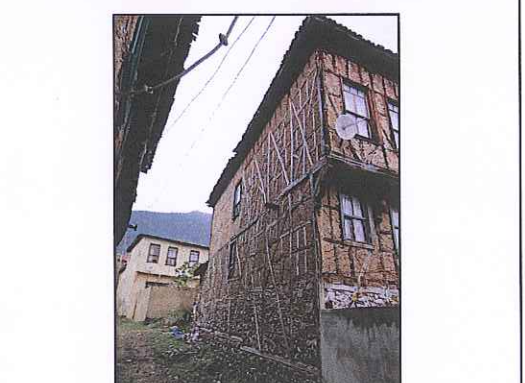
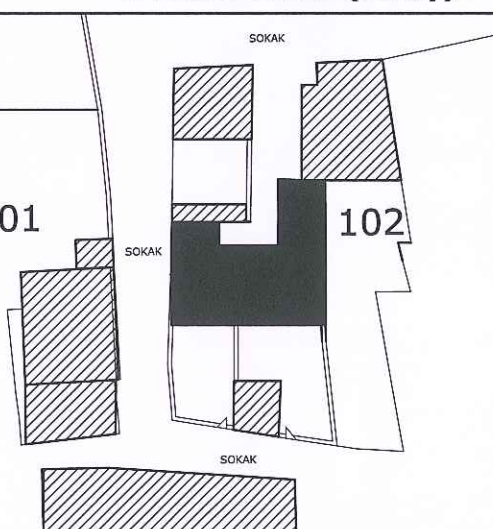
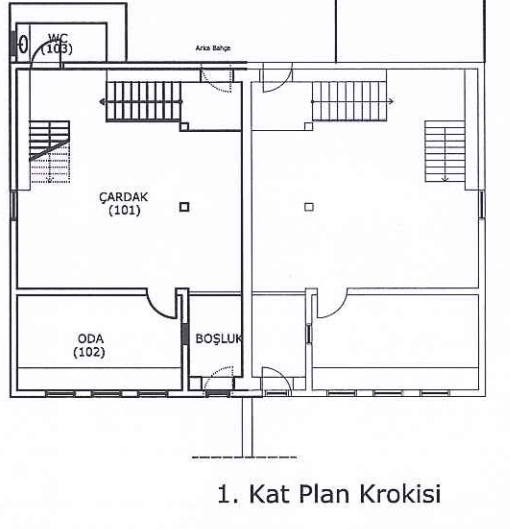
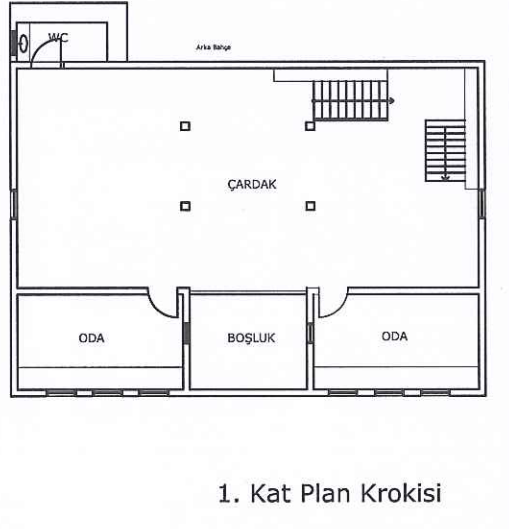
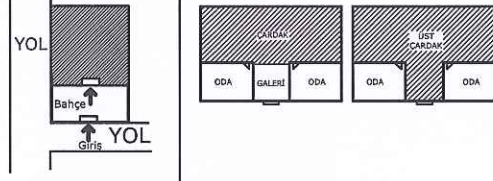
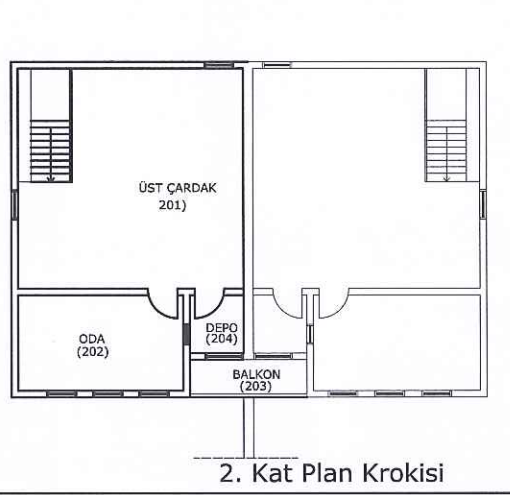
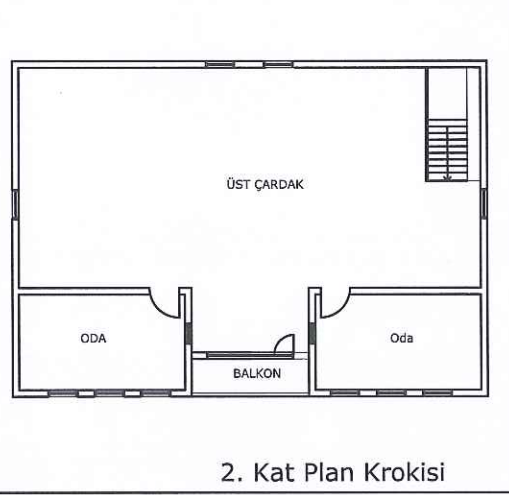
Tablo Ek1 , K-10 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-10	VAZİYET PLANI	MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ				
İLİ: Yalova İLÇESİ: Armutlu ADA: 101 PAFTA: - PARSEL: Parselizasyon Dışı ADRESİ: Kapaklı Köyü				
TESCİL DURUMU: Tescili Yok YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği				
MÜLK SAHİBİ: Halil ŞENER MÜLK KULLANICISI: Halil ŞENER				
İŞLEV : Özgün : Konut Günümüz : Konut				
KAT ADEDİ: Zemin + 2				
YAPIM SİSTEMİ: Z. Kat: Ahşap karkas arası moloz taş dolgu 1. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva 2. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva				
KORUMA DURUMU: İyi				
TESİSAT BİLGİLERİ				
Su Tesisatı: Var				
Elektrik Tesisatı: Var				
Kanalizasyon: Yok				
Isıtma: Var (Soba)				
Telefon Hattı: Var				
Hazırlayan : Burak KAYNAK Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014				

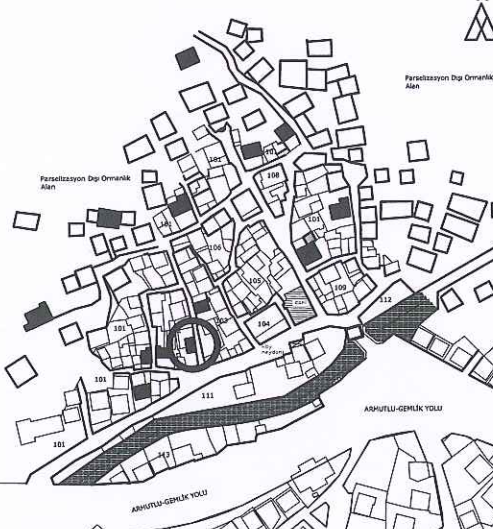
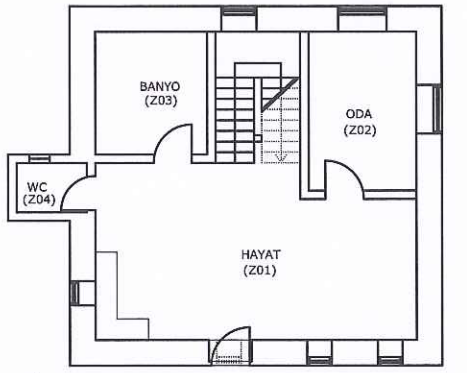
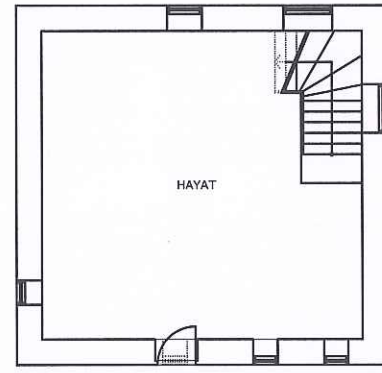
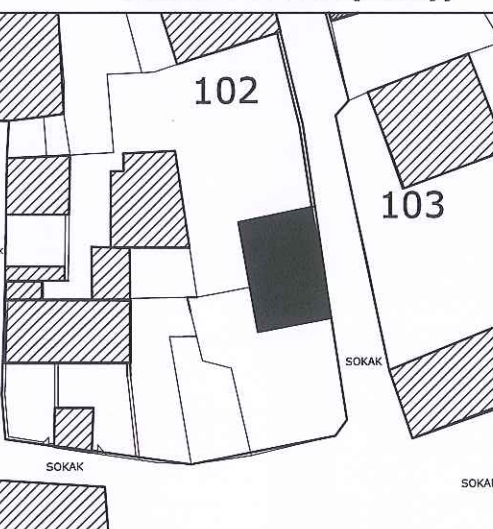
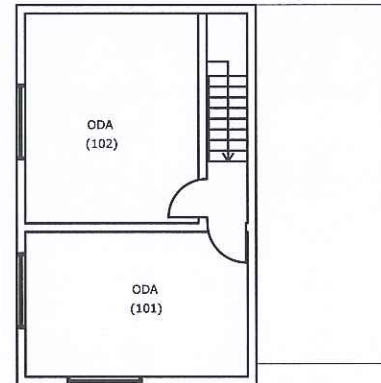
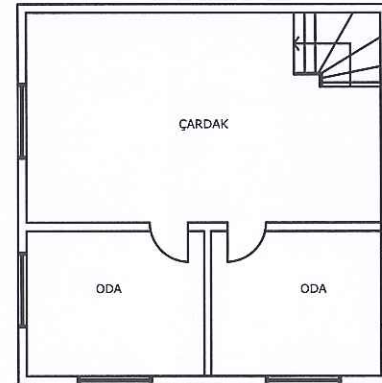
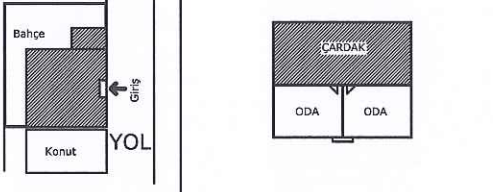
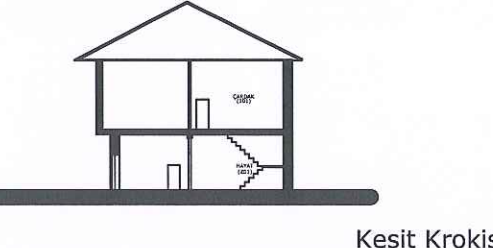
Tablo Ek1 , K-9 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-9	VAZİYET PLANI	MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ		 Zemin Kat Plan Krokisi	 Zemin Kat Plan Krokisi	
İLİ: Yalova İLÇESİ: Armutlu ADA: 103 PAFTA: - PARSEL: 5 ADRESİ: Kapaklı Köyü TESCİL DURUMU: Tescili Yok YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği				
MÜLK SAHİBİ: Halit ÜLKÜ MÜLK KULLANICISI: Kullanım Dışı		 1. Kat Plan Krokisi	 1. Kat Plan Krokisi	
İŞLEV : Özgün : Konut Günümüz : Kullanım Dışı				
KAT ADEDİ: Zemin + 2	 Kesit Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
YAPIM SİSTEMİ: Z. Kat: Yığma sistemli moloz taş duvar 1. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva 2. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva				
KORUMA DURUMU: Orta				
TESİSAT BİLGİLERİ				
Su Tesisatı: Var				
Elektrik Tesisatı: Var				
Kanalizasyon: Yok				
Isıtma: Var (Soba)				
Telefon Hattı: Var				
Hazırlayan : Burak KAYNAK Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014				

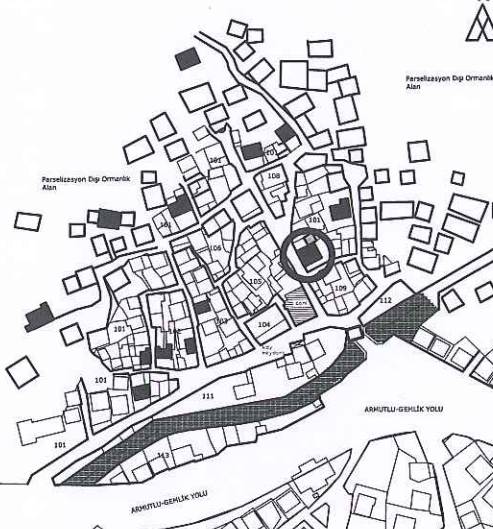
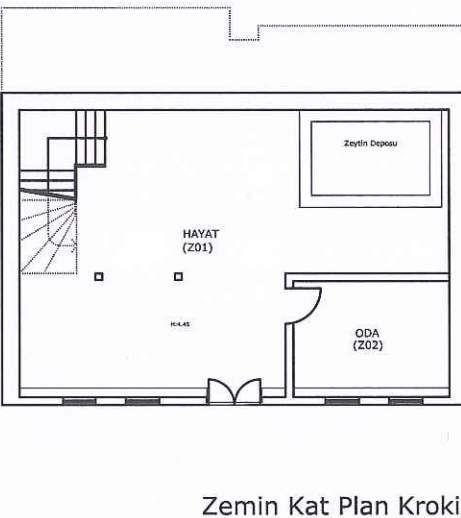
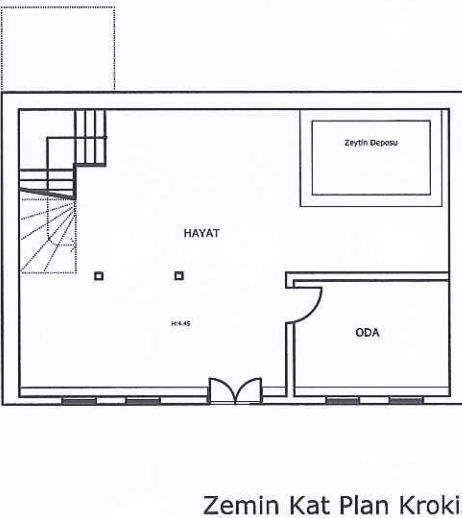
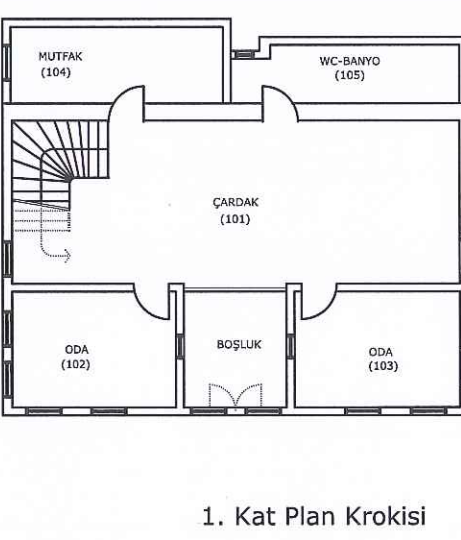
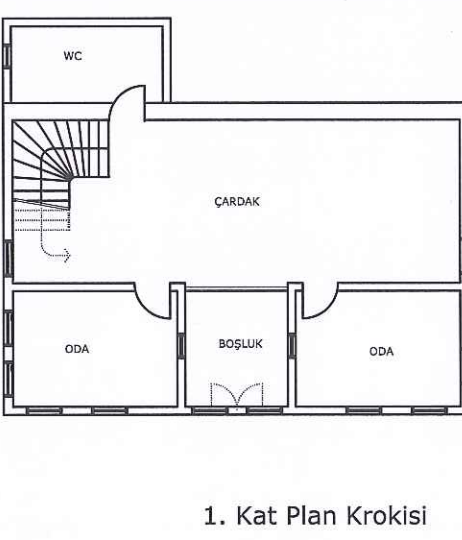
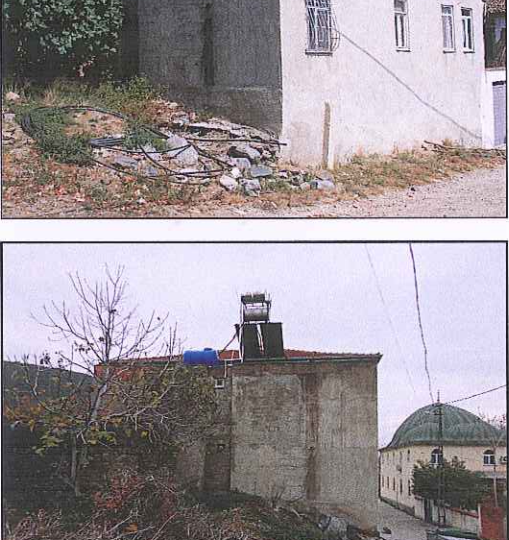
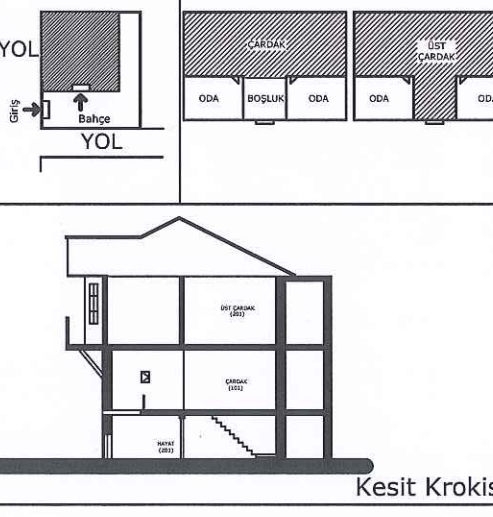
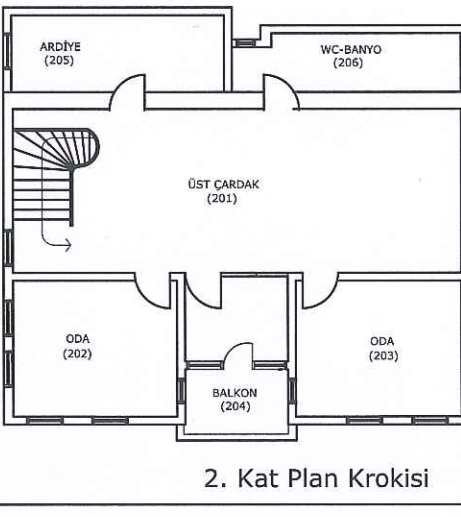
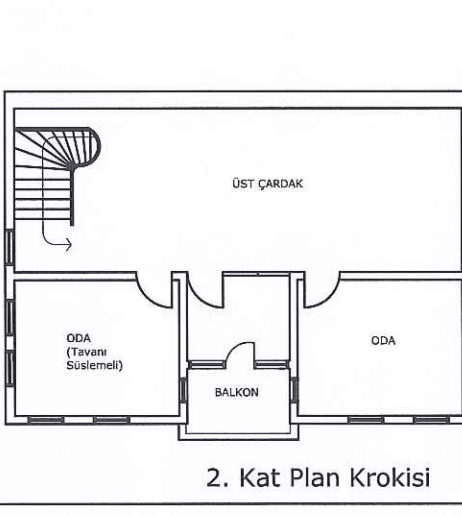
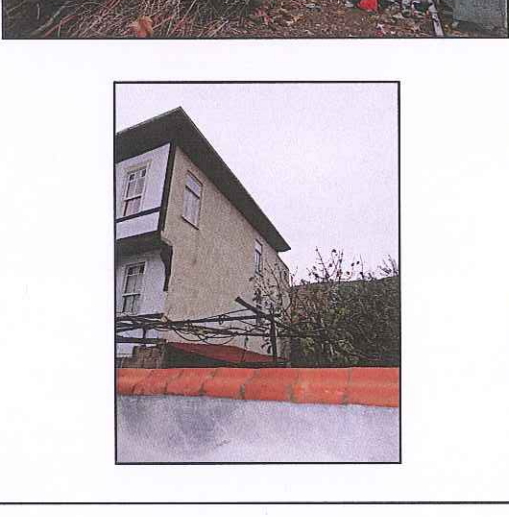
Tablo Ek1 , K-8 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-8	VAZİYET PLANI MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz) MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün) 			FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ				
İli: Yalova				
İlçesi: Armutlu				
ADA: 102				
PAFTA: -				
PARSEL: 6				
ADRESİ: Kapaklı Köyü				
TESCİL DURUMU: Tescili Yok				
YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği				
MÜLK SAHİBİ: Nurettin- Şerife TURAN				
MÜLK KULLANICISI: Varisleri				
İŞLEV : Özgün : Konut Günümüz : Konut				
KAT ADEDİ: Zemin + 2				
YAPIM SİSTEMİ: Z. Kat: Ahşap karkas arası kırma taş dolgu 1. Kat: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu üzeri kerpiç sıva 2. Kat: Ahşap hatil arası kerpiç dolgu üzeri kerpiç sıva				
KORUMA DURUMU: İyi				
TESİSAT BİLGİLERİ				
Su Tesisatı: Var				
Elektrik Tesisatı: Var				
Kanalizasyon: Yok				
Isıtma: Var (Soba)				
Telefon Hattı: Var				
Hazırlayan : Burak KAYNAK Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT				
Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014				
VAZİYET PLANI (Detay) 	1. Kat Plan Krokisi 	1. Kat Plan Krokisi 		
	2. Kat Plan Krokisi 	2. Kat Plan Krokisi 		

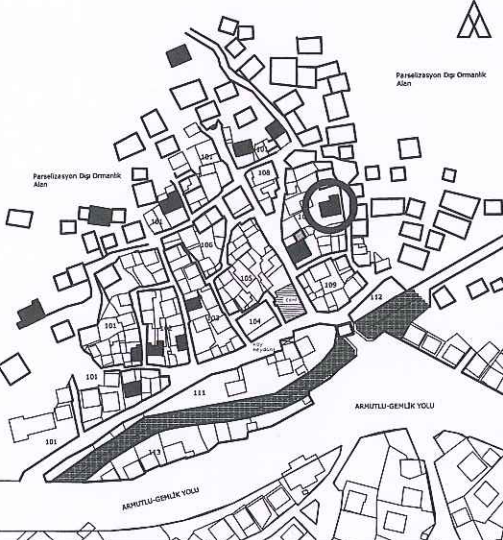
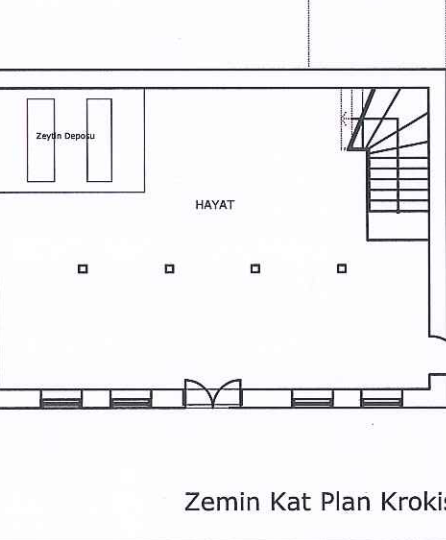
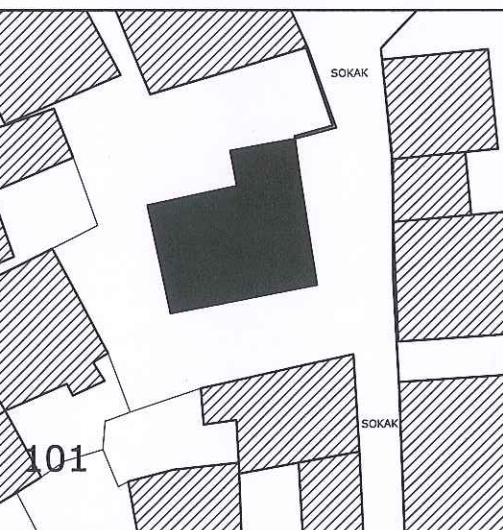
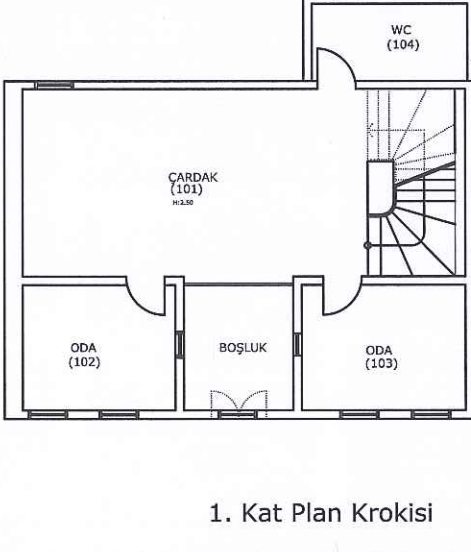
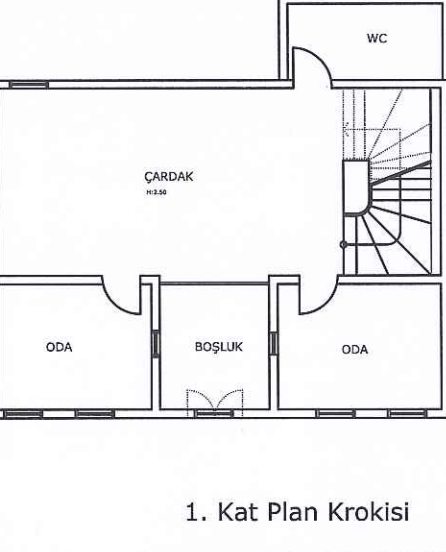
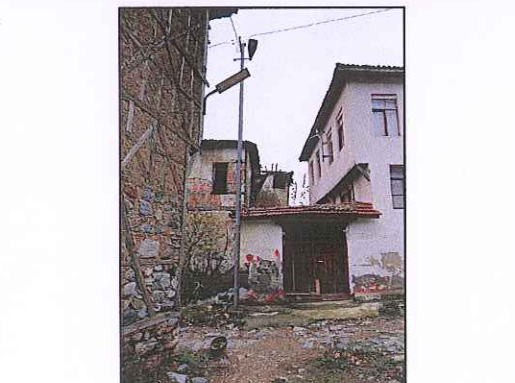
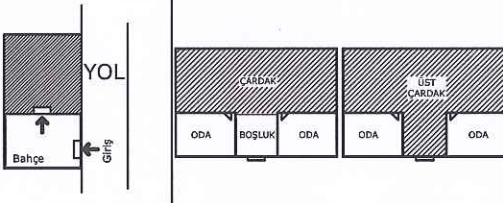
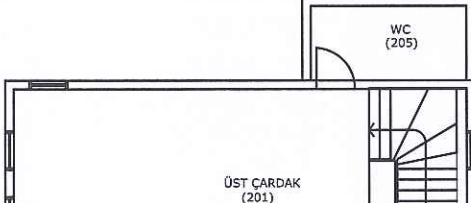
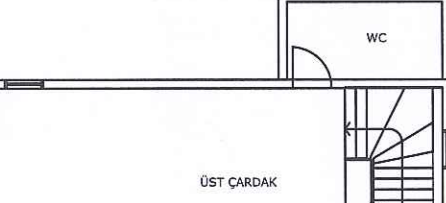
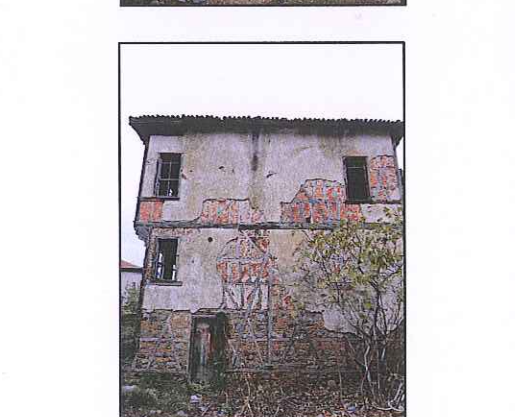
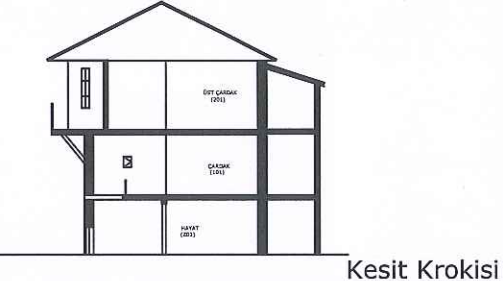
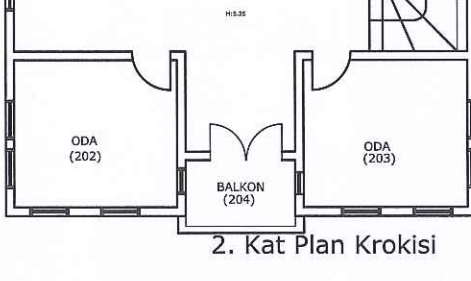
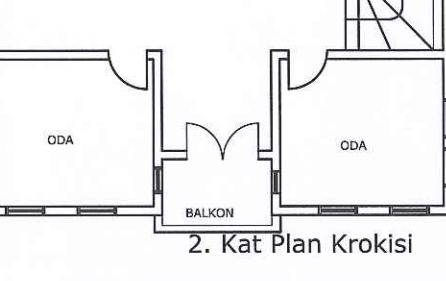
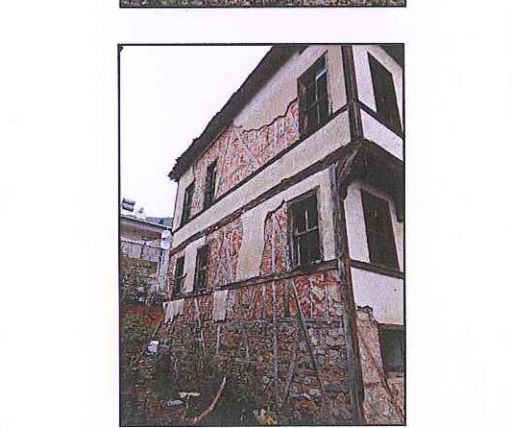
Tablo Ek1 , K-7 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-7	VAZİYET PLANI	MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ		 Zemin Kat Plan Krokisi	 Zemin Kat Plan Krokisi	
İLİ: Yalova İLÇESİ: Armutlu ADA: 102 PAFTA: - PARSEL: 3 ADRESİ: Kapaklı Köyü				
TESCİL DURUMU: Tescili Yok YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği	VAZİYET PLANI (Detay) 	 1. Kat Plan Krokisi	 1. Kat Plan Krokisi	
MÜLK SAHİBİ: Hasan REİS MÜLK KULLANICISI: Kullanım Dışı				
İŞLEV : Özgün : Konut Günümüz : Kullanım Dışı				
KAT ADEDİ: Zemin + 1				
YAPIM SİSTEMİ: Z. Kat: Ahşap karkas arası moloz taş dolgulu 1. Kat: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu üzeri kireç sıva	 Kesit Krokisi			
KORUMA DURUMU: Yüksek Hasarlı				
TESİSAT BİLGİLERİ				
Su Tesisatı: Yok Elektrik Tesisatı: Yok Kanalizasyon: Yok Isıtma: Yok Telefon Hattı: Yok				
Hazırlayan : Burak KAYNAK Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014				

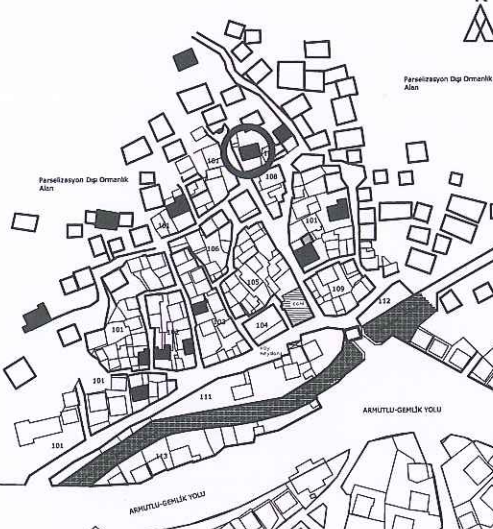
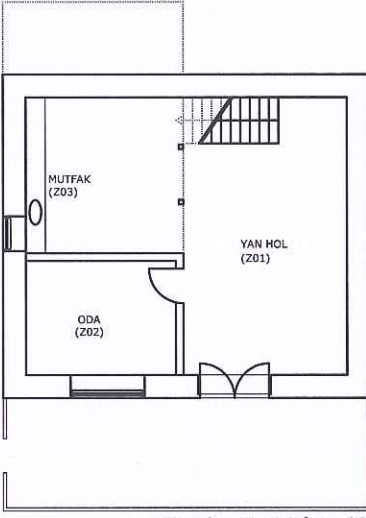
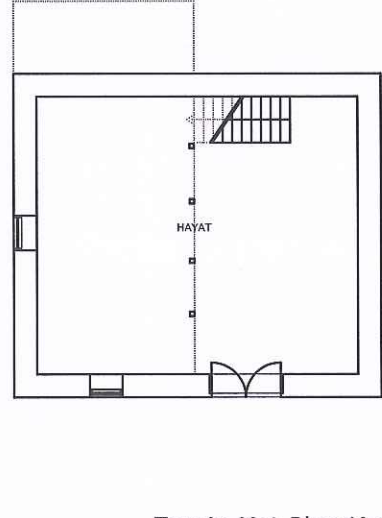
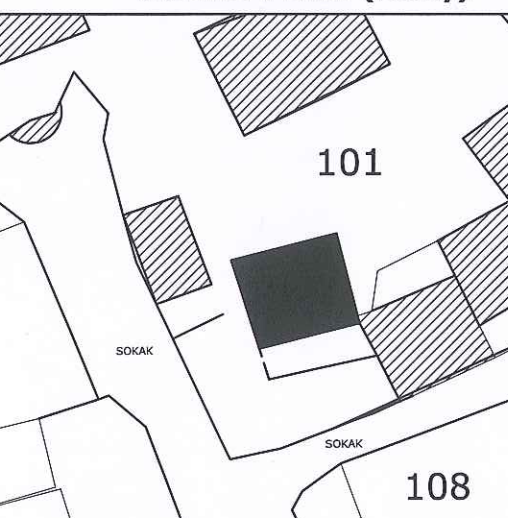
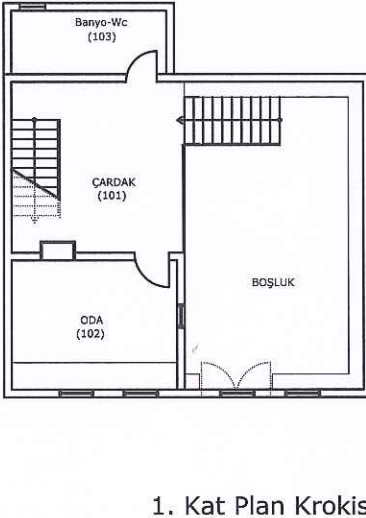
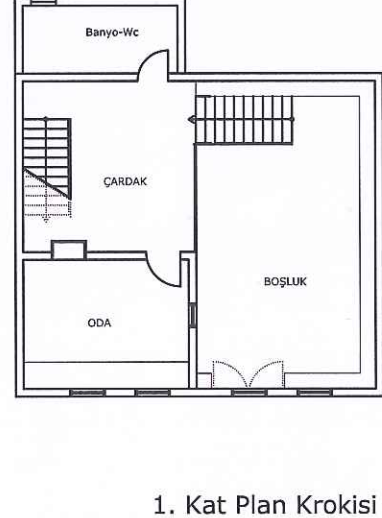
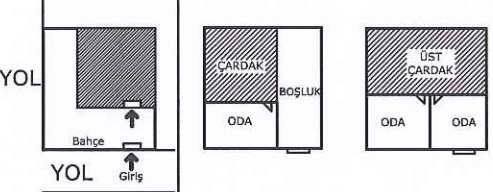
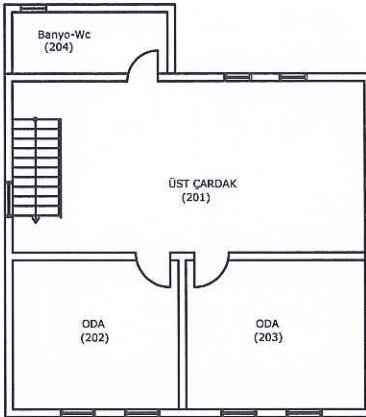
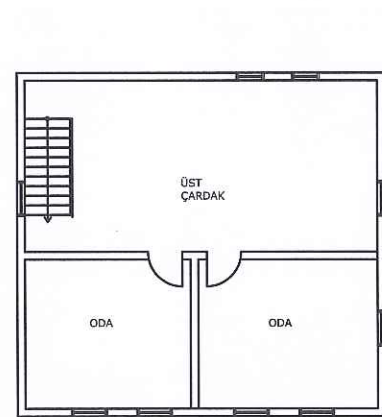
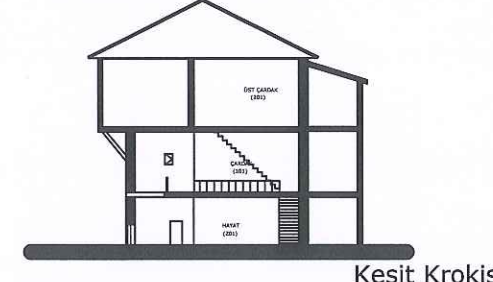
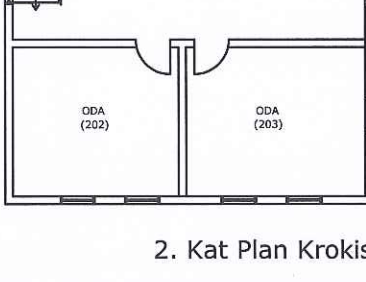
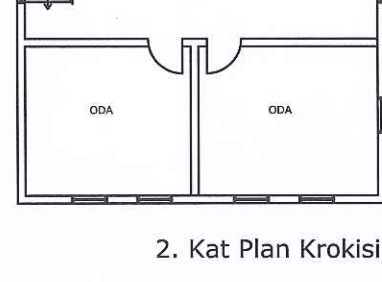
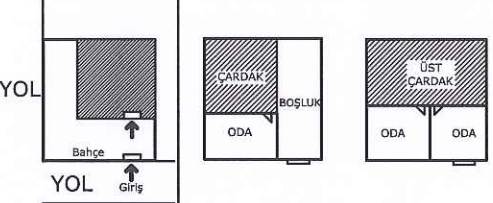
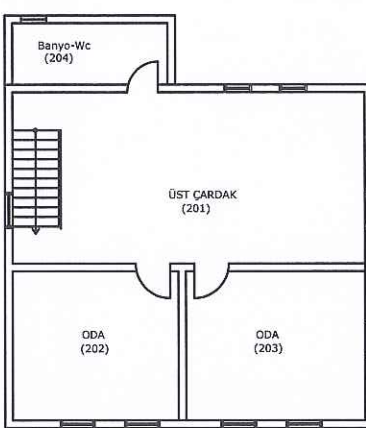
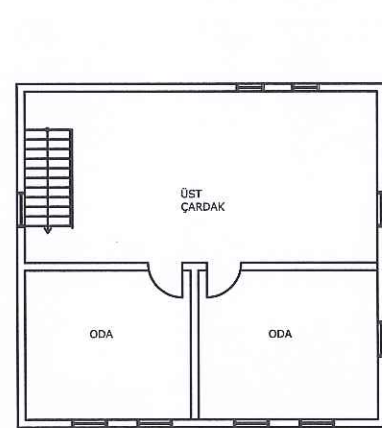
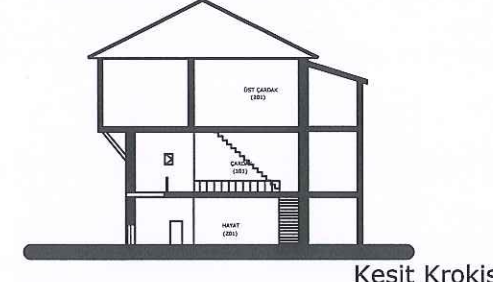
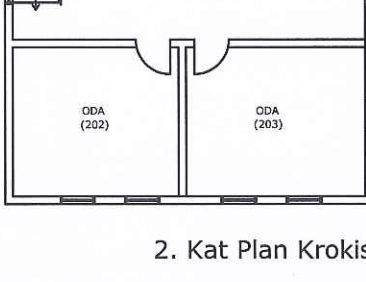
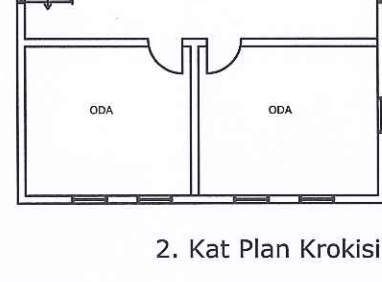
Tablo Ek1 , K-6 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-6	VAZİYET PLANI	MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ				
İLİ: Yalova İLÇESİ: Armutlu ADA: 101 PAFTA: - PARSEL: 57 ADRESİ: Kapaklı Köyü	VAZİYET PLANI (Detay)			
TESCİL DURUMU: Tescili Yok YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği				
MÜLK SAHİBİ: Ali ONSEKİZ MÜLK KULLANICISI: Mehmet ONSEKİZ	İŞLEV : Özgün : Konut Günümüz : Konut	KAT ADEDİ: Zemin + 2	YAPIM SİSTEMİ: Z. Kat: Ahşap karkas arası moloz taş dolgu 1. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva 2. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva	
KORUMA DURUMU: İyi	TESİSAT BİLGİLERİ	Su Tesisatı: Var	Elektrik Tesisatı: Var	
Kanalizasyon: Yok	Isıtma: Var (Soba)	Telefon Hattı: Var	Hazırlayan : Burak KAYNAK	
Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT	Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014			

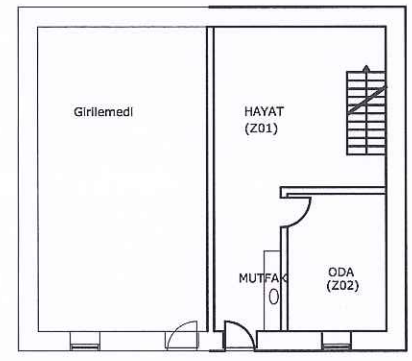
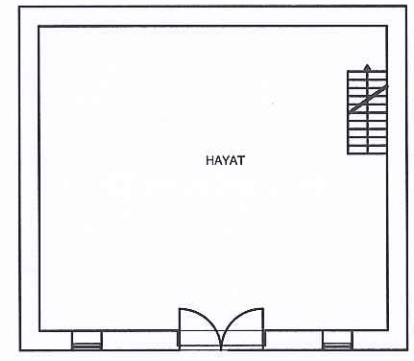
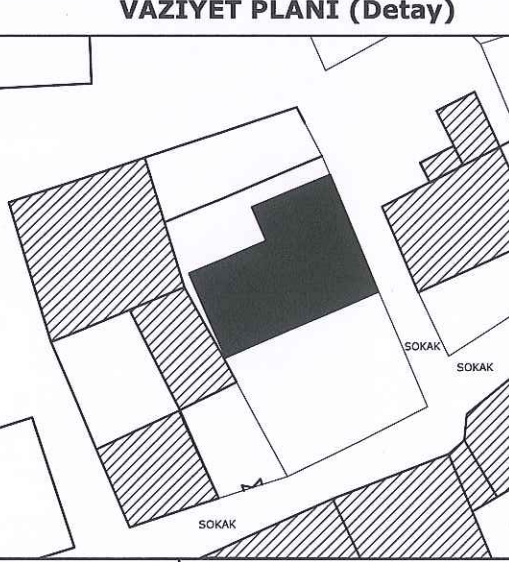
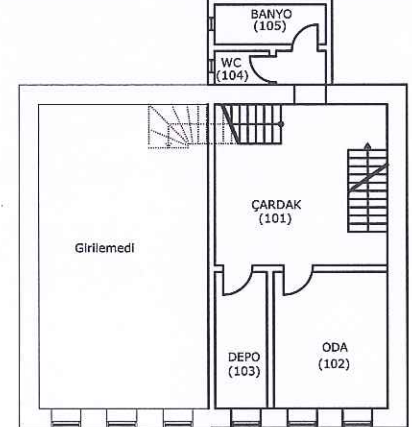
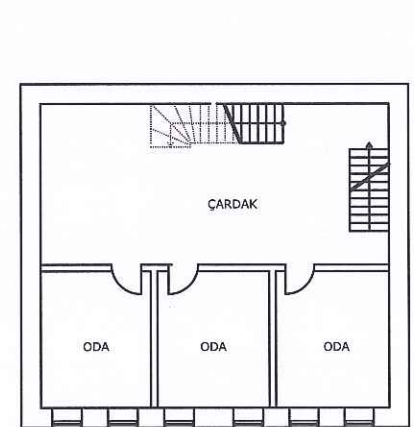
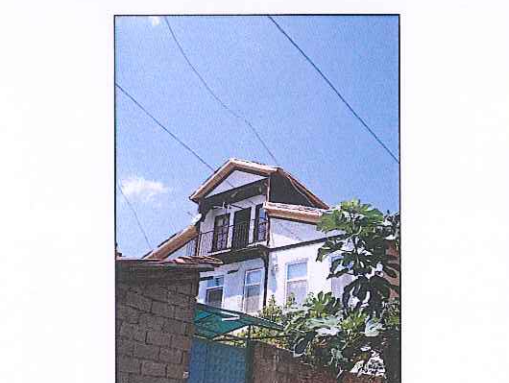
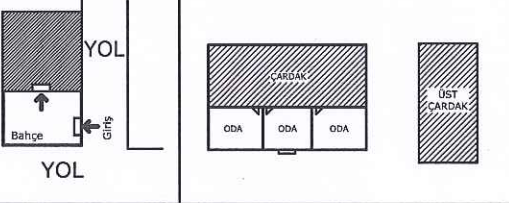
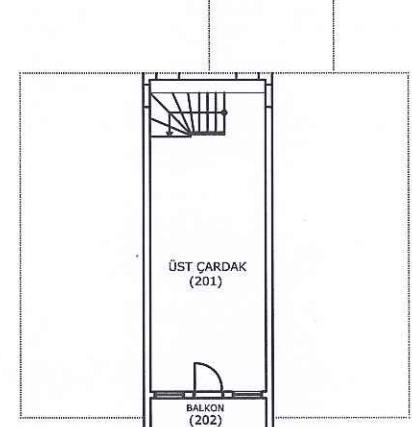
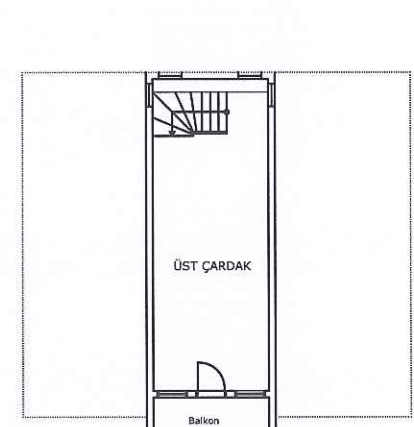
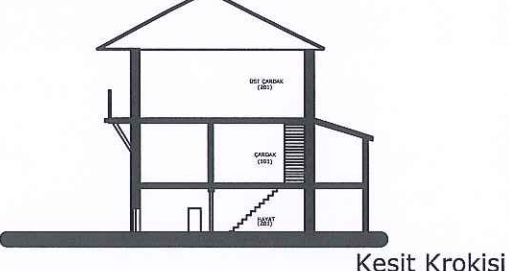
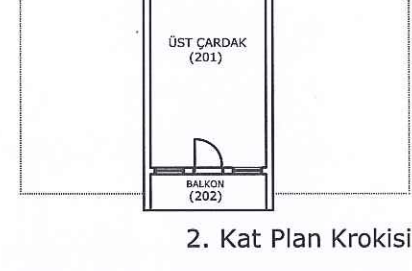
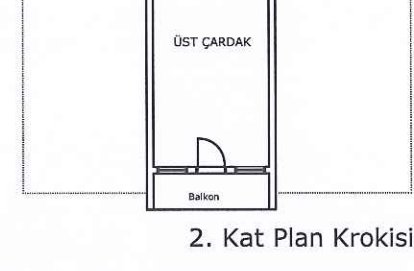
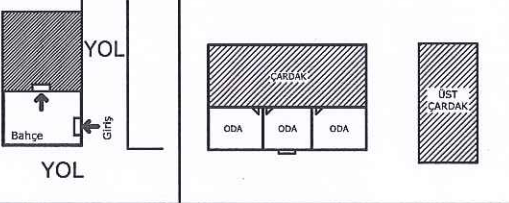
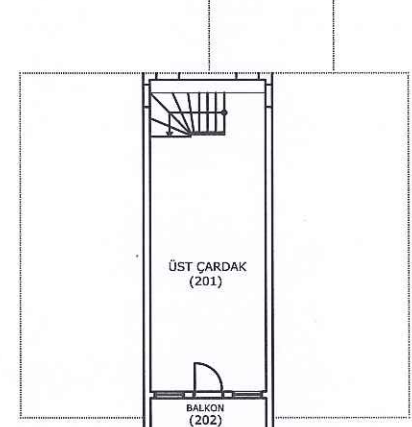
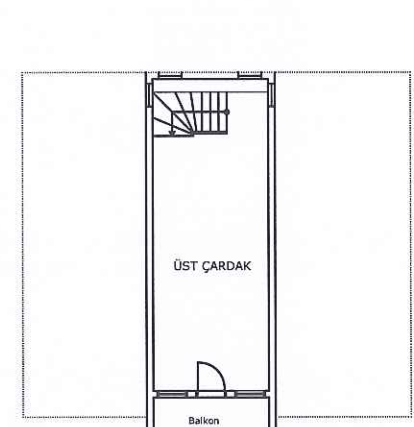
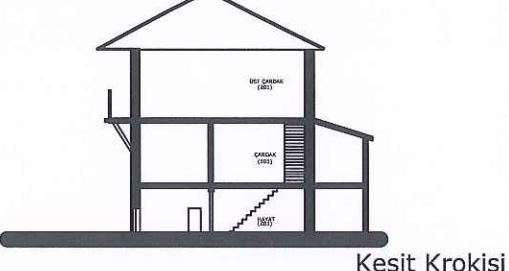
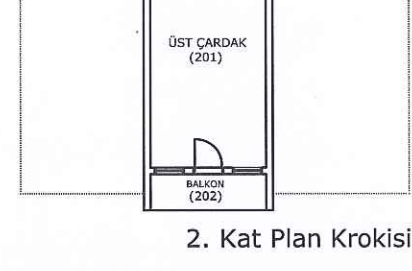
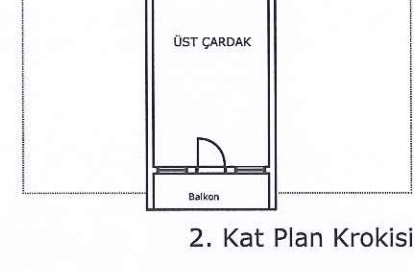
Tablo Ek1 , K-5 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-5	VAZİYET PLANI			MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ						
İLİ: Yalova İLÇESİ: Armutlu ADA: 101 PAFTA: - PARSEL: 53 ADRESİ: Kapaklı Köyü	VAZİYET PLANI (Detay) 					
TESCİL DURUMU: Tescili Yok YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği						
MÜLK SAHİBİ: Mehmet ÖZALP MÜLK KULLANICISI: Kullanım Dışı						
İŞLEV : Özgün : Konut Günümüz : Kullanım Dışı	Kesit Krokisi			2. Kat Plan Krokisi	2. Kat Plan Krokisi	
KAT ADEDİ: Zemin + 2						
YAPIM SİSTEMİ: Z. Kat: Ahşap karkas arası moloz taş dolgu 1. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva 2. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva						
KORUMA DURUMU: Yüksek Hasarlı						
TESİSAT BİLGİLERİ						
Su Tesisatı: Yok						
Elektrik Tesisatı: Yok						
Kanalizasyon: Yok						
Isıtma: Yok						
Telefon Hattı: Yok						
Hazırlayan : Burak KAYNAK Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014						

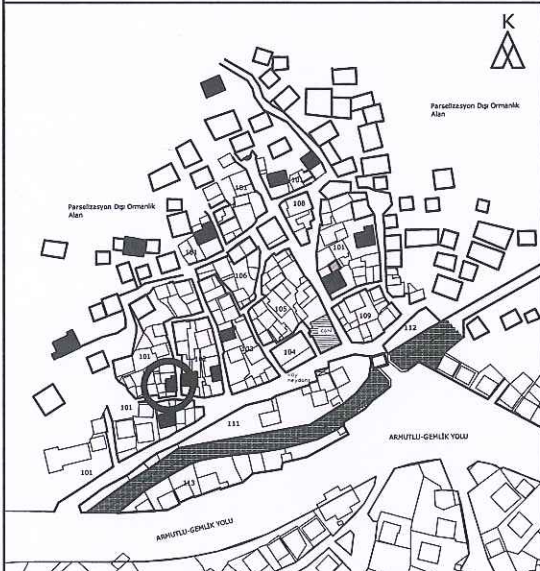
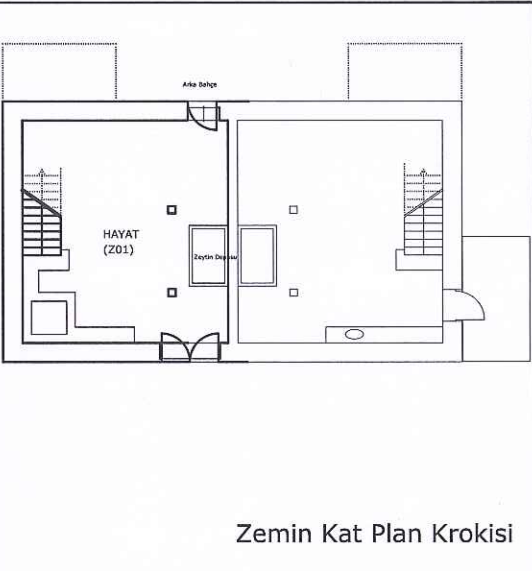
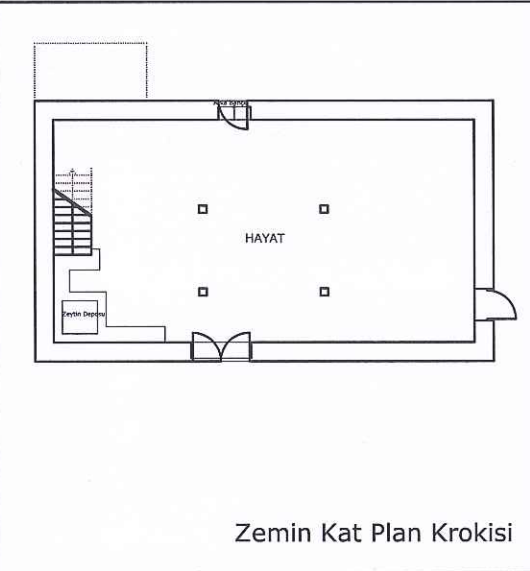
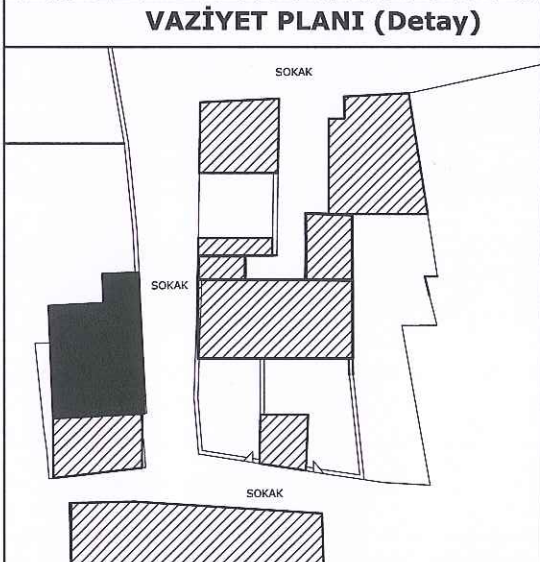
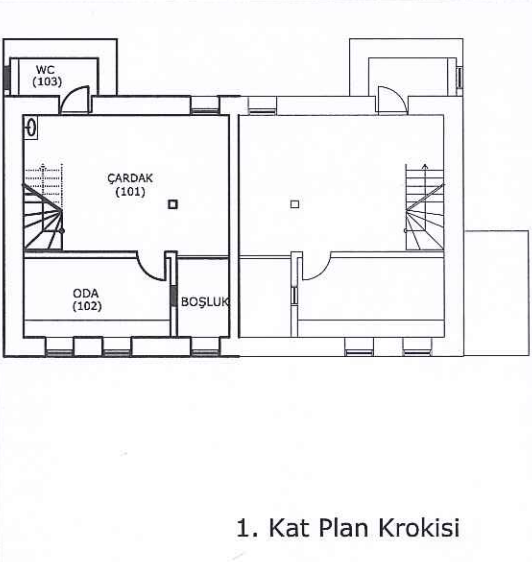
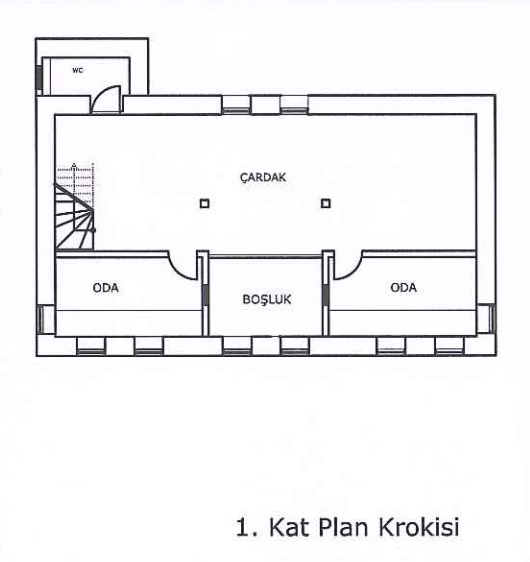
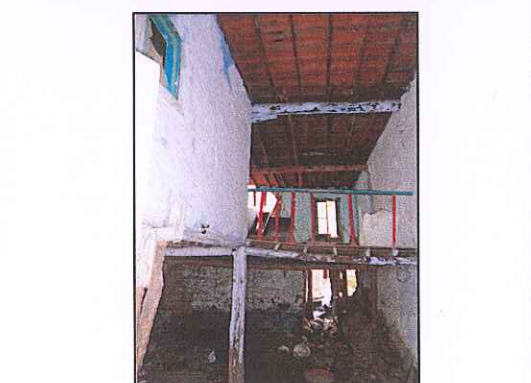
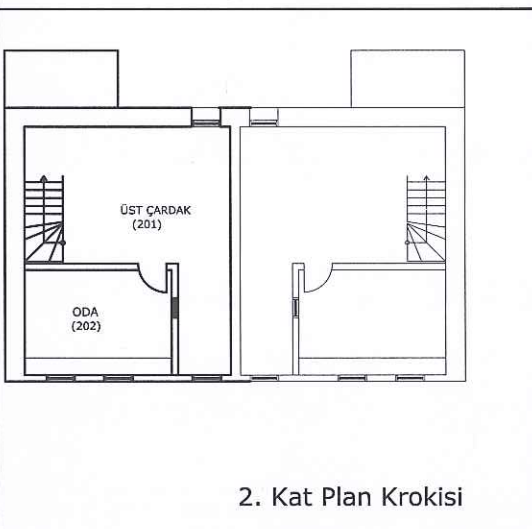
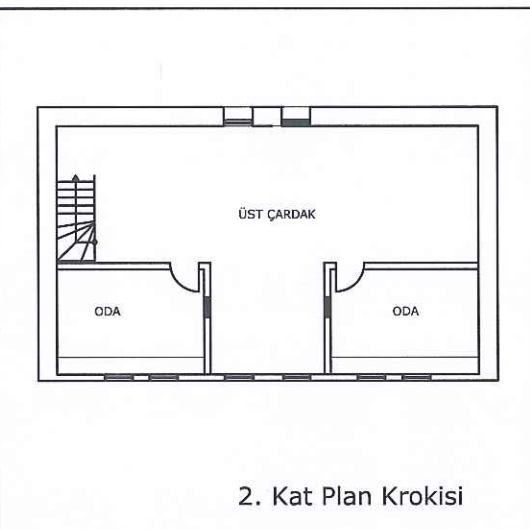
Tablo Ek1 , K-4 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-4	VAZİYET PLANI	MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ		 Zemin Kat Plan Krokisi	 Zemin Kat Plan Krokisi	
İLİ: Yalova İLÇESİ: Armutlu ADA: 101 PAFTA: - PARSEL: 45 ADRESİ: Kapaklı Köyü TESCİL DURUMU: Tescili Yok YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği				
MÜLK SAHİBİ: Mustafa ÜLKÜ MÜLK KULLANICISI: Mustafa ÜLKÜ	VAZİYET PLANI (Detay) 	 1. Kat Plan Krokisi	 1. Kat Plan Krokisi	
İŞLEV : Özgün : Konut Günümüz : Konut				
KAT ADEDİ: Zemin + 2		 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
YAPIM SİSTEMİ: Z. Kat: Ahşap karkas arası moloz taş dolgu 1. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva 2. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva				
KORUMA DURUMU: İyi	 Kesit Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
TESİSAT BİLGİLERİ				
Su Tesisatı: Var		 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
Elektrik Tesisatı: Var				
Kanalizasyon: Yok	 Kesit Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
Isıtma: Var (Soba)				
Telefon Hattı: Var				
Hazırlayan : Burak KAYNAK				
Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT				
Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014				

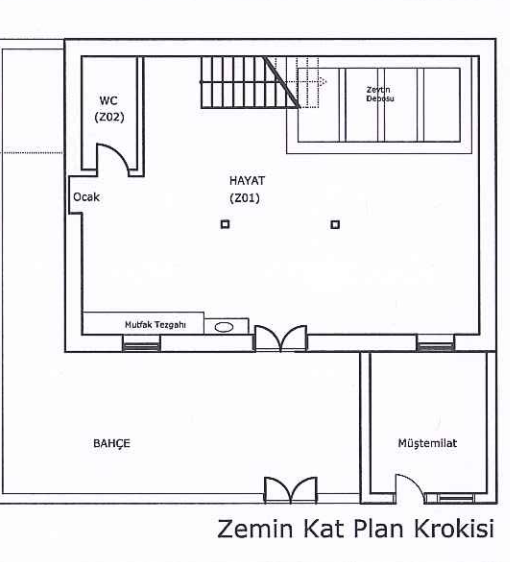
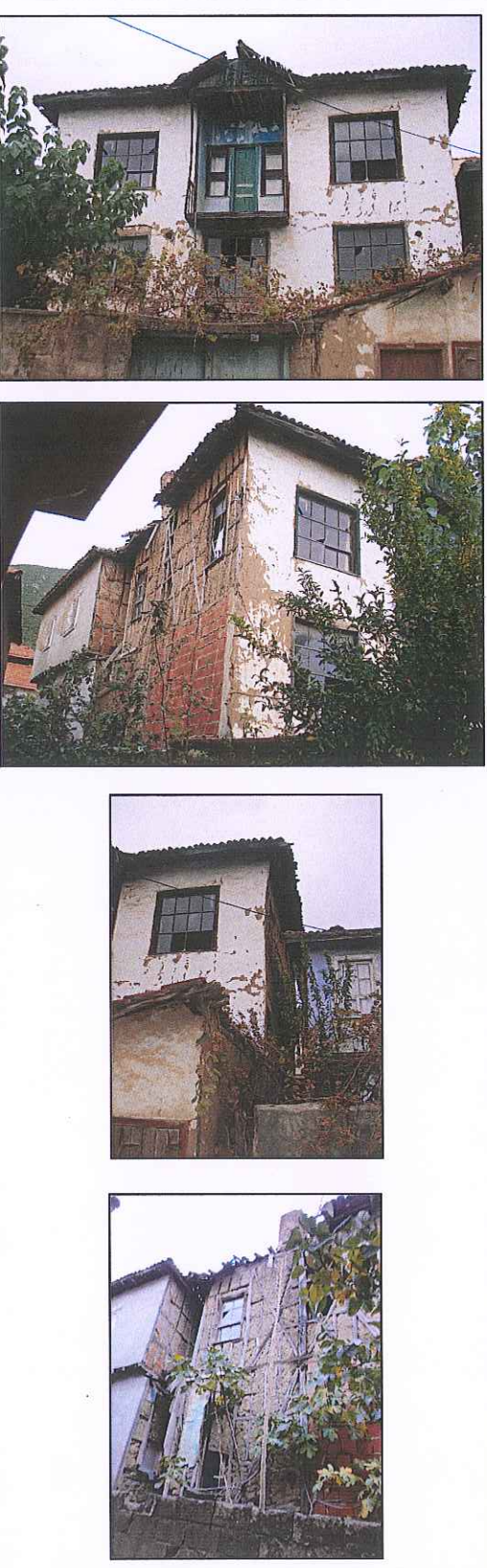
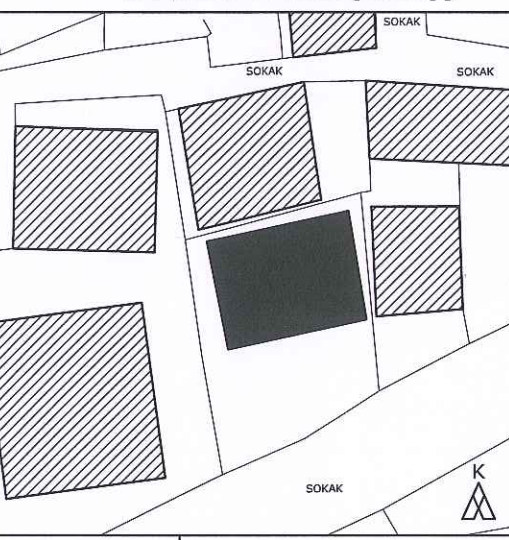
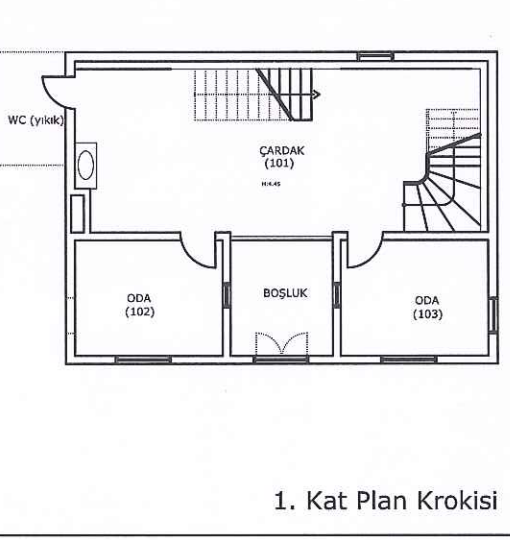
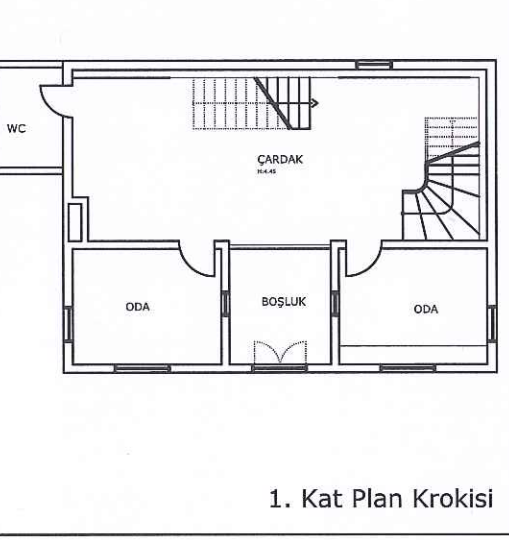
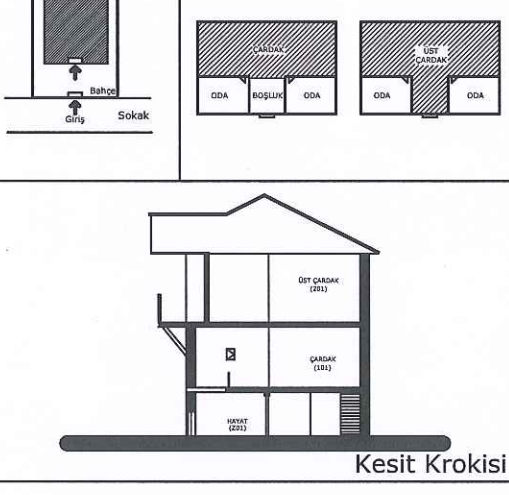
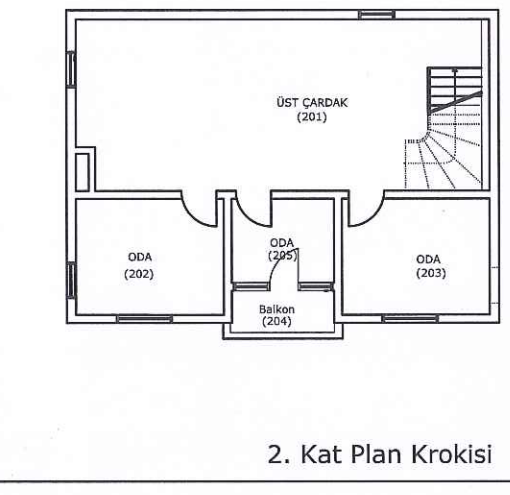
Tablo Ek1 , K-3 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-3	VAZİYET PLANI	MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ		 Zemin Kat Plan Krokisi	 Zemin Kat Plan Krokisi	
İLİ: Yalova İLÇESİ: Armutlu ADA: 101 PAFTA: - PARSEL: 32 ADRESİ: Kapaklı Köyü				
TESCİL DURUMU: Tescilli Yok YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği	VAZİYET PLANI (Detay) 	 1. Kat Plan Krokisi	 1. Kat Plan Krokisi	
İŞLEV : Özgün : Konut Günümüz : Konut				
KAT ADEDİ: Zemin + 2		 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
YAPIM SİSTEMİ: Z. Kat: Ahşap karkas arası moloz taş dolgu 1. Kat: Ahşap karkas arası harman tğla dolgu üzeri kireç sıva 2. Kat: Ahşap karkas arası harman tuğla dolgu üzeri kireç sıva				
KORUMA DURUMU: Orta Hasarlı		 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
TESİSAT BİLGİLERİ				
Su Tesisatı: Var		 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
Elektrik Tesisatı: Var				
Kanalizasyon: Yok		 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
Isıtma: Var (Soba)				
Telefon Hattı: Var				
Hazırlayan : Burak KAYNAK		 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	
Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT				
Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014		 2. Kat Plan Krokisi	 2. Kat Plan Krokisi	

Tablo Ek1 , K-2 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-2	VAZİYET PLANI	MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz)	MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün)	FOTOĞRAFLAR
YAPI BİLGİLERİ				
İLİ: Yalova	VAZİYET PLANI (Detay)	Zemin Kat Plan Krokisi	Zemin Kat Plan Krokisi	
İLÇESİ: Armutlu				
ADA: 101	KAT ADEDİ: Zemin + 2	1. Kat Plan Krokisi	1. Kat Plan Krokisi	
PAFTA: -	YAPIM SİSTEMİ:			
PARSEL: 19	KORUMA DURUMU: Yüksek Hasarlı	2. Kat Plan Krokisi	2. Kat Plan Krokisi	
ADRESİ: Kapaklı Köyü	TESİSAT BİLGİLERİ			
TESCİL DURUMU: Tescilli Yok	Su Tesisatı: Yok			
YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği	Elektrik Tesisatı: Yok			
	Kanalizasyon: Yok			
	Isıtma: Yok			
	Telefon Hattı: Yok			
	Hazırlayan : Burak KAYNAK			
	Danışman : Doç. Dr. Hümeysra Birol AKKURT			
	Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014			

Tablo Ek1 , K-1 Yapı numaralı konut , Yapı kimlik kartı

YAPI NO: K-1	VAZİYET PLANI MEKAN ORGANİZASYONU (Günümüz) MEKAN ORGANİZASYONU (Özgün) FOTOĞRAFLAR 		
YAPI BİLGİLERİ			
İLİ: Yalova			
İLÇESİ: Armutlu			
ADA: 101			
PAFTA: -			
PARSEL: 6			
ADRESİ: Kapaklı Köyü			
TESCİL DURUMU: Tescili Yok			
YAPIM TARİHİ: 20.yy ilk çeyreği			
MÜLK SAHİBİ: İhsan- Mehmet BİLGİN			
MÜLK KULLANICISI: İhsan BİLGİN			
İŞLEV : Özgün : Konut Günümüz : Depo			
KAT ADEDİ: Zemin + 2			
YAPIM SİSTEMİ: Z. Kat: Ahşap karkas arası moloz taş dolgu 1. Kat: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu üzeri kırıtlı çamur sıva 2. Kat: Ahşap karkas arası kerpiç dolgu üzeri kırıtlı çamur sıva			
KORUMA DURUMU: Yüksek Hasarlı			
TESİSAT BİLGİLERİ			
Su Tesisatı: Var			
Elektrik Tesisatı: Var			
Kanalizasyon: Yok			
Isıtma: Var (Soba)			
Telefon Hattı: Var			
Hazırlayan : Burak KAYNAK			
Danışman : Doç. Dr. Hümeyra Birol AKKURT			
Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2014			
VAZİYET PLANI (Detay) 	1. Kat Plan Krokisi 	1. Kat Plan Krokisi 	
Kesit Krokisi 	2. Kat Plan Krokisi 	2. Kat Plan Krokisi